

Rapport van bevindingen

Controle Begrotingsrekening van het dienstjaar 2018

Maart 2023

**Rapport
van
bevindingen**

**Controle Begrotingsrekening
van het dienstjaar 2018**

Maart 2023

Voorwoord

De Rekenkamer van Suriname (Rekenkamer) heeft tot taak het uitoefenen van toezicht op de besteding van de staatsgelden, de goedkeuring van de rekening van ontvangsten en uitgaven, alsmede controle op het geldelijk beheer van de overheid in de ruimste zin als bedoeld in de artikelen 149 lid 1 van de *Grondwet van de Republiek Suriname* (S.B. 1987 no. 116, gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38) en *artikel 2 lid 2 en van artikel 24 lid 2 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019* (S.B. 2019 no. 102).

Voor u ligt het rapport van bevindingen dat is uitgebracht na verwerking van alle bevindingen, conclusies en aanbevelingen als gevolg van een wettelijk uitgevoerde controle van de begrotingsrekening (BR) van het dienstjaar 2018. De BR 2018 hebben wij aangeboden gekregen in het dienstjaar 2021 en is in het dienstjaar 2022 enwel in de periode augustus - december uitgevoerd. De BR's van zeven ministeries zijn gecontroleerd.

Met de uitvoering van de controle van de BR 2018 heeft de Rekenkamer voldaan aan het gestelde in de *Grondwet* en de *Wet Rekenkamer Suriname 2019* en is hiermee de achterstand in de controle van de BR ingelopen.

Een woord van dank gaat uit naar een ieder die heeft bijgedragen aan het uitvoeren van de controle van de BR 2018 en de totstandkoming van het "Rapport van bevindingen", in het bijzonder de auditors en het ondersteunend personeel van de Rekenkamer.

Paramaribo, 30 maart 2023

De heer drs. S. Bhoendie
(Voorzitter)

Mevrouw drs. N. Vredeberg, MBA
(Secretaris)

Inhoudsopgave

Voorwoord

Acroniemen en afkortingen

1. Inleiding.....	9
1.1 Algemeen	9
1.2 Algemene bevindingen afstemming begrotingscijfers met cijfers in de financiële administratie.....	12
1.3 Algemene bevindingen controle BR 2018.....	13
1.3.1 Bevindingen Operationele Uitgaven.....	13
1.3.2 Bevindingen Programma's.....	14
1.3.3 Bevindingen Middelenbegroting	15
1.4 Algemene Conclusies	16
1.5 Algemene Aanbevelingen.....	18
1.6 Algemene nawoord.....	19
1.7 Opbouw Rapport.....	21
2. Ministerie van Buitenlandse Zaken	22
2.1 Inleiding	22
2.2 Ministerie van Buitenlandse Zaken Nader Bekeken.....	22
2.2.1 Algemeen.....	22
2.2.2 Afdeling Interne Controle	23
2.2.3 Afdeling Informatie, Communicatie en Technologie	23
2.3 Bevindingen Controle BR 2018.....	24
2.3.1 Algemeen.....	24
2.3.2 Operationele Uitgaven	25
2.3.3 Programma's	28
2.4 Conclusies	29
2.5 Aanbevelingen.....	30
3. Ministerie van Financiën en Planning.....	32
 Directoraat Belastingen	32
3.1. Inleiding	32
3.2 Ministerie van Financiën en Planning Nader Bekeken.....	35
3.2.1 Algemeen.....	35
3.2.2 Directoraat Belastingen.....	36
3.2.3 Afdeling Interne Controle	37
3.3 Bevindingen Controle BR 2018.....	37
3.3.1 Algemeen.....	37
3.3.2 Operationele Uitgaven	38
3.3.3 Programma's	41
3.3.3 Middelenbegroting	42

3.4	Overzicht betalingen Voorgaande Dienstjaren Conform artikel 32 Comptabiliteitswet	50
3.5	Conclusies	50
3.6	Aanbevelingen	51
4.	Ministerie van Financiën en Planning	54
	 Directoraat Financiën	54
4.1	Inleiding	54
4.2	Ministerie van Financiën Nader Bekeken	55
4.2.1	Algemeen	55
4.2.2	Directoraat Financiën	56
4.2.3	Afdeling Interne Controle	58
4.3	Bevindingen Controle BR 2018	58
4.3.1	Algemeen	58
4.3.2	Operationele Uitgaven	58
4.3.3	Programma's	61
4.3.4	Middelenbegroting	64
4.4	Conclusies	66
4.5	Aanbevelingen	67
5.	Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme	68
5.1	Inleiding	68
5.2	Het Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme Nader Bekeken	69
5.3	Begrotingsrekening 2018	70
5.3.1	Algemeen	70
5.3.2	Operationele Uitgaven	71
5.3.3	Programma's	73
5.3.4	Middelenbegroting	74
5.4	Analyse Controle BR 2018 door Centrale Landsaccountantsdienst	76
5.5	Conclusies	78
5.6	Aanbevelingen	79
6.	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij	80
6.1	Inleiding	80
6.2	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij Nader Bekeken	81
6.2.1	Algemeen	81
6.2.2	Afdeling Interne Controle	82
6.3	Bevindingen Controle BR 2018	82
6.3.1	Algemeen	82
6.3.2	Operationele Uitgaven	83
6.3.3	Programma's	84
6.3.4	Middelen	86
6.4	Bevindingen Gegevensgerichte Controle	88
6.4.1	Algemeen	88

6.4.2	Operationele Uitgaven	88
6.4.3	Programma's	90
6.4.4	Middelenbegroting	91
6.4.5	Overzicht Betalingen Voorgaande Dienstjaren.....	94
6.5	Conclusies	94
6.6	Aanbevelingen	95
7.	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen	96
7.1	Inleiding	96
7.2	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen Nader Bekeken	97
7.3	Bevindingen Controle BR 2018.....	98
7.3.1	Algemeen.....	98
7.3.2	Operationele Uitgaven	99
7.3.3	Programma's	101
7.3.4	Middelenbegroting	102
7.4	Conclusies	106
7.5	Aanbevelingen	107
8.	Ministerie van Arbeid	109
8.1	Inleiding	109
8.2	Ministerie van Arbeid Nader Bekeken.....	110
8.2.1	Algemeen.....	110
8.2.2	Afdeling Interne Controle	111
8.3	Bevindingen Controle BR 2018.....	111
8.3.1	Algemeen.....	111
8.3.2	Vergelijking BR 2018 met Begrotingswet 2018	112
8.3.2.1	Controletelling BR.....	112
8.3.2.2	Aansluiting BR 2018 met Goedgekeurde Begroting 2018	112
8.3.2.3	Vergelijking Voldane Bedragen met Verevende Bedragen	112
8.3.2.4	Vergelijking Ontvangen Bedragen met Geraamde Bedragen.....	113
8.4	Bevindingen Gegevensgerichte Controle.....	113
8.4.1	Operationele Uitgaven	113
8.4.2	Programma's	117
8.4.3	Middelenbegroting	117
8.4.3.1	Werkvergunning Vreemdelingen.....	117
8.4.3.2	Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector.....	119
8.4.4	Overzicht Betalingen Voorgaande Dienstjaren.....	119
8.5	Conclusies	120
8.6	Aanbevelingen	121
9.	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer.....	122
9.1	Inleiding	122
9.2	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond en Bosbeheer Nader Bekeken	122

9.2.1	Algemeen.....	122
9.2.2	Afdeling Interne Controle	123
9.3	Bevindingen Controle BR 2018.....	124
9.3.1	Algemeen.....	124
9.3.2	Operationele Uitgaven	125
9.3.3	Middelenbegroting	131
9.4	Conclusies	136
9.5	Aanbevelingen.....	137
9.6	Reactie Ministerie Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer	137

Tabellen:

1	Analyse overeenstemming begrotingscijfers en financiële administratie ministeries/ directoraten	12
2	Nawoord definitieve rapporten	20
3	Aansluiting verevende bedragen BR, RECAP, IFMIS en Schaduwadministratie BUZA	25
4	Steekproef subcodes onder 610 - Lonen en Salarissen	26
5	Aansluiting verevende bedragen Programma's BR en IFMIS	29
6	Vergelijkingscijfers met de Begroting 2018	61
7	Begrotingscijfers Programma's	61
8	Vergelijkingscijfers met de Begroting 2018	64
9	Begrotingscijfers 2018 Middelenbegroting	64
10	Operationele Uitgaven	71
11	Programma's	73
12	Middelenbegroting	74
13	Operationele Uitgaven	83
14	Verschillen verevend en voldaan	84
15	Programma's	84
16	Middelen	86
17	Operationele Uitgaven	99
18	Programma's	101
19	Middelen	103
20	610 - Lonen en Salarissen	113
21	611 - Sociale premies	114
22	Mate van realisatie subposten als onderdeel van Lonen en Salarissen	114
23	Verevende bedragen Code 610 en 611	125
24	Toetsing Gratificatie 2018	127
25	Verevende bedragen code 612	129
26	Verevende bedragen subcodes 612	129
27	Ontvangsten subcodes 53	131
28	Ontvangsten Code 53017	132
29	SBB-afdracht	133
30	Realisatie en afdracht SBB 2e kwartaal	133
31	Ontvangsten code 53153	134

Figuren:

1	Jubilarissen in dienstjaar 2018	39
2	Lonen en Toekenningen 2018	39

Bijlagen:

- 1 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Buitenlandse Zaken138
- 2 Begrotingsrekening 2018 Directoraat Belastingen
- 3 Begrotingsrekening 2018 Ministerie/Directoraat Financiën
- 4 Begrotingsrekening Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme
- 5 Organogram Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme
- 6 Begrotingsrekening Ministerie van LVV
- 7 Verbeterde versie Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen afkomstig van het ministerie
- 8 Organogram Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
- 9 Correspondentie Centrale Begrotingsboekhouding aan het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
- 10 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Arbeid
- 11 Organogram Ministerie van Arbeid
- 12 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer
- 13 Organogram Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer
- 14 Reactie Ministerie GBB

Acroniemen en afkortingen

ABB	Ambtenarenbezoldigingsbesluit
BEL	Directoraat Belastingen
BFZ	Begroting- en Financiële Zaken
BIBIS	Buitenlandse Zaken, International Business en Internationale Samenwerking (voorheen Ministerie van Buitenlandse Zaken)
BR	BR
CBB	Centraal Begrotingsboekhouding
CBD	Centrale Betaaldienst
CBvS	Centrale Bank van Suriname
CEBUMA	Centraal Bureau Mechanische Administratie
CEHIVAS	Centrale voor Vissershavens in Suriname N.V.
CFSE	Centraal Staforgaan Formatiezaken en Efficiency
CKB	Centrale Krediet Bewaking
CLAD	Centrale Landsaccountantsdienst
DSA	(Nederlands:) Beleid voor draagbare schulden
EA	Economische Aangelegenheden
EZOTI	Ministerie Economische Zaken, Ondernemerschap en Technologische Innovatie
FB	Financieel beheer
FCZ	Financiële en Comptabele Zaken
GB	Gouvernementsblad
GBB	Ministerie van Grondbeleid en Bosbeheer
HI&T	Handel Industrie en Toerisme
IB	Inkomsten Belasting
IC	Interne Controle
ICT	Informatie, Communicatie en Technologie
IDB	International Development Bank
IFMIS	Integrated Financial Management Information System
ISSAIs	International Standards for Supreme Audit Institutions
KO	Kredietopening
LB	Loonbelasting
LVV	Landbouw, Veeteelt en Visserij
MINFIN	Ministerie van Financiën

MTFF	Medium Term Financial Framework (<i>Nederlands:</i>) Mediumtermijn Staatsfinanciën Raamwerk
NH	Natuurlijke Hulpbronnen
ODAD	Onderdirecteur Administratieve Diensten
ODB	Ontvanger Directe Belastingen
OIA	Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen
PBC	Prepared By Client (van de auditte opgevraagde documenten en informatie)
PFC	Planning, Finance and Control
PFM	(<i>Nederlands:</i>) Wet op Beheer en Toezicht Staatshuishouding
PPA	Power Purchase Agreement
PPP	Publiek Particulier Partnership (Public Private Partnership)
PZ	Personeelszaken
RECAP	Recapitulatiestaat van CEBUMA
Rekenkamer	Rekenkamer van Suriname
ROGB	Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer
S.B.	Staatsbesluit der Republiek Suriname
SBB	Stichting Bosbeheer en Bostoezicht
SBF	Suriname Business Forum
SPSB	Surinaamse Postspaarbank
SSB	Surinaams Standaarden Bureau
STS	Subsidie Stichting Toerisme Suriname
SWF	(<i>Nederlands:</i>) Suriname Spaar- en Stabilisatiefonds
SRD	Surinaamse dollars
TWK	Terugwerkende kracht
USD	United States dollars
WVG	Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector

Definities

Exit meeting	Een vergadering die is gepland aan het einde van een audit tussen de auditors en de representatieve auditees om de auditbevindingen en eventuele openstaande kwesties te bespreken.
Gegevensgerichte controle	Een gegevensgerichte controle is een controlemaatregel, die is opgezet om afwijkingen van materieel belang op het niveau van beweringen te detecteren Gegevensgerichte controlewerkzaamheden omvatten: <ol style="list-style-type: none"> 1. detailcontrolewerkzaamheden van specifieke financiële transacties, balansposten of toelichting); en 2. gegevensgerichte cijferbeoordelingen
Toetsingen van interne beheersingsmaatregelen	Een controlemaatregel die is opgezet om de effectieve werking te evalueren van interne beheersingsmaatregelen gericht op het voorkomen of het detecteren en corrigeren van een afwijking van materieel belang op het niveau van beweringen
Systeemgerichte controle	Systeemgerichte controle is een controlemaatregel die is opgezet om de effectieve werking te evalueren van interne beheersingsmaatregelen gericht op het voorkomen en het detecteren en corrigeren van een afwijking van materieel belang → wijze waarop gegevens tot stand komen en controlehandelingen worden verricht
Materialiteit	Er is sprake van een materiële afwijking (in bedragen of in de toelichting) wanneer deze afwijkingen in aard en omvang zodanig groot zijn dat het oordeel van een gebruiker waarschijnlijk wordt beïnvloed De materialiteit is vastgesteld op basis van de totale uitgaven per begroting van het directoraat voor het vaststellen van de te controleren posten van de begroting, en daarnaast worden ook de cijfers/bedragen gecontroleerd/geanalyseerd. De uitschieters (zowel positief als negatief) dienen toegelicht te worden door de auditee.
Vacatiegeld	Het honorarium van een commissie binnen de overheid.

1. Inleiding

1.1 Algemeen

De Rekenkamer heeft middels een schrijven van de president van de Republiek Suriname, Zijne Excellentie Chandrikapersad Santokhi, de dato 10 februari 2021 met kenmerk secpres/3186/ 20 op 10 februari 2021 de Begrotingsrekening (BR) 2018 ontvangen. De begrotingscijfers zijn gepresenteerd in de *Ontwerpwet* van 15 november 2018 (*Wet Staatsbegroting 2018*) houdende het slot der rekening van de uitgaven en ontvangsten over het dienstjaar 2018.

Op grond van de *Wet Rekenkamer Suriname 2019* heeft de Rekenkamer de ontvangen BR over het dienstjaar 2018 van de volgende ministeries/directoraten beoordeeld:

1. Ministerie van Buitenlandse Zaken (BUZA);
2. Ministerie van Financiën:
 - Directoraat Belastingen
 - Directoraat Financiën
3. Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme (HI&T);
4. Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV);
5. Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH);
6. Ministerie van Arbeid;
7. Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer (ROGB).

Hoewel deze namen van ministeries correct zijn, hebben vijf een nieuwe benaming

Per Presidentieel Besluit P.B. no. 14/ 2020 ter zake Aanpassing instelling Departementen van Algemeen Bestuur zijn de namen van onder andere de volgende ministeries in 2020 aangepast:

- Ministerie van Arbeid aangepast naar Arbeid, Werkgelegenheid en Jeugdzaken (AWJ);
- Ministerie van Buitenlandse Zaken aangepast naar Buitenlandse Zaken, International Business en Internationale Samenwerking (BIBIS);
- Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme aangepast naar Economische Zaken, Ondernemerschap en Technologische Innovatie (EZOTI);
- Ministerie van Financiën is aangepast naar Ministerie van Financiën en Planning (MinFin);
- Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer is gesplitst in twee ministeries met name: Ruimtelijke Ordening en Milieu, en Grondbeleid en Bosbeheer (GBB).

De Rekenkamer voert als lid van de International Organization of Supreme Audit Institutions¹ (INTOSAI) haar controlewerkzaamheden uit op basis van International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI). Voor de controle van de BR 2018 wordt de ISSAI 2800 - Bijzondere over-

¹ INTOSAI is een overkoepelende organisatie van Rekenkamers wereldwijd, waarvan hun natie ook lid is van de United Nations.

wegingen - toegepast, wat inhoudt de controles van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met stelsels voor bijzondere doeleinden. Het uitgangspunt van de controle voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de BR geen afwijkingen van materieel belang bevat, ongeacht of deze het gevolg zijn van fraude of fouten, betreft de toetsing van de financiële overzichten waaruit de BR bestaat en de vereisten van financiële verslaggeving betreffende de BR, die vastgelegd zijn in *artikel 32 van de Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.

Criteria

De aanpak die de Rekenkamer heeft gehanteerd bij de controle van de BR 2018 is als volgt:

- Er is een analyse gemaakt van de BR 2018, waarbij is nagegaan of de BR is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de Centrale Begrotingsboekhouding (CBB) en de *Comptabiliteitswet*.
- Aan het ministerie is gevraagd om te bevestigen of de bedragen zoals gepresenteerd in het slot der rekening, in overeenstemming zijn met de informatie in de financiële administratie van het ministerie.
- Er is een gegevensgerichte controle uitgevoerd waarbij de gecontroleerde begrotingsposten zijn geselecteerd op basis van de materialiteit. De materialiteit voor het vaststellen van de te controleren posten is voor de Operationele Uitgaven en de Programma's bepaald op basis van de totale uitgaven en voor de Middelenbegroting op basis van de totale ontvangsten uit de BR 2018 van het ministerie.
- Conform *artikel 24 lid 3 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019* heeft de Rekenkamer bij haar controlewerkzaamheden ook gebruikgemaakt van de accountantsverslagen van het Centrale Landsaccountantsdienst (CLAD). Hierbij is het accent gelegd op de geconstateerde tekortkomingen, onrechtmatigheden en de aangedragen aanbevelingen voor het ministerie/directoraat.

De ministeries/directoraten zijn gevraagd om te reageren op zowel de bevindingen van de Rekenkamer als van de CLAD inzake de BR 2018.

Voor de effectieve afronding van de controle van de BR 2018 heeft de Rekenkamer middels een schrijven, met het kenmerk AK/421/du no. 0436.22 de dato 06 september 2022, de CLAD de medewerking gevraagd voor een dossierreview van de reeds afgeronde controle van de BR.

De CLAD heeft de medewerking verleent aan de Rekenkamer voor inzage in de controledossiers van de BR 2018, waarbij de auditors van de Rekenkamer toegang hebben gekregen tot deze documenten.

Verloop correspondentie en/of veldonderzoek

In het kader van transparantie en inclusiviteit heeft de Rekenkamer het verloop van de correspondentie naar de ministeries nader toegelicht. Daarnaast is ook de procedure van zowel de aanvang als de afronding van het veldonderzoek in kaart gebracht.

De aanpak van het onderzoek ziet er als volgt uit:

- de aanbiedingsbrieven en de controlebevestigingsbrieven (in tweevoud) zijn in augustus 2022 verzonden naar de ministeries. De retourontvangst van de controlebevestigingsbrieven was gesteld op vijf werkdagen ná dagtekening.
- Na ontvangst van de controlebevestigingsbrieven zijn de aankondigingsbrieven verstuurd naar de directeuren. In betreffende brief is aan de directeuren gevraagd om schriftelijk te bevestigen of de bedragen in de BR 2018 in overeenstemming zijn met hun financiële administratie.
- Daarnaast is de periode van de controlewerkzaamheden voor de maanden september - oktober 2022 bekendgemaakt en is de medewerking gevraagd aan de directeur om twee functionarissen binnen het ministerie als contactpersonen aan te wijzen.

Voor dit onderzoek zijn in het bijzonder van het ministerie belast functionarissen van Personeelszaken (PZ), Begrotings- en Financiële Zaken (BFZ) en Interne Controle (IC). De pre-auditgesprekken zijn gehouden in de maand september 2022. Het pre-auditgesprek is gevoerd met sleutelpersonen van het ministerie waaronder de directeur, onderdirecteur Administratieve Diensten, hoofden van de afdelingen BFZ, PZ, de afdelingen Salarisadministratie en IC. Het volgende is daarbij aan de orde geweest:

1. De adjunct-secretaris/teamleiders hebben het gesprek ingeleid en uitleg gegeven over de werkwijze van de Rekenkamer.
2. Er is een Prepared by Client lijst (PBC-lijst) overhandigd aan de directeuren en/of de aanwezige hoofden van de afdelingen.
3. Afgesproken is dat de opgevraagde documenten door de respectievelijke afdelingen verzameld en gemaïld worden naar de Rekenkamer.
4. Het was de taak van de directeuren er zorg voor te dragen dat alle afdelingen hun medewerking verlenen aan het onderzoek van de Rekenkamer.
5. Door de directeur/onderdirecteur zijn ook twee contactpersonen binnen het ministerie/directoraat aangewezen.
6. Verder is door de Rekenkamer gevraagd naar een werkruimte ten behoeve van het auditteam tijdens de controlewerkzaamheden op locatie.

De controle van de dossiers van de geselecteerde posten is ter plekke op de departementen uitgevoerd. De hoofden c.q. sectiechefs van de afdelingen BFZ, PZ, de afdeling Salarisadministratie en IC zijn geïnterviewd.

Ook de presentielijsten van het dienstjaar 2018 en het personeelsbestand zijn opgevraagd om deze te toetsen en ze aan te sluiten op de verzamelstaten van de Centraal Bureau Mechanische Administratie (CEBUMA).

De exit meetings (afronding) hebben plaatsgevonden rond het laatste kwartaal van het dienstjaar 2022. Tijdens deze meetings zijn de bevindingen van het onderzoek besproken met de directeur en betrokken functionarissen. Zodoende werden de ministeries c.q. directoraten reeds in de gelegenheid

gesteld om te reageren op de bevindingen en waar nodig nader in te gaan op zaken die verder toegelicht moesten worden.

1.2 Algemene bevindingen afstemming begrotingscijfers met cijfers in de financiële administratie

De begrotingscijfers gepresenteerd in de Wet Staatsbegroting 2018 houdende het slot der rekening dienen conform de 'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR' van de CBB en de *Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111)* opgemaakt te worden.

Verder moeten de geraamde bedragen uit de goedgekeurde begroting 2018 van de Operationele Uitgaven, Programma's en Middelen aansluiten met de geraamde bedragen in de BR 2018.

In tabel 1 is een analyse van de overeenstemmingen van de BR 2018 met de financiële administratie van de gecontroleerde ministeries/directoraten.

Tabel 1 Analyse overeenstemming begrotingscijfers en financiële administratie ministeries/directoraten

Ministeries/directoraten	Opgemaakt conform de ' <i>Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR</i> ' van CBB en de <i>Comptabiliteitswet</i>		De geraamde bedragen uit de goedgekeurde BR 2018 sluiten aan met de geraamde bedragen in de BR 2018	
	Wel	Niet	Wel	Niet
Ministerie van Arbeid	X		X	
Ministerie van Buitenlandse Zaken	X		X	
Ministerie van Financiën en Planning: Directoraat Belastingen	X		Reactie ontvangen van het Directoraat Financiën	
Ministerie van Financiën en Planning: Directoraat Financiën	X		X	
Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme	X		X	
Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij				
Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen	X			X
Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer	X		X	

Bron: Rekenkamer van Suriname

Toelichting Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

De CLAD heeft tijdens de controle van de concept BR 2018 in mei enkele afwijkingen/onzekerheden in de cijfers van het Ministerie van NH geïdentificeerd. Op advies van de CLAD heeft de CBB de correcties doorgevoerd. Daarna is de BR 2018 van het Ministerie van NH in het jaar 2021 herzien. De posten die zijn gecorrigeerd, zijn gebaseerd op de materialiteitsgrens die de Rekenkamer heeft gecontroleerd. Deze betreffen: 610 - Lonen en Salarissen; 611 - Sociale Premies; en 612 - Gebruik van Goederen en Diensten. De herziene BR-cijfers zijn naar de Rekenkamer opgestuurd.

1.3 Algemene bevindingen controle BR 2018

De algemene bevindingen die de controle van de BR 2018 betreft, zijn als volgt:

- De wettelijke taakstelling van de ministeries zijn omschreven en vastgelegd.
- De BR van de ministeries en directoraten zijn opgemaakt conform de wettelijke instructies van de 'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR' van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.
- De geraamde bedragen in de BR 2018 komen overeen met de geraamde bedragen in de *Wet Staatsbegroting 2018*.
- De ministeries en directoraten verwerken de financiële data zowel in het Integrated Financial Management Information System (IFMIS) als in de zogenaamde "schaduwadministratie".
- De IC-afdeling is opgenomen in het organogram van de directoraten. Deze afdeling blijkt niet in alle gevallen operationeel of volledig bemenst te zijn volgens het Centraal Staforgaan Formatiezaken en Efficiency (CFSE) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BIZA). Het Ministerie van HI&T heeft geen IC-afdeling. De IC-afdeling van het Directoraat Financiën voert ook controle uit op het Directoraat Belastingen. De IC-afdeling op de ministeries van Arbeid en BIBIS zijn niet volledig bemenst. Verder hebben de ministeries van LVV en NH en ROGB een IC-afdeling.
- De tekeningsbevoegdheid van functionarissen is op rechtmatigheid beoordeeld en rechtmatig bevonden.
- De functiescheiding tussen de afdelingen PZ en Salarisadministratie is aanwezig op alle gecontroleerde ministeries.
- Het Ministerie van BIBIS heeft te kampen gehad met de vergrendeling van het serversysteem door externen waarbij cruciale informatie bestemd voor de controle over het dienstjaar 2018 is kwijtgeraakt.

1.3.1 Bevindingen Operationele Uitgaven

Voor de Operationele Uitgaven zijn de volgende bevindingen vastgelegd:

- Bij het verwerken van de presentielijsten zijn er tekortkomingen geconstateerd. De presentielijsten worden vaak niet tijdig opgestuurd naar de afdeling PZ en ook niet altijd goed bijgehouden en gearhiveerd. Hierdoor ontstaat het risico dat personeelsmutaties niet volledig kunnen worden bijgehouden en niet tijdig en juist worden verwerkt in de administratie.
Op één ministerie kon geen presentiecontrole uitgevoerd worden, omdat de presentie voorheen digitaal werd bijgehouden en de informatie voor de controle werd opgeslagen in de computers, die in december 2021 zijn ontvreemd.
- Het aantal personeelsleden is afgestemd met de CEBUMA-maandstaten. Vergeleken met het personeelsbestand zijn er verschillen geconstateerd. Dit komt door mutaties in

het personeelsbestand. Het gaat hierbij om medewerkers die met verlof buiten bezwaar zijn, medewerkers die nog niet op de betaalrol van de ministeries zijn geplaatst en medewerkers die ter beschikking zijn gesteld van andere directoraten c.q. ministeries. Verder komen bepaalde landsdienaren meer dan een keer voor op de verzamelloonstaat, omdat ze naast hun normale bezoldiging meestal ook apart worden uitbetaald voor vacatiegelden.

- De verevende bedragen van de Lonen en Salarissen en Sociale Premies is groter dan het geraamde bedrag vanwege de toegekende salarisverhogingen aan landsdienaren.
- In de salarisadministratie zijn de salarissen correct verwerkt, en de salarismutaties worden juist en volledig verwerkt in de loonstaten van de directoraten.
- Op het Ministerie van BIBIS wordt er geen Loonbelasting geheven op het salaris van het gedetacheerd personeel werkzaam op de ambassadeposten, omdat de salarissen die nog volgens de (Ambtenarenbezoldigingsbesluit) ABB-bezoldigingsreeks worden berekend, onder de belastinggrens vallen.
- Voor de dossiercontrole zijn er tussen de vijf en dertig dossiers geselecteerd en gecontroleerd afhankelijk van het personeelsbestand van het ministerie. De dossiers worden in de meeste gevallen juist bijgehouden in goed opgelegde mappen waarin de onderliggende stukken worden geplaatst. Echter zijn er ook ministeries waar de dossiervorming voor verbetering vatbaar is. Er zijn ook dossiers aangetroffen van personeel met dezelfde naam en voornaam c.q. initialen, waarbij er stukken in verkeerde dossiers zijn opgelegd.
- Er is minder verevend dan geraamd voor Code 612 - Gebruik van Goederen en diensten. De oorzaken zijn de vele autorisatieaanvragen die niet door MinFin zijn goedgekeurd, het niet accepteren van bestelbonnen door het bedrijfsleven, het feit dat de maandelijkse aanvullende kredietopening niet toereikend is om het ministerie draaiende te houden en het niet beschikbaar stellen van kredieten voor de nutsvoorzieningen.
- De schaduwadministratie dient als reserveadministratie (*back-up*) voor het verwerken van de bestede bedragen in IFMIS. De documenten en specificaties van bedragen worden geregistreerd en bijgehouden in een cahier en in dossiers met onderliggende stukken, die ook worden gehanteerd bij de verantwoording van de BR.
- Het IFMIS voldoet niet aan de verwachtingen van de ministeries/directoraten en ze verschaffen derhalve onvoldoende of onvolledige informatie aan de gebruiker. De complexiteit van het systeem bemoeilijkte het uitdraaien van rapportages en ook de gebrekkige wederzijdse communicatie en afstemming met MinFin zorgt voor tekortkomingen in de datavoorziening.

1.3.2 Bevindingen Programma's

Voor de controle van de begroting heeft de Rekenkamer gegevensgericht de controle verricht op de programma's die van materieel belang waren voor het onderzoek. De begrotingscijfers zijn afgestemd met de maandrapportages van het ministerie en de aanvullende documentatie.

De Rekenkamer heeft de volgende bevindingen vastgelegd:

- Er is minder verevend dan geraamd vanwege de late en/of het geheel uitblijven van de goedkeuring van raadsvoorstellen. Door subsidieontvangende instellingen is er minder verevend dan geraamd, aangezien de subsidieaanvragen ten behoeve van deze instellingen niet zijn goedgekeurd door MinFin.
- Het blijkt ook dat niet in alle gevallen de ministeries in staat zijn een verklaring te geven voor de verschillen in hun administratie en de in de BR opgenomen bedragen. In sommige gevallen kunnen de dossiers niet worden overgelegd, onder andere vanwege vernietiging ervan door wateroverlast.
- De verantwoording van de bedragen wordt zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van de ministeries/directoraten verwerkt.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

1.3.3 Bevindingen Middelenbegroting

Wat de middelenbegroting betreft, zijn de volgende bevindingen vastgelegd:

- De ontvangsten van de middelen die door het ministerie zijn afgestort, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de begroting van 2018.
- Volgens de BR is er minder ontvangen dan geraamd bij de niet-belastingmiddelen vanwege het niet formeel goedkeuren van grondhuurtarieven (geen staatsbesluit opgemaakt en afgekondigd). De Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB) mocht de geïnde niet-belastingmiddelen verrekenen met de exploitatiekosten. Verder is er minder ontvangen dan geraamd, omdat tariefsaanpassingen van vergunningsrechten voor het vestigen van bedrijven en beroepen is uitgebleven en aanvragen ook sterk zijn verminderd.
- Ook blijken er meer ontvangsten te zijn, vanwege de hogere inningen bij onder andere het Ministerie van ROGB.
- Het verschil van de bedragen met betrekking tot de middelenbegroting komt in sommige gevallen vanwege de late ontvangsten van de bankafschriften, waardoor niet alle ontvangsten zijn opgebracht in de BR 2018.
 - De subadministratie van bepaalde posten is niet beschikbaar bij sommige ministeries. De middelen worden rechtstreeks op de rekening van MinFin gestort en de stortingsbewijzen worden ook niet opgestuurd naar de ministeries.
- Ook blijkt dat ministeries in hun administratie alleen informatie over enkele maanden hebben voor wat betreft de ontvangsten, waardoor er geen aansluiting op de BR kon plaatsvinden.
- Verschillen in de bedragen komen ook vanwege het feit dat rapporten van ontvangsten achteraf worden ontvangen van de Centrale Betaaldienst (CBD). De CBD kan deze informatie pas opsturen nadat de bankafschriften zijn ontvangen van de Centrale Bank van Suriname (CBvS).

- De controle van geselecteerde posten uit de BR 2018 konden deels niet uitgevoerd worden, omdat de administratie niet door het ministerie wordt gevoerd en dossiers niet beschikbaar konden worden gesteld, bijvoorbeeld bij het Directoraat Belastingen.
- Verder zijn dossiers beschadigd geraakt door waterschade als gevolg van wateroverlast. De administratie van de opgevraagde dossiers wordt bovendien niet digitaal bijgehouden, waardoor er geen *back-up* is bij eventuele calamiteiten.

1.4 Algemene Conclusies

De Rekenkamer heeft op basis van de uitgevoerde controle de volgende algemene conclusies kunnen trekken:

- De BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde instructies, met uitzondering van het overzicht betalingen voorgaande dienstjaren.
- Voor elke functionaris is er een personeelsdossier te vinden op de afdeling PZ. De inrichting van de dossiers is overzichtelijk. Echter waren in de gecontroleerde dossiers niet alle benodigde documenten betreffende toegekende emolumenten aanwezig.
- Uit de controle blijkt dat de bedragen voor Code 610 - Lonen en Salarissen en Code 611 - Sociale Premies vermeld in de CEBUMA-staten wel aansluiten met de verevende bedragen die in de BR 2018 zijn opgenomen. De bedragen verwerkt onder Code 610 - Lonen en Salarissen en 611 - Sociale Premies in het IFMIS sluiten niet aan met de bedragen die zijn opgenomen in de BR onder desbetreffende artikelen.
- Fouten en/of onvolkomenheden, die tijdens de controle van de CLAD en de Rekenkamer zijn geconstateerd in de BR of de administratie van het ministerie worden niet altijd doorgevoerd in de BR. Er is geen follow-upsysteem bij vermeende fouten/onjuistheden.
- Er zijn geen verklaringen/machtigingen c.q. verantwoordingen geconstateerd voor de opname van middelen en de verantwoording van dienstreizen.
- Ministeries ontvangen geen specificatie over de aantallen die er zijn verstrekt aan nieuwe vergunningen c.q. verlengingen, waardoor de controle op juistheid en volledigheid voor de Rekenkamer niet mogelijk is geweest en zij daarover geen oordeel heeft kunnen geven.
- Essentiële interne beheersingsmaatregelen, die qua opzet aanwezig zouden moeten zijn, zijn niet of onvoldoende geïmplementeerd op het Directoraat Belastingen. Dit leidt tot een zwakke interne beheersing, waardoor het directoraat risico's loopt met betrekking tot de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bestedingen.
- Het overzicht betalingen over voorgaande dienstjaren is in de BR niet ingevuld conform *artikel 32 van de Comptabiliteitswet*. De Rekenkamer heeft geen controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de schuldpositie over de voorgaande dienstjaren.
- Uit de dossiercontrole en bij de afstemming van de verevende bedragen in de BR met de administratie (IFMIS) zijn de juiste bedragen opgenomen.
- De Lonen en Salarissen en de Sociale Premies worden juist verwerkt in de administratie en stemmen overeen met de verevende bedragen in de BR 2018.

- De presentielijsten zijn juist bijgehouden en worden verwerkt in het personeelsbestand, maar bij de afstemming met het CEBUMA-bestand zijn er tekortkomingen geconstateerd.
- De geraamde middelen worden heel hoog ingeschat, maar de realisatie (ontvangsten) is veel minder dan is begroot. Het beleidsdoel wordt niet gerealiseerd door de regering.
- Het blijkt dat niet alle data met betrekking tot de ontvangsten in het dienstjaar 2018 aanwezig zijn bij de afdeling CBD van MinFin. De vakministeries kunnen dus geen deugdelijke financiële verantwoording (BR) opstellen omtrent de ontvangsten, aangezien zij niet beschikken over alle financiële data.
- Ministeries ontvangen geen volledige informatie van de onder hun ressorterende parastatalen.
- Er is geen specifieke administratie van de uitgaven die voortkomen uit de maandelijkse contante kredietopening van SRD 50.000, beschikbaar gesteld aan de Rekenkamer.
- Bij sommige ministeries wordt geen administratie (digitaal) bijgehouden als *back-up* in geval van calamiteiten.
- Bij bepaalde ministeries kon niet worden vastgesteld of er inderdaad controle vanuit de IC-afdeling op de financiële administratie is uitgevoerd, aangezien er geen bewijs hiertoe, in de vorm van rapporten, kon worden overgelegd.
- Enkele bonnen waren tijdens de controle haast niet leesbaar en waren ook niet volgens datumvolgorde gesorteerd. Dit bemoeilijkt de nauwkeurigheid van controlewerkzaamheden.
- Bij de controle van gratificatie is gebleken dat het Ministerie van ROGB jaren later bezig is geweest met een suppletie van een ambtenaar. Hierdoor wordt zo een ambtenaar onnodig lang benadeeld.
- Ministeries beschikken niet over beschreven werkprocessen. Er wordt gewerkt volgens wet- en regelgeving, interne instructies, informele werkprocedures en volgens routinewerkzaamheden als gevolg van jarenlange werkervaring. Het risico hiervan is dat er bewust en onbewust fouten kunnen worden gemaakt.
- Vanwege een beperkte toegang tot het administratiesysteem IFMIS kon er geen systeemgerichte controle worden uitgevoerd.

Algemene eindconclusie

Op grond van het bovenstaande komt de Rekenkamer tot haar conclusie dat zij conform *artikel 2 lid 2 en artikel 24 lid 2 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019* (S.B. 2019 no. 102) geen goedkeuring kan geven aan de rekening van ontvangsten en uitgaven over het dienstjaar 2018.

1.5 Algemene Aanbevelingen

Hieronder worden de algemene aanbevelingen van de Rekenkamer met betrekking tot het onderzoek weergegeven:

- Het overzicht betalingen voorgaande dienstjaren dient opgesteld te worden conform de instructies van CBB en de *Comptabiliteitswet* om de juistheid en volledigheid van de uitgaven vast te kunnen stellen.
- De IC-afdeling dient opgezet en volledig bemenst te worden om haar controlewerkzaamheden optimaal uit te voeren. Zodoende kunnen het verantwoorden van onvolledige en onjuiste informatie en de risico's die zorgdragen voor een materiële afwijking binnen het ministerie geminimaliseerd worden door de beheersingsmaatregelen adequaat te laten functioneren. De uitgevoerde controles moeten leiden tot rapportages.
- De personeelsdossiers worden gecompleteerd, waarbij alle besluiten die de landsdienaar regarderend, in het dossier van de desbetreffende functionaris kunnen worden getraceerd.
- Alle financiële data moeten verwerkt worden in de administratie van het ministerie en hiertoe zal een goede afstemming gepleegd moeten worden met het Ministerie van Financiën c.q. de afdeling CBD.
- De nodige correcties in de BR-cijfers, na controle van de CLAD, zullen alsnog moeten worden doorgevoerd, zodat de Rekenkamer de herziene versie van desbetreffende BR kan ontvangen. Er dient een goede follow-upstelsel ingevoerd te worden door de afdeling CBB van MinFin.
- Naast het opsturen van de rapportages van parastatale instellingen adviseert de Rekenkamer deze dienstorganen ook hun onderliggende stukken digitaal door te sturen naar het ministerie, voor een effectief beheer en voor controle van informatie.
- De verwerkte presentiebestanden kunnen liever op alfabetische volgorde gesorteerd worden, zodat ze overeenkomen met de presentielijsten. Dit zal resulteren in een beter overzicht en betere controle-uitvoering.
- Alle dossiers dienen zo volledig mogelijk bijgehouden te worden en in een gesloten brandvrije filekast bewaard te worden. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat bij eventuele wateroverlast schade zou kunnen worden aangericht aan controle-informatie die nodig is voor onder andere het uitvoeren van controlewerkzaamheden van de controle-instituten van de staat Suriname.
- Niet slechts invoeren van *back-up*- en recoveryfaciliteiten voor de administratie is van belang, maar ook de digitale vastlegging, zodat deze altijd beschikbaar gesteld kunnen worden aan de controle-instituten. Het kunnen vaststellen van de juistheid en volledigheid van de bedragen die verantwoord worden in de BR is van essentieel belang voor het vormen van een oordeel.
- Bij correcties in de uitbetaling van achterstallige personeelsaangelegenheden, zoals bij overwerkvergoeding of gratificaties, beveelt de Rekenkamer het ministerie aan erop toe te zien

dat deze met meer voortvarendheid afgewerkt worden, zodat de landsdienaar zo min mogelijk wordt benadeeld.

- Voor de duurzaamheid en leesbaarheid kunnen bonnen liefst vooraf gekopieerd of gescand worden en daarna opgelegd worden in dossiers.
- De ministeries dienen wederzijdse afstemming te plegen met MinFin betreffende data die voorkomen op de begroting van de ministeries. Dit is noodzakelijk om fouten tijdig te signaleren en om te beschikken over juiste en volledige administratie.
- Er dient een adequate en specifieke administratie van de uitgaven die voortkomen uit de maandelijkse contante kredietopening van SRD 50.000, beschikbaar te worden gesteld aan de Rekenkamer.
- De afstemming van de niet-belastingmiddelen door de sectie Centrale Krediet Bewaking (CKB) dient op de juiste wijze uitgevoerd te worden, zodat er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de ontvangsten.
- Het administreren van de KO-middelen moet overzichtelijk geschieden, waarbij de kwitanties c.q. bonnen worden voorzien van een registratienummer, alsook het implementeren van controletechnische functiescheiding.
- Het is van belang dat subsidieontvangende instellingen voor de verantwoording een goedkeurende jaarrekening (subsidieverklaring) van een onafhankelijke accountant overleggen. Hierin dient verklaard te worden of de uitgaven ten laste van de subsidie rechtmatig en conform de voorwaarden zijn besteed.
- De ministeries dienen hun processen, procedures en instructies (algemene en applicatiecontrolemaatregelen) van de respectievelijke afdelingen te beschrijven en te implementeren.
- De ministeries dienen bij het ramen van de programma's en middelen deze realistischer in te schatten, zodat de beleidsdoelen beter gerealiseerd kunnen worden.
- Het administratiesysteem IFMIS dient te worden geëvalueerd en de knelpunten dienen te worden weggewerkt. Hierdoor zal voornoemd administratiesysteem effectief kunnen worden ingezet voor het transparant maken en bijhouden van de overheidsadministratie. Het gevolg is dat de ministeries kunnen beschikken over detailinformatie (financiële verantwoordingen per code/artikel per specifieke periode) die zij nodig hebben voor het maken van deugdelijke analyses. Hierdoor zal het gebruik van de schaduwadministratie door het ministerie tot het verleden gaan behoren en het IFMIS zal leidend zijn als bron van de controle-informatie op alle niveaus binnen het controle-instrumentarium.

1.6 Algemene nawoord

De Rekenkamer plaats in haar definitieve rapporten van bevindingen een nawoord naar aanleiding van de reactie(s) van de ministeries op de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de concept-rapporten van bevindingen van de Rekenkamer.

Onderstaand is er een overzicht van het geplaatste nawoord van de Rekenkamer in haar definitieve rapporten verzonden naar de acht ministeries inzake de controle van de BR 2018.

Tabel 2 Nawoord definitieve rapporten

	Ministerie	Nawoord definitief rapport
1	Arbeid	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Ministerie van Arbeid ontvangen op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 09 februari 2023 met het kenmerk EB/1108/du no. 0073.23 is aangeboden aan de minister.
2	Buitenlandse Zaken	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Ministerie van BIBIS ontvangen op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 09 februari 2023 met het kenmerk kenmerk SC/1105/du, briefno. 0074.23 is aangeboden aan de minister.
3	Directoraat Belastingen	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Directoraat der Belastingen, van MinFin ontvangen op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 29 december 2022 met het kenmerk CW/1106/va no. 0539.22 was aangeboden aan de minister.
4	Directoraat Financien	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Directoraat Financien van MinFin ontvangen op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 05 januari 2023 met het kenmerk MP/1106/du no. 0002.23 was aangeboden aan de minister. Weliswaar is er op 17 januari 2023 een schrijven van MinFin met kenmerk La.F. No. 29 ontvangen, met de volgende mededeling, “ <i>dat de schriftelijke reactie op desbetreffend rapport binnen vijf werkdagen niet haalbaar is. Wij denken u een reactie in de 1^e week van februari 2023 te doen toekomen</i> ”. Hieruit kon worden afgeleid dat het ministerie de Rekenkamer om uitstel vroeg. Op 26 januari 2023 is door de Rekenkamer positief gereageerd op dit schrijven, waarbij aan het ministerie, voornoemd, uitstel is verleend, tot uiterlijk 03 februari 2023. Ook op dit schrijven van de Rekenkamer met als kenmerk NV/1106/va no. 0058.23 is tot op rapportagedatum geen schriftelijke reactie van het ministerie ontvangen.
5	Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer	Het ministerie heeft op het conceptrapport inzake Controle BR 2018 een reactie/ brief opgestuurd met als kenmerk Min. GBB no: 0008-23, de dato 06 januari 2023. De Rekenkamer heeft de reacties en aanvullingen betreffende kledinggeld/toelage en correcties bij de onderwerpen organogram, presentie en aanvullingen verwerkt in het rapport.
6	Handel, Industrie en Toerisme	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Ministerie van EZOTI gewezen Ministerie van HI&T ontvangen op het conceptrapport van Bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 26 januari 2023 met het kenmerk SD/1107/va no. 0057.23 is aangeboden aan de minister.
7	Landbouw, Veeteelt en Visserij	De Rekenkamer heeft helaas geen reactie van het Ministerie van LVV ontvangen op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, die per schrijven van 1 februari 2023 met het kenmerk EB/1108/va no. 0067.23 is aangeboden aan de minister.
8	Natuurlijke Hulpbronnen	De Rekenkamer heeft op het conceptrapport van bevindingen inzake de Controle BR 2018, dat per schrijven van 20 december 2022 met het kenmerk SV/1109/du no. 0530.22 was aangeboden aan het Ministerie van NH, helaas geen reactie van de minister ontvangen.

In de gevallen waarbij er geen reactie is ontvangen van de ministeries, wordt het door de Rekenkamer beschouwd als akkoord gaan met de bevindingen c.q. conclusies die zijn verwerkt in de desbetreffende rapporten.

Derhalve, zijn de definitieve rapporten reeds uitgebracht en spreekt de Rekenkamer de hoop uit dat de gedane aanbevelingen serieus zullen worden meegenomen in het beleid ter verbetering van de administratie en de dienstverlening van de ministeries.

1.7 Opbouw Rapport

Middels dit rapport informeert de Rekenkamer haar stakeholders omtrent de bestedingen van de staatsmiddelen door de overheid in het dienstjaar 2018.

In de hoofdstukken 2 tot en met 9 zijn de bevindingen van en de reacties op de controlewerkzaamheden van de ministeries/ directoraten inzake de realisatiecijfers van de BR 2018 weergegeven.

2. Ministerie van Buitenlandse Zaken

2.1 Inleiding

In de periode september - november 2022 is bij het Ministerie van BIBIS de BR 2018 gecontroleerd. In het dienstjaar 2018 was de naam van het ministerie voornoemd nog Ministerie van Buitenlandse Zaken (BUZA).

Verloop correspondentie en veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie met het ministerie weergegeven.

1. Op 16 augustus 2022 is door de voorzitter van de Rekenkamer, de controlebevestigingsbrief (tweevoud) inclusief een aanbiedingsbrief met de kenmerken AK/1105/du, briefno. 0411.22 en 0412.23 de dato 16 augustus 2022 naar de Minister van BIBIS inzake de controle van de BR 2018 van BUZA verzonden.
2. Op 01 september 2022 is de controlebevestiging ondertekend door de directeur van Algemeen Beheer geretourneerd aan de Rekenkamer.
3. Vervolgens is er 07 september 2022 een aankondigingsbrief inclusief onderzoeksvragen met het kenmerk MA/1105/du, briefno. 0439.22 verzonden naar het ministerie.
4. Het pre-auditgesprek met sleutelpersonen van BIBIS heeft plaatsgevonden op 27 september 2022. Hierbij waren aanwezig: de onderdirecteur Administratieve Diensten, het waarnemend hoofd BFZ en een functionaris van de sectie Centrale Krediet Bewaking (CKB).
5. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden in de periode 02 - 30 november 2022, waarbij er van diverse afdelingshoofden en andere sleutelfunctionarissen interviews zijn afgenomen.
6. Op 20 december 2022 heeft de exit meeting plaatsgevonden met de onderdirecteur Administratieve Diensten, het waarnemend hoofd BFZ, sectiechef CKB, waarnemend onderhoofd PZ en één functionaris van de sectie Begrotingszaken.

2.2 Ministerie van Buitenlandse Zaken Nader Bekeken

2.2.1 Algemeen

Het Ministerie van BUZA heeft bij het aantreden van de nieuwe regering in juli 2020 een naamsverandering ondergaan. Heden draagt het ministerie de naam van Buitenlandse Zaken, International Business & Internationale Samenwerking (BIBIS). De naamsverandering is vastgelegd in het Presidentieel Besluit van 16 juli 2020 no. 14/2020, houdende aanpassing instelling Departementen van Algemeen Bestuur (S.B. 2020 no. 141) en de Resolutie van 22 oktober 2020 no. 26.478/20 (S.B. 2020 no. 212).

Tijdens het onderzoek zijn gesprekken gevoerd en is er informatie verzameld met diverse afdelingen en sleutelfunctionarissen:

- onderdirecteur Administratieve Diensten (ODAD);
- hoofd BFZ;
- hoofd PZ;
- hoofd van de afdeling Informatie Communicatie en Technologie (ICT);
- functionaris sectie CKB;
- functionaris van de IC-afdeling;
- functionaris van de sectie Begrotingszaken.

De personeelsadministratie van het ministerie is verdeeld in:

- A. Thuisdienst; deze afdeling betreft het personeel dat op het ministerie zelf werkzaam is. De afdeling PZ zorgt voor de uitbetaling van de bezoldiging van deze landsdienaren.
- B. Buitendienst; het betreft hier het personeel dat ook deel is van het ministerie, maar gedetacheerd is naar de buitenposten². Voor de betaling van deze salarissen is de sectie Begrotingszaken verantwoordelijk. Maandelijks wordt er een raming gemaakt en wordt het totaalbedrag via de CBvS gestort op een exploitatierekening voor de buitenposten in het buitenland. Op de buitenpost zelf wordt het bedrag gesegmenteerd onder de landsdienaren van het ministerie en eventueel lokaal aangetrokken personeel.

2.2.2 Afdeling Interne Controle

De IC-afdeling van het Ministerie van BUZA in het dienstjaar 2018 bestond uit een hoofd en twee medewerkers. Per heden is het hoofd al ongeveer anderhalf jaar met pensioen evenals één medewerker. Er is nog geen vervanger aangewezen om de verantwoordelijkheid te nemen over de werkzaamheden op de afdeling. Op de afdeling waren er geen verslagen ter inzage betreffende onderzoeken verricht in 2018.

Per heden bestaan de werkzaamheden vanwege de onderbezetting slechts uit: controle op de inventaris en het uitvoeren van incidentele werkopdrachten van de minister. Dit is vastgesteld middels een interview met een medewerker van de IC-afdeling.

2.2.3 Afdeling Informatie, Communicatie en Technologie

De ICT-afdeling heeft aangegeven dat zij in het dienstjaar 2021 te kampen hebben gehad met de vergrendeling van het serversysteem door externen waarbij informatie is kwijtgeraakt over onder meer het dienstjaar 2018. Als gevolg daarvan heeft het ministerie de informatie verloren verklaard.

² Buitenpost: ambassade, permanente vertegenwoordiging, consulaat-generaal, consulaat of viceconsulaat van de Republiek Suriname (*artikel 1, Wet buitenlandse dienst S.B. 2018 no. 106*)

Volgens het ministerie is er een verslag opgemaakt. Dit is opgevraagd door het auditteam, maar helaas is tot het uitbrengen van dit rapport geen verslag ontvangen van het ministerie. Vermeldenswaard is dat het ministerie thans een ander opslagsysteem heeft geïnstalleerd.

Eind 2021 heeft er een inbraak plaatsgevonden op de afdeling PZ, waarbij alle computers en daarmee daarin opgeslagen informatie zijn meegenomen.

2.3 Bevindingen Controle BR 2018

2.3.1 Algemeen

De BR van het Ministerie van BUZA is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111)*. Echter ontbreekt de toelichting bij de BR van het ministerie.

De BR van het ministerie is opgebouwd uit:

TITEL I : Operationele Uitgaven;

TITEL II: Programma's;

TITEL III: Middelenbegroting.

De geraamde bedragen uit de goedgekeurde begroting 2018 van de Operationele Uitgaven, Programma's en Middelen sluiten aan met de geraamde bedragen in de BR 2018.

Er zijn geen verschillen geconstateerd.

Voor dit onderzoek is besloten de Middelenbegroting niet nog eens te controleren, aangezien de Rekenkamer deze al gecontroleerd heeft in het onderzoek *"Rechtmatigheid van de verantwoording van de ontvangsten van de buitenposten bij het Ministerie van BIBIS, begrotingsjaar 2018; Consulaat-Generaal Amsterdam"*.

Hiervan is er een finaal rapport naar het ministerie gestuurd met briefnummer 0068.23 de dato 01 februari 2023 met het kenmerk VA/1105/va.

Voor de controle van de BR 2018 zijn volgens de materialiteit de volgende posten geselecteerd:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.
- 1406 - Regionale Integratie.
- 1404 - Bilaterale Betrekkingen.
- 1405 - Multilaterale Betrekkingen.

2.3.2 Operationele Uitgaven

Van Titel I 'Operationele Uitgaven' zijn de kostensoorten Code 610, 611 en 612 gecontroleerd. Ter aansluiting van de BR-cijfers met Recapitulatiestaat (RECAP) van CEBUMA, IFMIS en de schaduwadministratie van het ministerie met betrekking tot de verevende bedragen, zijn er verschillen geconstateerd (zie tabel 3). Hierbij is ook de schaduwadministratie geraadpleegd, omdat bij code 610 en 611, de informatie niet volledig is verwerkt.

Tabel 3 Aansluiting verevende bedragen BR, RECAP, IFMIS en Schuwadministratie BUZA
(Bedragen in SRD)

Code	I	II	III	IV	V = I - II	VI = I - IV
	BR	Schaduw-administratie	RECAP CEBUMA	IFMIS	Vershil	Vershil
610	70.175.000,00	70.175.249,61	16.120.325,01	54.054.924,60	-219,61	16.120.075,40
611	5.978.000,00	5.978.281,84	1.478.885,84	4.499.396,00	-281,84	1.478.604,00
612	18.199.000,00	18.199.217,37		18.199.871,70	-217,37	871,70

Bron: Ministerie van BIBIS

Lonen en salarissen Thuisdienst	SRD 16.120.325,01
Lonen en salarissen Buitendienst	<u>SRD 54.054.924,60</u>
Totaalbedrag salarissen	<u>SRD 70.175.249,61</u>

In kolom V blijkt dat er tussen de aansluiting van BR-bedragen met de schaduwadministratie kleine afrondingsverschillen zijn geconstateerd.

De bedragen SRD 54.054.924,60 voor Code 610 en SRD 4.499.396,00 voor Code 611 onder IFMIS (kolom IV), betreffen alleen de Buitendienst. De cijfers voor de Thuisdienst zijn vanwege een storing in betreffende systeem niet in IFMIS verwerkt.

In kolom III is opgenomen de betalingen verricht in 2018 van de Thuisdienst voor Code 610 en Code 611; respectievelijk SRD 16.120.325,01 en SRD 1.478.885,84.

Het verschil tussen BR- en IFMIS-bedragen van Code 610 en 611 is ontstaan vanwege het feit dat in IFMIS slechts de bedragen van de Buitendienst zijn verwerkt. Dit is vastgesteld door het auditteam van de Rekenkamer.

Het bedrag SRD 871,70 voor Code 612 (kolom IV) betreft een afrondingsverschil.

Code 610 – Lonen en Salarissen en Code 611 – Sociale Premies

I. Personeelsdossier controle en salarisverloop

Bij het controleren van de personeelsdossiers en het salarisverloop is uit een selectie van vier landdienaren nagegaan of alle benodigde stukken voorkomen in hun dossiers. Vervolgens is gecontroleerd of het salaris juist is over drie maanden, te weten april, augustus en november van het dienstjaar 2018.

Bevindingen personeelsdossiers en salarisverloop

- De personeelsdossiers worden alle opgeslagen op de afdeling PZ.
- De personeelsdossiers zijn overzichtelijk ingedeeld en de persoonlijke documenten zoals sollicitatiebrieven, overplaatsingsbrieven, kopieën van diploma's en certificaten zijn aangetroffen alsmede aanstellingsbeschikkingen. Opmerkelijk is dat de dossiers veel conceptbrieven en beschikkingen bevatten en weinig getekende exemplaren met datum en briefnummer.
- Het salarisverloop vertoont geen onduidelijkheden.
- Helaas heeft het auditteam geen presentiecontrole kunnen uitvoeren. De presentie werd voorheen digitaal bijgehouden en de informatie voor de controle werd opgeslagen in de computers, die in december 2021 zijn onttreemd (zie paragraaf 2.2.3).

Onder 610 - Lonen en Salarissen vallen ook subcodes. Voor het onderzoek zijn op basis van de verkregen verevende bedragen van het ministerie, onderstaande subcodes gecontroleerd.

Tabel 4 Steekproef subcodes onder 610 - Lonen en Salarissen
(Bedragen in SRD)

Subcode	Omschrijving	Totaalbedrag
610.17	Waarnemingstoelage	247.722,14
610.21	Representatietoelage	200.643,02
610.04	Honorarium	133.000,00
610.06	Vacatiegelden	323.890,00
610.03	Overwerkvergoeding	231.446,77
610.23	Gratificatie	153.487,39

Bron: Recapitulatiesalarisstaten CEBUMA, BUZA 2018

De bovenstaande bedragen zijn gehaald uit de recapitulatiestatistieken van CEBUMA. In totaal zijn 23 personeelsdossiers doorgelicht om onder meer de berekening te toetsen of voldaan is aan vereisten voor het verkrijgen van deze gelden.

Buitendienst

Voor de controle van de uitgaven die vallen onder Code 610 en 611 van de Buitendienst is het *Consulaat Generaal Miami* geselecteerd. Het auditteam heeft de verantwoording van de uitgaven gecontroleerd. De bankstaten en salarisoverzichten zijn ook gereviewd.

Bevindingen controle subcodes

- De inhoudingen van de sociale premies (pensioen en AOV-premie) op het salaris moeten volgens instructies van de directie van BIBIS gestort worden op een aparte rekening. Echter kon er voor de buitenposten in de Verenigde Staten van Amerika geen aparte rekening worden geopend. Dit komt vanwege de hoge bankservicekosten. Dus de inhoudingen blijven op de exploitatierekening. Op de bankstaten van deze rekening zijn de inhoudingen van deze premies wel te zien, maar het auditteam heeft verder geen verantwoording aangetroffen van het totaal-

bedrag dat aan sociale premies is ingehouden. Deze gelden worden ook niet teruggestort op de rekening van het Ministerie van Financiën voor pensioenen en AOV in Suriname, omdat er volgens het ministerie daartoe geen afspraken zijn gemaakt.

- Er wordt ook geen Loonbelasting geheven op het salaris van het gedetacheerd personeel. In artikel 3 lid 2b van de *Wet Loonbelasting* (S.B. 1981 no. 181, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2003 no. 2), staat vermeld dat '*belastingplichtig zijn*' inhoudt: "*wie niet binnen Suriname woont, wordt slechts als werknemer beschouwd voor zover hij: in dienstbetrekking staat tot een Surinaamse publiekrechtelijke rechtspersoon, dan wel uit andere hoofde loon geniet van een zodanige rechtspersoon*".
 - De landsdienaren op de Buitendienst worden nog betaald volgens de ABB-bezoldigingsreeks (Ambtenarenbezoldigingsbesluit S.B. 1980 no. 153, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1990 no. 71). Dit is grotendeels te wijten aan het feit dat de *Wet Buitenlandse Dienst* (S.B. 2018 no. 106) is goedgekeurd en aangenomen, maar nog niet helemaal geïmplementeerd is op het ministerie.
 - Het ministerie heeft bij de exit meeting kenbaar gemaakt dat er geen Loonbelasting wordt berekend, omdat de salarissen die nog volgens de ABB-bezoldigingsreeks worden berekend, onder de belastinggrens vallen.

II. Representatietoelage en Waarnemingstoelage

De toekenning van deze toelagen is gecontroleerd bij acht landsdienaren. Er zijn geen noemenswaardige bevindingen geconstateerd inzake onderliggende documenten, de calculatie en de toekenning van deze toelagen.

III. Honorarium

Het honorarium wordt toegewezen aan personen die worden aangetrokken voor het verrichten van speciale diensten. Hierbij wordt er een arbeidsovereenkomst opgesteld en getekend door zowel de aangetrokken persoon als de directeur van het ministerie.

Echter is bij een van de dossiers geen getekende arbeidsovereenkomst aangetroffen. De landsdienaar is voor een periode van een jaar aangetrokken om werkzaamheden te verrichten bij het ministerie. De overige documenten zoals missive, raadsvoorstel, en curriculum vitae van de persoon zijn wel aangetroffen in het dossier.

IV. Vacatiegelden

Vacatiegelden worden toegekend aan landsdienaren die benoemd worden in overheidscommissies. Van desbetreffende populatie (zeven) zijn drie landsdienaren geselecteerd die niet werkzaam zijn bij het Ministerie van BUZA, maar wel hun vacatiegelden ontvangen via het Ministerie van BIBIS. De reden hiervoor is dat bij de instelling van interministeriële commissies er vooraf afspraken worden gemaakt over welk ministerie de remuneratie zal betalen. In dit geval was het dus het Ministerie van BIBIS.

In de personeelsdossiers zijn er geen beschikkingen inzake ingestelde commissies aangetroffen en/of enige aantekening of enig schrijven waar betrokkene is ingesteld in een overheidscommissie. Bij navraag is gebleken dat deze beschikkingen worden opgeslagen bij de sectie Loonadministratie.

Vermeldenswaard is dat vacatiegelden apart worden verwerkt bij CEBUMA. Dit wil zeggen dat er landsdienaren zijn wiens naam twee tot drie keer kan voorkomen op de CEBUMA-salarislijsten. Deze manier van verwerking heeft mogelijk ook negatieve gevolgen voor de staat bij de berekening van de Loonbelasting.

V. Overwerkvergoeding

De toegekende overwerkvergoeding aan vijf landsdienaren is gecontroleerd. Bij de controle op de overwerkvergoeding zijn die van de maanden april, augustus en november 2018 geselecteerd. De nodige documenten zoals overwerkstaat en beschikkingen van voornoemde maanden zijn niet aangetroffen. Slechts van één ambtenaar was de toestemming voor overwerk aanwezig.

VI. Gratificatie

De toekenning van gratificatie is gecontroleerd bij vier landsdienaren. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd in de berekening.

Code 612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Voor de controle van Code 612 is vooraf een selectie gemaakt, waarvan het auditteam helaas geen inzage heeft gehad in desbetreffende bewijsstukken (in hardcopy en digitaal). Dit is vanwege het feit dat het ministerie deze bewijsstukken niet heeft of niet goed heeft geordend, waardoor de controlewerkzaamheden zijn bemoeilijkt. De documenten van het dienstjaar 2018 zijn per maand gearchiiveerd; hierdoor heeft het auditteam wel de maanden februari, juni en november kunnen controleren.

Bevindingen

- Van de transacties over de gekozen maanden zijn er geen noemenswaardige bevindingen.
- Op enkele transactiebonnen zijn kanttekeningen geplaatst (adviezen) door de afdeling Comptabiliteit van Financiën tijdens hun controlewerkzaamheden. Samen met de afdeling Comptabiliteit van Financiën probeert het ministerie te komen tot een werkbare oplossing voor de onduidelijkheden opgemerkt door Comptabiliteit.

2.3.3 Programma's

Van Titel III 'Programma's' zijn de volgende kostensoorten gecontroleerd:

- Code 1404 inzake Bilaterale Betrekkingen.
- Code 1405 inzake Multilaterale Betrekkingen.
- Code 1406 inzake Regionale Integratie.

Voor de Programma's zijn in de BR 2018 alleen deze kostensoorten aangesproken.

Alle drie kostensoorten hebben betrekking op dienstreizen.

Tabel 5 Aansluiting verevende bedragen Programma's BR en IFMIS
(Bedragen in SRD)

Code	I	II	III = I - II
	BR	IFMIS	Vershil
1404	443.000,00	443.136,69	-136,69
1405	407.000,00	407.373,72	-373,72
1406	1.460.000,00	1.459.781,53	218,47

Bron: Ministerie van BIBIS

Uit tabel 5 blijkt dat er geen materiële verschillen zijn geconstateerd. Het betreft hierbij slechts afrondingsverschillen.

Bevindingen

Evenals bij de controle van Code 612 - Gebruik van Goederen en Diensten (vallend onder Operationele Uitgaven) kwam hier de controleaanpak overeen en zijn hier ook geen noemenswaardige bevindingen aangetroffen.

2.4 Conclusies

In dit onderzoek is nagegaan of de BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften; tevens wordt onderzocht of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen de ter zake geldende voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen.

De Rekenkamer heeft de volgende conclusies kunnen trekken, namelijk:

- De BR is opgesteld volgens de '*Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR*' van de CBB en de *Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111)*. Weliswaar is hier geen toelichting.
- De Rekenkamer heeft stagnaties ondervonden bij de controle van de BR 2018 op het Ministerie van BIBIS vanwege de vergrendeling van de informatie op de server door externen en het ontvreemden van de computers (2021) op de afdeling PZ.
- Uit het onderzoek is gebleken dat er geen aansluiting is tussen de verevende bedragen voor Code 610 - Lonen en Salarissen en Code 611 - Sociale Premies van de BR en de verevende bedragen van IFMIS. Dit komt doordat de verevende bedragen van de Thuisdienst niet zijn verwerkt in IFMIS als gevolg van een storing in het systeem. Het ministerie heeft als gevolg hiervan de verevende bedragen van de Thuisdienst van Code 610 en 611 in haar schaduwadministratie opgenomen en vervolgens deze gehanteerd in de BR-verantwoording.

- Met betrekking tot de controle van Code 610 en 611 zijn de volgende conclusies te noemen:
 - Bij de controle op het honorarium van de twee gekozen landsdienaren is het dossier van één landsdienaar onvolledig aangetroffen, omdat de getekende arbeidsovereenkomst ontbrak.
 - Ten aanzien van vacatiegelden is geconstateerd dat bij het apart verwerken van deze gelden er eigenlijk minder Loonbelasting wordt betaald.
 - Ten aanzien van overwerkvergoeding zijn er geen overwerkstaten en beschikkingen in de dossiers over de maanden april, augustus en november aangetroffen.
- Met betrekking tot de Buitendienst loopt de administratieve organisatie van het gedetacheerd personeel achter, omdat zij nog steeds worden uitbetaald volgens de ABB-salarisreeks die van toepassing was vóórdat FISO is ingevoerd en de afdracht van de sociale premies zijn ook niet geregeld. Tevens betaalt de Buitendienst geen Loonbelasting.
- Op de IC-afdeling is er geen review verricht op controlewerkzaamheden in 2018, omdat er geen verslagen op de afdeling zijn aangetroffen.

2.5 Aanbevelingen

Hieronder worden de aanbevelingen van de Rekenkamer van Suriname met betrekking tot de controle op BR 2018 belicht:

- Met verwijzing naar *artikel 3 lid 2 b van de Wet Loonbelasting* inzake belastingplichtige hoort het gedetacheerd personeel ook Loonbelasting af te dragen. Tevens is gebleken dat de administratieve organisatie rondom de Buitendienst niet geregeld is. Dit komt door het gebruik van de oude salariering reeks (ABB), waardoor er geen afdracht plaatsvindt van de sociale premies, en het niet betalen van Loonbelasting. Gelet op het feit dat de ABB van toepassing is op het gedetacheerd personeel en deze bij terugkeer in de Thuisdienst bezoldigd wordt middels de FISO-regeling, leidt dit tot andere besluiten betreffende de berekening van het pensioen en de AOV voor de desbetreffende landsdienaar. De Rekenkamer beveelt het ministerie aan alle bovengenoemde zaken met voortvarendheid in orde te maken, opdat de geldende wet- en regelgeving correct wordt nageleefd.
- Alhoewel het ministerie in het dienstjaar 2022 een ander opslagsysteem heeft geïnstalleerd, is het van eminent belang dat in een tijd waarin de digitalisering is versneld, er voor gezorgd moet worden dat de gegevens op de juiste manier beveiligd worden. *Back-ups* en recoverymogelijkheden van servers en persoonlijke computers moeten regelmatig gemaakt worden en het personeel van het ministerie moet consequent informatie opslaan op de server (*sharing system*). Op deze manier is informatie op meerdere plaatsen opgeslagen dan alleen op de afdeling. De *back-ups* dienen ook op een andere plaats te worden bewaard dan waar de computer zich bevindt. Cloud computing is derhalve een zeer werkbaar optie.
- De Rekenkamer beveelt het ministerie aan eraan te werken dat personeelsdossiers volledig zijn door alle relevante documenten hierin op te nemen.

- De vacatiegelden worden toegewezen aan ambtenaren die eveneens in dienst zijn van het ministerie, moeten voor de juistheid en volledigheid gezamenlijk in de bezoldiging worden gecalculeerd, zodat de overheid geen inkomstenderving ondervindt, als gevolg van aftrek van een te lage opgave van Loonbelasting.
- De IC-afdeling moet volledig bemenst worden met functionarissen met de nodige competenties. Tevens moet de directie in ogenschouw nemen dat als afdelingshoofden de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben, zij ruim voor hun pensionering voor een goede overdracht moeten zorg dragen.

3. Ministerie van Financiën en Planning Directoraat Belastingen

3.1. Inleiding

De Rekenkamer heeft geen gebruik kunnen maken van het accountantsverslag van de CLAD inzake de bevindingen van de verrichte controle op de BR over het dienstjaar 2018 van MinFin, en wel het Directoraat Belastingen, omdat het controlerapport over het dienstjaar (nog) niet vrijgegeven was bij het uitbrengen van dit rapport vanuit de Rekenkamer.

Verloop correspondentie en/of veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie weergegeven met de auditee:

Op 18 augustus 2022 heeft de Rekenkamer ten behoeve van de controle op de BR dienstjaar 2018 de aanbiedingsbrief inclusief de controlebevestigingsbrief met kenmerk MP/1106/du en briefno. 0420.22 verzonden naar het Directoraat Belastingen van MinFin. Door het uitblijven van de bevestiging dat het directoraat hiervan kennis heeft genomen en akkoord gaat met de voorwaarden van de controle van de BR, is er op 02 september 2022 door de Rekenkamer telefonisch contact gemaakt met het directoraat en gevraagd naar de status van het schrijven. Na dit telefonisch onderhoud deed de Rekenkamer wederom het schrijven met betrekking tot de BR-controle over het dienstjaar 2018 per e-mail toekomen aan het directoraat. Bij het wederom uitblijven van een reactie werd per e-mail gevraagd naar de status van het schrijven van de Rekenkamer betreffende de controle BR 2018, waarop er nog geen reactie van het directoraat was ontvangen.

Hieronder worden de verder ondernomen acties gedurende de controle BR 2018 weergegeven.

- Op 07 september 2022 ontving de Rekenkamer het ondertekende exemplaar controlebevestigingsbrief retour van het directoraat.
- Het schrijven van de Rekenkamer betreffende de aankondiging van de controle van de BR 2018 van het Directoraat Belastingen is op 13 september 2022 met het kenmerk MP/1106/va no. 0468.22 verzonden.
- Op 16 september jl. is per e-mail een aanvraag voor het pre-auditgesprek met de directeur en enkele sleutelfunctionarissen gedaan of deze de week daarop kon plaatsvinden;
- Door het uitblijven van een bevestiging/reactie of de bedragen zoals gepresenteerd in het slot der rekeningen in overeenstemming zijn met de financiële administratie van het Directoraat Belastingen, werd bij het pre-auditgesprek met de directeur van het Directoraat Financiën onder zijn aandacht gebracht dat de middelen over het begrotingsjaar 2018 van het Directoraat Belastingen niet opgenomen zijn in de versie die de Rekenkamer heeft ontvangen. Dit feit werd door de directeur bevestigd. Hij zei dat het toen nog niet mogelijk was en hij deed de Rekenkamer op 20 september 2022 de juiste BR van dit directoraat toekomen, waarin de middelen wel zijn opgenomen.

- Op 20 september 2022 is gemaïld met het secretariaat Directoraat Belastingen dat de Rekenkamer nog geen reactie ontvangen heeft ten aanzien van haar verzoek voor een pre-auditgesprek. Er is geen reactie ontvangen op deze mail van de Rekenkamer.
- Op 23 september 2022 is wederom gemaïld met dit secretariaat over het niet reageren op voornoemd verzoek voor een pre-auditgesprek. Hierop is er wel een reactie van het hoofd van afdeling Planning, Finance en Control (PFC) ontvangen dat het pre-auditgesprek, weliswaar zonder de directeur, op 27 september om 09:00 a.m. kan plaatsvinden.
- Vanaf het pre-auditgesprek is eigenlijk ook het veldonderzoek bij het Directoraat Belastingen formeel van start gegaan op 27 september 2022. Op deze meeting waren aanwezig: het hoofd PFC, onderhoofd PZ, sectiechef Salarisadministratie en een medewerkster van de afdeling PFC. Een PBC list werd aan de auditee overhandigd. Deze lijst werd besproken met de functionarissen en vervolgens werden de vervolgccontrolewerkzaamheden van de Rekenkamer afgestemd met de aanwezigen. Met het directoraat is afgesproken de door de Rekenkamer opgevraagde informatie uiterlijk 07 oktober aan haar te doen toekomen. De directeur van het Directoraat Belastingen kwam nog net voor het einde van dit gesprek binnen.
- Op 29 september 2022 is de eerste informatie ontvangen van afdeling PZ met de mededeling dat de Rekenkamer voor de maandstaten terecht moet zijn bij BFZ-Financiën.
- Op 11 oktober 2022 is met het directoraat contact gemaakt omtrent de status van de nog te ontvangen documenten, zodat de Rekenkamer de informatie dezelfde dag nog kon ontvangen. Dezelfde dag is reactie ontvangen van het hoofd PFC dat de informatie diezelfde dag nog zal worden gemaïld, maar die is slechts voor een klein deel ontvangen. De Rekenkamer heeft toen de ontvangsten over het dienstjaar 2018 en de conceptmanagementletter van CLAD KO 2016 - 2018 ontvangen.
- Op 13 oktober 2022 is de Rekenkamer bij de afdeling PZ ontvangen voor de dossiercontrole.
- Op 18 oktober 2022 heeft het auditteam van de afdeling PZ het overzicht van de Lonen en Toekenningen over het dienstjaar 2018 ontvangen. Op bovenvermelde datum is er wederom een reminder verzonden naar de status van de nog te ontvangen informatie.
- Op 21 oktober 2022 is aan het directoraat wederom een vriendelijke herinnering verzonden via e-mail over de nog te ontvangen informatie. Daarbij is ook gevraagd om een verduidelijking over een onduidelijkheid in hun schaduwadministratie. Als reactie hierop is de Rekenkamer meegenomen in de e-mail van het hoofd PFC naar de collega's van het directoraat om op zoek te gaan naar de opgevraagde informatie. Tevens deelde het hoofd PFC mede dat het Directoraat Belastingen geen eigen afdeling BFZ heeft. Alle uitgaven worden door de afdeling BFZ-Financiën geregistreerd en bijgehouden.
- Op 27 oktober 2022 zijn de verevende bedragen die verwerkt zijn in IFMIS per e-mail ontvangen.
- Op 01 november 2022 is wederom een vriendelijke reminder per e-mail gestuurd voor de nog op te leveren informatie en is gevraagd naar de bevestiging dat het Directoraat Belastingen niet zelf een schaduwadministratie eropna houdt. De Rekenkamer gaf ook aan een spoedige

medewerking tegemoet te zien om de cijfers van het Directoraat Belastingen van BFZ-Financiën te ontvangen.

- De Rekenkamer heeft daarna van het hoofd PFC de goedgekeurde begroting 2018 ontvangen. Hij gaf ook mee dat de resterende informatie opgevraagd is bij BFZ-Financiën. Op de vraag van de Rekenkamer of er een eigen schaduwadministratie op na wordt gehouden, is het antwoord negatief. Alle originele offertes, facturen, bonnen etc. worden opgestuurd naar BFZ-Financiën.
- Op 03 november 2022 zijn de maandrapportages 2018 van het directoraat ontvangen.
- Op 08 november 2022 is het hoofd van BFZ-Financiën benaderd om de medewerking te verlenen, zodat de informatie van het Directoraat Belastingen naar de Rekenkamer kan worden opgestuurd.
- Op 14 november 2022 is de opgevraagde informatie ontvangen van het hoofd BFZ-Financiën betreffende het Directoraat Belastingen.
- Nog op de valreep is gemaild met het directoraat op 18 november om aan de Rekenkamer de openstaande algemene informatie te doen toekomen voor de aanvang van de exit meeting. Tot op de dag van rapportage is deze informatie niet ontvangen.
- Ter afronding van de BR 2018 controle is naar het Directoraat Belastingen gemaild en gebeld of de Rekenkamer in een exit meeting haar bevindingen kon bespreken op maandag 21 november 2022 om 09:00 uur. Deze afspraak is toen bevestigd.
- De exit meeting is gehouden op 21 november 2022, waarbij de bevindingen van de controle BR 2018 met het directoraat zijn besproken. Tevens is ook gevraagd naar het overzicht van de (mogelijke) fraudegevallen gedurende het begrotingsjaar 2018. Helaas zijn die niet meegenomen in de rapportage, omdat de Rekenkamer tot op de dag van rapportage niet hierover beschikte. De aanwezigen waren het hoofd PFC, twee medewerkers van de afdeling PFC en sectiechef Salarisadministratie. De directeur verontschuldigde zich persoonlijk, omdat hij niet aanwezig kon zijn. Aan het eind van de exit meeting is aan het directoraat medegedeeld dat zij in de gelegenheid gesteld worden om te reageren op de bevindingen van de Rekenkamer en wel uiterlijk 24 november 2022.
- Op 24 november 2022 is bericht ontvangen van het directoraat dat zij de deadline voor het geven van een reactie op de bevindingen van de Rekenkamer niet gehaald hebben. Zij vroegen een week uitstel om te reageren.
- Op 28 november 2022 is een reactie op de bevindingen van de Rekenkamer ontvangen van het directoraat.

3.2 Ministerie van Financiën en Planning Nader Bekeken

3.2.1 Algemeen

Het Ministerie van Financiën (thans het Ministerie van Financiën en Planning) bewaakt de inkomsten en uitgaven van de staat. Het ministerie bestaat uit drie directoraten namelijk: het Directoraat Financiën, dat zorg draagt voor de betaling van de uitgaven van de staat en het Directoraat Belastingen, waar een groot deel van de inkomsten van de staat (overheid) binnenkomen. Het derde Directoraat, Planning en Ontwikkelingsfinanciering, draagt zorg voor de planning en werving van fondsen voor ontwikkelingsprojecten.

MinFin is dus verantwoordelijk voor het toezicht en beheer van overheidsinkomsten en de overheidsbestedingen. Hierbij wordt erop toegezien dat de beschikbare financiële middelen van de Surinaamse staat op verantwoorde en doelmatige wijze worden besteed door het staatsapparaat en de regering, die bestaat uit de president, de vicepresident en zestien ministers om zo beleid te kunnen voeren. Het ministerie is ook verantwoordelijk voor het algemeen financieel-, monetair- en fiscaalbeleid, alsmede het investeringsbeleid, dat weliswaar in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries wordt uitgestippeld.

Kortom, Financiën zorgt voor de inrichting en de controle op de financiële administratie van de staat. Derhalve is naleving van de financiële regels en toepasselijke wetgeving essentieel om een voorspelbaar, transparant en consistent economisch beleid te voeren.

Samengevat houdt MinFin zich bezig met onder meer de volgende zaken:

- staatsfinanciën als instrument tot sociaaleconomische ontwikkeling;
- begrotingsbeleid;
- moderne treasury functie;
- inkomstenbeleid;
- schatkistpapier;
- ontwikkelingsfinanciering en Planning;
- Mediumtermijn Staatsfinanciën Raamwerk;
- Suriname Spaar- en Stabilisatiefonds;
- Wet op Beheer en Toezicht Staatshuishouding;
- Beleid voor draagbare schulden;
- Staatsbedrijven en (meerderheids-)aandelen;
- Publiek-Particulier Partnership;
- Subsidies;
- Fiscale transparantie;
- Suriname Extractive Industries Transparency Initiative;
- Fiscale prikkels.

3.2.2 Directoraat Belastingen

Naam

Ministerie van Financiën en Planning, Directoraat Belastingen

Typologie

Het ministerie/directoraat heeft als typologie dienstverlening (overheid)

Taakstellingen

De algemene taakstelling van het Directoraat Belastingen van MinFin is vervat in het staatsbesluit van 14 oktober 2020, houdende nadere wijziging van het *Besluit Taakomschrijving departement 1991* (S.B. 1991 no. 58, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2017 no. 22 en S.B. 2020 no. 191 nadere wijziging taakomschrijving departementen).

De directeur Belastingen is verantwoordelijk voor het voeren van het algemeen managementbeheer van de belastingdienst, het realiseren van fiscale en overige bij wet opgedragen taken en doelstellingen van de belastingdienst. Verder wordt van hem een bijdrage verwacht aan het beleid van het Ministerie van Financiën (zie ook de organisatiebeschikking belastingdienst, G.B. 1970, no. 40).

Om hieraan vorm en inhoud te geven heeft de directeur de beschikking over een organisatie met een aantal op dit terrein gespecialiseerde eenheden, te weten:

1. Inspectie der Directe Belastingen;
2. Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen (Douane);
3. Inspectie Omzetbelasting;
4. Ontvangkantoor der Directe Belastingen;
5. Ontvangkantoor der Invoerrechten en Accijnzen.

Om zijn taak als bestuurlijk verantwoordelijke voor de belastingdienst vorm en inhoud te kunnen geven, heeft hij verder de beschikking over stafafdelingen die gespecialiseerd zijn in de invulling van de verantwoordelijkheidsgebieden van de directeur. De hoofden van deze afdelingen vormen samen met de directeur en de staf van het Directoraat Belastingen het volgende:

1. Fiscale Zaken Directe Belastingen;
2. Fiscale Zaken Indirecte Belastingen;
3. Planning, Finance & Control;
4. Algemene en Interne Zaken;
5. Electronic Data Processing;
6. Tax Payer Service;
7. Personeel & Organisatie;
8. Opleidingscentrum Financiën;
9. Documentatie & Informatie Voorziening.

De afdeling belast met het opstellen van de jaarlijkse financiële begroting van het Directoraat Belastingen is afdeling PFC. Deze afdeling draagt zorg voor het volgende:

- vastleggen, onderhouden, toetsen, uitgeven en waarborgen van beschrijvingen, procedures en werkinstructies;
- adviseren op het gebied van administratieve organisatie en interne controle van de organisatieonderdelen;
- opmaken van de jaarlijkse financiële begroting van het directoraat;
- opmaken en verder coördineren van de planningscyclus van het directoraat;
- opstellen van beleid en richtlijnen inzake administratieve organiseren en interne controle;
- opstellen van de jaarlijkse financiële begroting;
- coördineren van de planningscyclus van het directoraat;
- verzorgen van interne cursussen/workshops aan AO-functionarissen;
- ondersteunen bij de implementatie van de vastgestelde procesbeschrijvingen;
- mede begeleiden van reorganisaties binnen de diensten;
- vastleggen, onderhouden, toetsen, uitgeven en waarborgen van beschrijvingen, procedures en werkinstructies.

3.2.3 Afdeling Interne Controle

Het Directoraat Belastingen beschikt niet over een IC-afdeling. De controle vindt plaats bij het Directoraat Financiën, maar indien er vragen en/of onduidelijkheden zijn, wordt er met het Directoraat Belastingen contact gemaakt.

Aan de Rekenkamer is medegedeeld dat in het dienstjaar 2018 de IC-afdeling van het Directoraat Financiën in de praktijk uitsluitend reguliere werkzaamheden heeft uitgevoerd, door het controleren van processen binnen het directoraat, zoals reçu's en bestelbonnen controleren. De controle over de financiële administratie geschiedde niet door deze afdeling.

3.3 Bevindingen Controle BR 2018

3.3.1 Algemeen

De BR van het Ministerie van Financiën, en wel van het Directoraat Belastingen, is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.

De geraamde bedragen uit de goedgekeurde begroting 2018 van de Operationele Uitgaven, Programma's en Middelen sluit aan met de geraamde bedragen in de BR 2018.

Er zijn geen verschillen geconstateerd.

Het Directoraat Belastingen heeft zijn uitgaven en ontvangsten vastgesteld in:

TITEL I: Operationele Uitgaven;

TITEL II: Programma's;

TITEL III: Middelenbegroting.

Voor de controle van de BR over 2018 zijn volgens de materialiteit de volgende artikelen geselecteerd.

610	- Lonen en Salarissen	51130	- Omzetbelasting
611	- Sociale Premies	51171	- Uitvoerrecht op Hout
612	- Gebruik van Goederen en Diensten	51140	- Accijns op Alcoholvrije Dranken
218	- Capaciteitsopbouw Belasting Dienst	51141	- Accijns op Gedistilleerd
219	- Modernisering/verzelfstandiging van de Belastingorganisatie	51142	- Accijns op Bier
51010	- Inkomsten Belasting (incl. Loonbelasting)	51143	- Accijns op Rooktabak en Sigaretten
51020	- Vermogensbelasting	51161	- Verbruiksbelasting Motorbrandstoffen
51021	- Huurwaardebelasting	51162	- Belasting op Publieke Vermakelijkheden
51030	- Loterijbelasting	51174	- Rij- en Voertuigenbelasting
51031	- Dividendbelasting	55003	- AOV-premie
51032	- Casino Belasting	53111	- Consent en Deviezenrecht
51034	- Bronbelasting	53129	- Ontvangsten Inzake In- en Doorvoer van Goederen
51170	- Invoerrechten	53153	- Diverse Vergoedingen
51173	- Statistiekrechten	53202	- Fiscale Boetevervolgingsgelden etc.

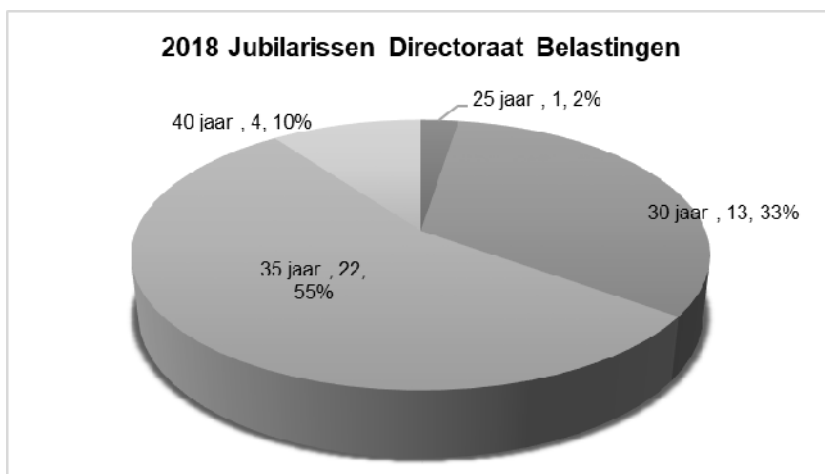
3.3.2 Operationele Uitgaven

Het Directoraat Belastingen telt volgens de personeelsadministratie 647 landsdienaren in het dienstjaar 2018, verdeeld over de verschillende diensten te weten:

1. Omzetbelasting;
2. Inspectie Directe Belastingen;
3. Inspectie Invoerrechten en Accijnzen;
4. Ontvangkantoor Directe Belastingen;
5. Ontvangkantoor Invoerrechten & Accijnzen;
6. Directoraat Belastingen.

Dossiercontrole

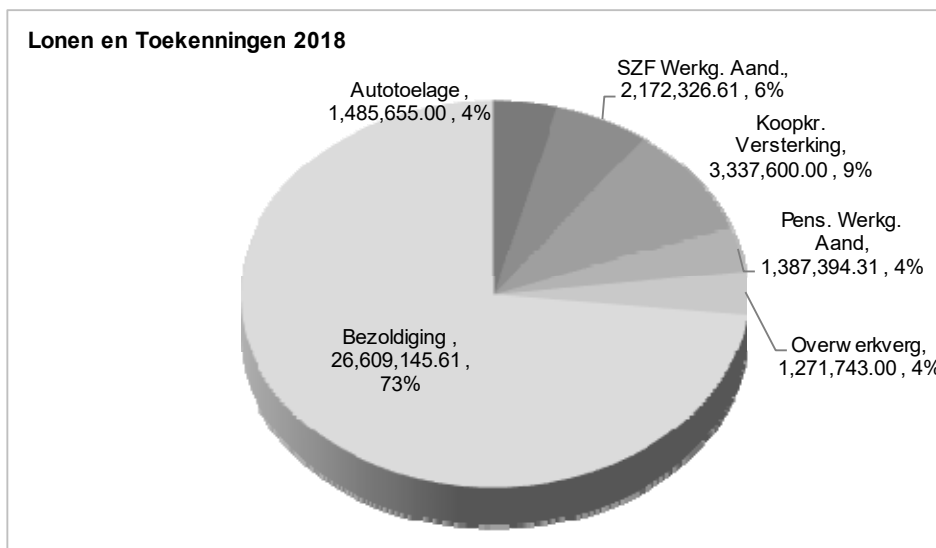
Het Directoraat Belastingen heeft een registratiebestand van zijn personeelsleden. De getrokken steekproef van dertig personen uit het registratiebestand van personeelsleden zijn ambtenaren in dienst van de overheid (geweest). Van alle dertig personeelsdossiers zijn van de ambtenaren de naam, geboortedatum, functie, status in AO/tijdelijk/vast en bezoldiging/functiegroep vermeld. In alle dertig personeelsdossiers is er een personeelskaart oftewel een staat-van-dienstkaart met daarop de loop van de ambtenaar en zijn respectieve persoonsnummer aangetroffen. De persoonlijke gegevens van de ambtenaren zijn op juistheid beoordeeld. Ten aanzien van de overige onderliggende stukken in de dossiers zijn de gegevens juist bevonden.

Bron: Rekenkamer van Suriname

Figuur 1 Jubilarissen in het dienstjaar 2018

De pie chart illustreert de veertig tellende jubilarissen van het Directoraat Belastingen in 2018. De categorie met de meeste jubilarissen zijn de ambtenaren met een dienstbetrekking van 35 jaar.

Bron: Rekenkamer van Suriname

Figuur 2 Lonen en Toekenningen 2018

Uit de figuur Lonen en Toekenningen 2018 van het Directoraat Belastingen is van de top zes kostenposten van het directoraat de bezoldiging (73%) de hoogste, gevolgd door de toegekende koopkrachtversterking in 2018.

Salarisbestand

Het Directoraat Belastingen beschikt over een salarisbestand/administratie. In het salarisbestand/ de administratie van het Directoraat Belastingen staan van de ambtenaar vermeld de naam, het persoonsnummer, de datum van indiensttreding, de functiegroep en het salarisbedrag. Tevens heeft de Rekenkamer inzage in de verscheidene functiebeschrijvingen van dit directoraat gehad. Volgens het CEBUMA-salarisoverzicht is er in 2018 een bedrag groot SRD 25.767.895,47 uitbetaald aan Lonen en Salarissen.

Presentielijsten

Het Directoraat Belastingen beschikt over een presentielijst voor het personeel, waarin ook het ziekte- en vakantieverlof en de afwezigheid worden verwerkt. De presentielijsten (tot en met december 2018) worden nog handmatig bijgehouden middels intekenlijsten.

Op het Directoraat Belastingen is er wel sprake van functiescheiding tussen afdeling PZ en de Salarisadministratie. Personeelszaken bestaat uit drie secties te weten: personeelszorg, personeelsadministratie en salarisadministratie.

De salariskosten zijn juist berekend en in de juiste periode verwerkt.

Vermeldenswaard is dat bij de ambtenaren er sprake was van een nieuwe bezoldigingsreeks in 2017 en gemuteerd, te rekenen vanaf 1 september 2018.

In december 2018 is een deel van de TWK-uitkering uitbetaald.

Artikel 610 - Lonen en Salarissen

In de BR is voor het artikel 610 - Lonen en Salarissen opgebracht:

Geraamd :	SRD 33.472.000,00
Verevend :	<u>SRD 37.783.363,62 –</u>
Verschil :	<u>SRD 4.311.363,62</u>

Toelichting directoraat

“Er is meer verevend dan geraamd, vanwege de salarisverhoging van ambtenaren in het dienstjaar 2018, wat niet was opgenomen in het geraamd bedrag”.

Artikel 611 - Sociale Premies

De aansluiting van BR 2018 met de CEBUMA-administratie:

Het verschil tussen de brutolonen volgens de CEBUMA-administratie en het verevend bedrag van Lonen en Salarissen volgens BR 2018 is het totaal van de werkgeverslasten aan pensioen- en SZF-premie.

Toelichting directoraat

“Er is meer verevend dan geraamd vanwege de salarisverhoging van ambtenaren in het dienstjaar 2018. Hierbij zijn de doorberekende werkgeverslasten ten behoeve van het Pensioenfonds en het Staatsziekenfonds niet bijgesteld in de raming”.

Artikel 612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Afdeling BFZ is belast met het registreren van de leveranciers in het leveranciersbestand. Deze registratie is eenmalig. Zo blijft de leverancier geregistreerd staan in het bestand. De lijst wordt vervolgens opgestuurd naar de ICT-afdeling, maar het leveranciersbestand wordt niet opgeschoond.

3.3.3 Programma's

Artikel 0218 - Capaciteitsopbouw Belastingdienst

De geraamde bedragen volgens de BR 2018 komen overeen met de bedragen volgens de *Begrotingswet* (S.B. 2018 no. 42). Het geraamde bedrag gekoppeld aan artikel 0218 Capaciteitsopbouw Belastingdienst bedraagt SRD 1.000.000, waarvan SRD 314.473,35 is verevend.

Toelichting directoraat

‘Er is minder verevend dan geraamd, vanwege het volgende.

In 2017 is er een opleiding tot commissie 2^e klasse gestart die tot 2018 is doorgegaan. In 2018 is er ook een nieuwe opleiding tot commissie 2^e klasse gestart voor 52 cursisten. Behalve de commissie opleiding is er ook een verkorte opleiding verificateur 2^e klasse in 2018 gestart. Via deze beleidsmaatregel worden de kosten voor de opleidingen en trainingen betaald”.

Artikel 0219 - Modernisering/verzelfstandiging van de belastingorganisatie

De geraamde bedragen volgens de BR 2018 komen overeen met de bedragen volgens de *Begrotingswet* (S.B. 2018 no. 42). Het geraamde bedrag gekoppeld aan artikel 0219 Modernisering/ verzelfstandiging van de belastingorganisatie bedraagt SRD 5.000.000,-, waarvan SRD 319.290,- is verevend.

Toelichting directoraat

“Er is minder verevend dan geraamd, vanwege bezuinigingsmaatregelen, waarbij zaken veelal intern zijn uitgevoerd. Hierdoor zijn er in 2018 weinig beleidsactiviteiten uitgevoerd”.

De algemene bevindingen van de bovengenoemde programma's zijn als volgt:

1. De verantwoording van de bedragen worden zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
2. Gebleken is dat de bedragen juist zijn opgenomen in de administratie van het directoraat en aansluiten met de begrotingscijfers 2018.
3. Weliswaar kon niet vastgesteld worden of het dossier met onderliggende stukken op een adequate wijze aangelegd is en wordt bijgehouden. Het directoraat geeft aan niet zelf de

administratie op na te houden. Alle originele offertes, facturen, bonnen etc. dienen opgestuurd te worden naar de afdeling BFZ-Financiën.

3.3.3 Middelenbegroting

Artikel 51010 - Inkomsten Belasting (incl. Loonbelasting)

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
1.482.280.000	1.711.148.000	1.711.147.589,71

Toelichting directoraat

“De bedragen opgenomen in de BR 2018 zijn momentopnames. Het zijn bedragen die op het moment van de opmaak BR 2018 zijn gebruikt. Dat er meer is ontvangen dan geraamd, wil zeggen dat er meer Inkomsten- en Loonbelasting is ontvangen. Hetzij door effectievere controle, hetzij door stijging van de wisselkoersen”.

Artikel 51020 - Vermogensbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
4.500.000	2.274.000	2.274.032,48

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd. Er is in mindere mate aangifte gedaan door de belastingbetaler. Er zijn wel aanslagen opgelegd in deze periode, maar de betaling heeft in mindere mate plaatsgevonden”.

Artikel 51021 - Huurwaarde Belasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
6.720.000	3.183.000	3.183.019,01

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd. Er is een achterstand in het opleggen van aanslagen, waardoor er ook minder is ontvangen. De reden is dat de printers die het uitdraaiwerk moeten doen, defect zijn. De middelen om de printers te repareren is niet vrijgegeven”.

Artikel 51030 - Loterijbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
5.500.000	4.362.000	4.362.159,78

Toelichting directoraat:

“Er is minder ontvangen dan geraamd. De bedrijven die kansspelen organiseren hebben in mindere mate aangifte gedaan. Er zijn hoogstwaarschijnlijk minder kansspelen georganiseerd, waardoor er ook minder aangifte is gedaan”.

Artikel 51031 - Dividendbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
10.000.000	12.567.000	12.566.779,25

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, omdat er meer dividend is ontvangen over het jaar 2018 dan was geraamd tijdens opmaak van de begroting”.

Artikel 51032 - Casinobelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
35.000.000	34.457.000	34.457.110,08

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd. De hoogte van deze belasting is afhankelijk van het door de sector gedane aangifte. Er is minder aangifte gedaan vergeleken met de raming op de begroting”.

Artikel 51034 - Bronbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
20.000.000	6.206.000	6.206.032,96

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd. De reden is dat er minder belasting op rente en royalty's vanuit de mijnbouwbedrijven is ontvangen in 2018.

Hierover zijn er afspraken met de mijnbouwbedrijven gemaakt omtrent het afdragen van bronbelasting”.

Artikel 51170 - Invoerrechten

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
420.000.000	676.585.000	676.585.139,15

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege de aanpassing met betrekking tot het vrijstellingsbeleid en de verhoogde controle op import”.

Artikel 51173 - Statistiekrechten

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van opgeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
45.000.000	34.340.000	34.340.221,58

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende.

De statistiek invoer vertoont een gelijke gang met de invoerrechten, maar wordt samengesteld met de statistiek uitvoer. De afname van de statistiek uitvoer zal dus de totale statistiek beïnvloeden en lager uitvallen”.

Artikel 51130 - Omzetbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
470.000.000	885.645.000	885.644.731,93

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege een toename van de importen.

Deze ontvangsten hebben betrekking op de ontvangsten van:

- *De Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen (OIA) voor importen;*
- *De Ontvanger der Directe Belastingen (ODB) voor binnenlandse productie en levering van diensten”.*

Artikel 51171 - Uitvoerrecht op Hout

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
77.000.000	90.487.000	90.486.882,51

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege de verhoogde export van rondhout en de controle hierop”.

Artikel 51140 - Accijns op Alcoholvrije Dranken

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
42.000.000	45.278.000	45.278.369,43

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege een gezamenlijke inspanning van de Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen (OIA) en de afdeling Bijzondere Wetten van Inspectie Invoerrechten en Accijnzen voor de inloop van achterstanden”.

Artikel 51141 - Accijns op Gedistilleerd

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
30.000.000	58.117.000	58.117.375,27

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege de betaling van achterstanden voor lokale Accijns op Gedistilleerd”.

Artikel 51142 - Accijns op Bier

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van opgeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
40.000.000	57.369.000	57.369.124,33

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege de import van bier”.

Artikel 51143 - Accijns op Rooktabak en Sigaretten

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van opgeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR-2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
95.000.000	83.143.000	83.143.364

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende. Bij de lokale productie is er een sterke afname en vermoedelijk ook een afname van de import.

Dit is afhankelijk van de import en de lokale productie”.

Artikel 51161 - Verbruiksbelasting Motorbrandstoffen

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
300.000.000	166.691.000	166.690.970,43

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege een te hoge raming en achterstand in het doen van definitieve aangiften door de maatschappijen SOL en GOw2”.

Artikel 51162 - Belasting op Publieke Vermakelijkheden

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
5.000.000	6.775.000	6.774.678,40

Toelichting directoraat

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege de verhoogde activiteiten”.

Artikel 51174 - Rij- en Voertuigenbelasting

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
102.974.000	2.927.000	2.927.245

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende.

Op 15 november 2018 is de Belastingen van start gegaan met de inning van de Rij- en Voertuigenbelasting. De daadwerkelijke aangiften en daaraan sluitende inning zijn minimaal, vanwege de verruiming van de betaaltermijn aan de bevolking tot 1 maart 2019”.

Artikel 55003 AOV-premie

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
211.200.000	188.063.000	188.063.319,61

Toelichting directoraat

“De benodigde informatie is niet beschikbaar”.

Artikel 53111 - Consent- en Deviezenrecht

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
64.700.000	60.835.000	60.834.631,86

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende.

Dit bedrag is het totaal van consentrecht bij invoer en uitvoer. Uitgaande van de verhoogde import en export kan er geen toename zijn.

Echter kan het lager uitvallen, vanwege eventuele vrijstellingen en in geval van mindere exporten”.

Artikel 53129 - Ontvangsten inzake In- en Doorvoer van Goederen

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
17.700.000	12.494.000	12.494.042,96

Toelichting directoraat

“Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege een achterstand in de inning en verlaging van de tarieven in de Kostenwet”.

Artikel 53153 - Diverse Vergoedingen

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
63.000.000	7.457.000	7.457.266,61

Toelichting directoraat

In de toelichting staat het volgende vermeld: *“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende. De invoering van de fee voor de accijns-zegels wordt hieronder geïnd. Ook de kosten voor de beslaglegging t.b.v. de deurwaarderij van de Directe belastingen wordt tijdelijk hieronder geïnd”.*

De Rekenkamer heeft tot op dag van rapportage geen reactie van het directoraat ontvangen op de bovenstaande constatering. De constatering is dat er juist veel minder is ontvangen dan geraamd en gevraagd is naar een verklaring hiervoor.

Artikel 53202 - Fiscale Boetevervolgingsgelden

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de bedragen niet vaststellen, omdat daar geen specificatie van ingeleverd is.

Bedragen in SRD

Geraamd bedrag	BR 2018 ontvangen bedrag	Verantwoord bedrag
1.800.000	2.578.000	2.578.186,44

Toelichting directoraat:

“Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege het aantal boetes die zijn opgelegd door de Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen en de invorderingsacties van de Ontvanger terzake. Onder dit artikel valt de Fiscale Boete geïnd door het Ontvangkantoor der Invoerrechten en Accijnzen”.

3.4 Overzicht betalingen Voorgaande Dienstjaren Conform artikel 32 Comptabiliteitswet

Het overzicht van de betalingen over voorgaande dienstjaren, dat conform artikel 32 van de Comptabiliteitswet aan de BR is toegevoegd, bevat informatie over het “verschuldigde bedrag” per 31 december 2018.

Echter is het overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren in de BR niet ingevuld conform artikel 32 van de Comptabiliteitswet.

3.5 Conclusies

In dit onderzoek is onderzocht of de BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften. Tevens wordt onderzocht of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen de ter zake geldende voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen.

Het onderzoek is uitgevoerd op het Directoraat Belastingen van MinFin.

In deze paragraaf zijn de conclusies opgenomen ten behoeve van het Directoraat Belastingen. Het doel hiervan is u te informeren over de kwaliteit van de administratieve organisatie binnen het directoraat en om aanbevelingen ter verbetering te doen die kunnen bijdragen tot een doelmatiger en doeltreffender functioneren van het directoraat.

Algemeen

- **Conclusie #1**

Essentiële interne beheersingsmaatregelen, die qua opzet aanwezig zouden moeten zijn, zijn niet of onvoldoende geïmplementeerd op het directoraat. Dit leidt tot een zwakke interne beheersing, waardoor het directoraat risico's loopt met betrekking tot de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bestedingen.

- **Conclusie #2**

Het Directoraat Belastingen houdt niet zelf de administratie op na. Alle originele offertes, facturen, bonnen etc. dienen opgestuurd te worden naar de afdeling BFZ-Financiën.

- **Conclusie #3**

Het Directoraat Belastingen beschikt niet over een IC-afdeling om de controle namens de leiding van het directoraat uit te voeren. De interne controle verkleint de kans op onjuistheden in de BR.

- **Conclusie #4**

Het overzicht betalingen over voorgaande dienstjaren in de BR is niet ingevuld conform *artikel 32 van de Comptabiliteitswet*. De Rekenkamer heeft geen controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de schuldpositie over de voorgaande dienstjaren.

Operationele Uitgaven

- **Conclusie #5**

Met betrekking tot de Operationele Uitgaven is vastgesteld dat de bedragen in de kolom "Voldaan" niet is ingevuld in de BR van het Directoraat Belastingen.

- **Conclusie #6**

Met uitzondering van de consistentie van het totale aantal personeelsleden op de verschillende afdelingen/diensten wordt het personeelsdossier van het Directoraat Belastingen bijgehouden en is het in overeenstemming met de verzamelstaat van CEBUMA.

Programma's

- **Conclusie #7**

Met betrekking tot de programma's is vastgesteld dat de bedragen in de kolom "Voldaan" niet zijn ingevuld in de BR van het Directoraat Belastingen.

- **Conclusie #8**

Bij de afstemming van de verevende bedragen in de BR met de administratie zijn de juiste bedragen opgenomen.

- **Conclusie #9**

Het directoraat beschikt niet over de dossiers met onderliggende stukken die betrekking hebben op artikel 0218 "Capaciteitsopbouw Belastingdienst" en artikel 0219 "Modernisering/verzelfstandiging van de belastingorganisatie". De opslag van de betreffende documentatie geschiedt op het hoofdkantoor. De Rekenkamer heeft geconstateerd dat als gevolg hiervan de controle van de programma's niet op een afdoende wijze zijn geschiedt om na te gaan of de uitgaven juist en rechtmatig zijn.

Middelenbegroting

Conclusie #10

De realisatie van de middelen die door het directoraat zijn ontvangen, zijn ook volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Weliswaar kan de Rekenkamer de betrouwbaarheid van de cijfers niet vaststellen, omdat er geen specificatie ingeleverd is van de bedragen.

3.6 Aanbevelingen

In deze paragraaf zijn de aanbevelingen van de Rekenkamer opgenomen voor het Directoraat Belastingen ter verbetering. Deze aanbevelingen kunnen bijdragen tot een doelmatiger en doeltreffender functioneren van het directoraat.

Algemeen

- **Aanbeveling #1**

Het is noodzakelijk de essentiële beheersingsmaatregelen in te stellen. Dit leidt bij de uitvoering van de activiteiten op het directoraat voor naleving van wet- en regelgeving, het identificeren en beheersen van risico's, het beschermen van activa en lopende middelen, de juistheid en volledigheid van de boekhouding en voor het tijdig aanleveren van betrouwbare financiële, management- en prestatie-informatie.

- **Aanbeveling #2**

Het directoraat dient ook zelf zijn administratie op na te houden voor een goed toezicht en ter voorkoming van risico's dat staatsmiddelen niet rechtmatig en doelmatig zijn verwerkt in de administratie.

- **Aanbeveling #3**

Het is noodzakelijk dat een IC-afdeling wordt opgezet voor het uitvoeren van controlewerkzaamheden voor de directeur. De IC-afdeling zou eventuele onvolkomenheden in de verantwoordingen kunnen detecteren en rapporteren aan de directeur.

- **Aanbeveling #4**

De Rekenkamer beveelt het directoraat aan het overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren in de BR conform artikel 32 van de *Comptabiliteitswet* in te vullen.

Operationele Uitgaven

- **Aanbeveling #5**

De Rekenkamer beveelt het directoraat aan in de kolom 'Voldaan' van de BR de betalingen die door de CBD zijn verricht te hanteren.

- **Aanbeveling #6**

De consistentie vereist per afdeling/dienst het totale aantal personeelsleden aan te geven.

Programma's

- **Aanbeveling #7**

De Rekenkamer beveelt het directoraat aan in de kolom 'Voldaan' van de BR de betalingen die door de CBD zijn verricht, te hanteren.

- **Aanbeveling #8**

Bij de afstemming van de verevende bedragen in de BR met de administratie is het van belang door te gaan met het opnemen van de juiste bedragen.

- **Aanbeveling #9**

Alle documentatie die betrekking heeft op de uitvoering van de programma's voor het Directoraat Belastingen, moet ook opgeslagen worden op het directoraat.

Middelenbegroting

- **Aanbeveling #10**

Om de betrouwbaarheid van de cijfers vast te stellen dient het directoraat de administratie op na te houden inclusief alle onderliggende documenten van waaruit de specificaties kunnen voortvloeien.

4. Ministerie van Financiën en Planning

Directoraat Financiën

4.1 Inleiding

De Rekenkamer heeft geen gebruik kunnen maken van het accountantsverslag van de CLAD inzake de bevindingen van verrichte controle op de BR over het dienstjaar 2018 van MinFin, Directoraat Financiën. Het controlerapport over het dienstjaar 2018 was bij het uitbrengen van dit conceptrapport nog niet uitgebracht door de CLAD.

Verloop correspondentie en/of veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie weergegeven met de auditee:

De aanbiedingsbrief en de controlebevestigingsbrief (in tweevoud) zijn op 19 augustus 2022 verzonden (kenmerk MP/1106/va en briefnummer 0422.22) naar het ministerie. De retourontvangst van de controlebevestigingsbrief is geweest op 09 september 2022, zonder begeleidend schrijven (ingekomen stuk nr. 0772.22).

Het veldonderzoek is van start gegaan op 16 september 2022 met een pre-auditgesprek en gedurende het gesprek is het volgende aan de orde geweest:

- Het auditteam heeft kennisgemaakt met het managementteam (directie) van het directoraat en er is gevraagd naar contactpersonen, die het onderzoek binnen het directoraat zouden begeleiden, met name de afdelingen PZ, BFZ en Economische Aangelegenheden (EA).
- Een PBC-lijst werd aan de auditee afgegeven. Deze lijst werd besproken met de aanwezige functionarissen en er werden afspraken gemaakt over hoe de informatie zou worden verstrekt (digitaal opsturen van documenten en controle ter plekke).

De dossiercontrole van dertig dossiers heeft op 17 oktober 2022 plaatsgevonden en de chef PZ/Salarisadministratie is geïnterviewd.

De presentielijsten van de diverse afdelingen zijn bij het verzamelen van documenten opgestuurd naar de Rekenkamer. Aan de hand hiervan zijn er analyses gemaakt van de presentielijsten en het personeelsbestand.

Voor de afstemming van de verevende bedragen van de BR met de administratie is er per e-mail en telefonisch contact opgenomen met het directoraat. Er is bovendien controle geweest op de afdeling BFZ en er heeft afstemming plaatsgevonden met de afdeling EA over de ontvangsten. De IC-afdeling heeft telefonisch aangegeven welke werkzaamheden zij in 2018 hebben uitgevoerd.

De exit meeting heeft plaatsgevonden op 08 november 2022.

Tijdens deze meeting zijn de bevindingen van het onderzoek besproken met de directeur en de overige leidinggevenden van de diverse afdelingen. Het directoraat is in de gelegenheid gesteld om te reageren op de bevindingen en waar nodig nader in te gaan op zaken die nader toegelicht moeten worden.

4.2 Ministerie van Financiën Nader Bekeken

4.2.1 Algemeen

Het Ministerie van Financiën (thans het Ministerie van Financiën en Planning) bewaakt de inkomsten en uitgaven van de staat. Het ministerie bestaat uit drie directoraten, namelijk: het Directoraat Financiën, dat zorg draagt voor de betaling van de uitgaven van de staat en het Directoraat Belastingen, waar een groot deel van de inkomsten van de staat (overheid) binnenkomen. Het derde directoraat, Planning en Ontwikkelingsfinanciering, draagt zorg voor de planning en werving van fondsen voor ontwikkelingsprojecten.

MinFin is dus verantwoordelijk voor het toezicht en beheer van overheidsinkomsten en de overheidsbestedingen. Hierbij wordt erop toegezien dat de beschikbare financiële middelen van de Surinaamse staat op verantwoorde en doelmatige wijze worden besteed door het staatsapparaat en de regering, die bestaat uit de president, de vicepresident en zestien ministers om zo beleid te kunnen voeren. Het ministerie is ook verantwoordelijk voor het algemeen financieel, monetair en fiscaalbeleid, alsmede voor het investeringsbeleid dat weliswaar in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries wordt uitgestippeld.

Kortom, het Ministerie van Financiën zorgt voor de inrichting en de controle op de financiële administratie van de staat. Derhalve is naleving van de financiële regels en toepasselijke wetgeving essentieel om een voorspelbaar, transparant en consistent economisch beleid te voeren.

Samengevat houdt het Ministerie van Financiën zich bezig met onder meer de volgende zaken:

- staatsfinanciën als instrument tot sociaaleconomische ontwikkeling;
- begrotingsbeleid;
- moderne treasury functie;
- inkomstenbeleid;
- schatkistpapier;
- ontwikkelingsfinanciering en planning;
- mediumtermijn Staatsfinanciën Raamwerk;
- Suriname Spaar en Stabilisatiefonds;
- Wet op Beheer en Toezicht Staatshuishouding;
- Beleid voor draagbare schulden;
- Staatsbedrijven en (meerderheids-)aandelen;
- publiek-particulier partnership;

- subsidies;
- fiscale transparantie;
- Suriname Extractive Industries Transparency Initiative;
- fiscale prikkels.

4.2.2 Directoraat Financiën

Naam

Ministerie van Financiën en Planning, Directoraat Financiën

Typologie

Het ministerie/directoraat heeft als typologie dienstverlening (overheid)

Taakstellingen

De algemene taakstelling van het Directoraat Belastingen van MinFin, is vervat in het staatsbesluit van 14 oktober 2020, houdende nadere wijziging van het Besluit Taakomschrijving departement 1991 (S.B. 1991 no. 58, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2017 no. 22 en S.B. 2020 no. 191 nadere wijziging taakomschrijving departementen).

1. Voor MinFin worden de bijzondere taken als volgt omschreven.

Dit ministerie is verantwoordelijk voor:

- a. het algemene financiële en monetaire beleid en het verzekeringswezen, alsmede de circulatie van munten en muntbiljetten;
- b. het aanwerven en beheer van fondsen die voor de uitvoering van ontwikkelingsprojecten ter beschikking zijn gesteld;
- c. de bevordering van de financiering van ontwikkelingsplannen, projecten en programma's op basis van toetsingscriteria dan wel haalbaarheidsstudies;
- d. het vertegenwoordigen van Suriname bij internationale fiscale en monetaire zaken en bij instanties voor planning en ontwikkelingsfinanciering;
- e. aangelegenheden van deviezen - van politieke aard. Het een en ander gebeurt in samenwerking met het Ministerie van EZOTI.
- f. het aangaan van leningen, de uitgifte van schatkistbiljetten en promessen en de uitgifte van staatsgaranties;
- g. het beheer van de staatsschuld en het beleid terzake vestigen van geldelijke schuldverplichtingen;
- h. het algemeen beheer van alle staatsgelden waaronder leningen en schenkingen en het toezicht op de richtige besteding daarvan;
- i. de aangelegenheden betreffende de staatsbegroting en het algemene begrotingsbeleid;
- j. het afleggen van rekenschap en verantwoording over staatsgelden;
- k. de investering of herinvestering van staatsgelden;

- l. zowel de financiële belangen van de staat bij financiële en andere instellingen waarin de staat een financieel belang heeft, alsook voor de vertegenwoordiging van de staat in alle gevallen waarin deze deelneemt in het aandelenkapitaal van financiële instellingen;
 - m. de nationale loterijen;
 - n. de inrichting van en controle op de financiële administratie van de staat;
 - o. het toezicht op de staatsbanken alsmede op het volkskredietwezen en de pandhuizen;
 - p. de heffing van zegelrecht en andere wettelijk geheven rechten en het toezien op een richtige inning daarvan;
 - q. het postwezen;
 - r. het toezicht op de naleving van het deviezenregiem inzake vergunningen voor invoer, uitvoer en doorvoer van goederen dan wel diensten;
 - s. het algemeen fiscaal beleid;
 - t. de heffing en inning van directe en indirecte belastingen en andere rechten;
 - u. de vaststelling der invoerrechten en accijnzen;
 - v. de accountantsdienst van de belasting;
 - w. het investeringsbeleid, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
 - x. de studie en analyse van macro-economische grootheden als grondslag voor de opstelling van nationale, regionale en sectorale plannen voor de lange, middellange en korte termijn;
 - y. de planfinanciering;
 - z. de technische samenwerking en overige voorzieningen met betrekking tot de planuitvoering;
 - aa. het statistiekwezen;
 - bb. de centrale coördinatie van alle externe financiering die de ontwikkeling ondersteunt, hetzij middels leningen, schenkingen of goederen;
 - cc. de monitoring en evaluatie van de ontwikkelingsprogramma's en projecten in samenwerking met de ministeries;
 - dd. de coördinatie van de nationale ontwikkelingsplanning op lange, middellange en korte termijn op basis van het nationaal ontwikkelingsbeleid en in nauwere samenwerking met de overige ministeries en niet-staatsactoren;
 - ee. de integratie van de sectorale en regionale plannen en programma's in het nationaal plan.
2. Dit ministerie is tevens belast met de zorg voor alle, direct of indirect, onderwerpen die in verband staan met de in het voorgaande lid genoemde aangelegenheden, voor zover niet bijzonderlijk aan een ander ministerie opgedragen.

In het dienstjaar 2018 heeft het Directoraat Financiën als onderdeel van het Ministerie van Financiën zijn BR op basis van de vastgestelde instructies samengesteld.

Voor de beoordeling van de algemene informatie over het directoraat zijn de volgende bevindingen vastgelegd.

De wettelijke taakstelling van het directoraat is duidelijk omschreven en vastgelegd in het staatsbesluit van 14 oktober 2020, houdende nadere wijziging van het Besluit Taakomschrijving departementen 1991 (S.B. 1991 no. 58, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2017 no. 22 en S.B. 2020 no. 191 nadere wijziging taakomschrijving departementen).

- De juistheid van de organisatiestructuur is beoordeeld, en het is gebleken dat de organisatiestructuur geformaliseerd is door het bevoegd gezag.
- De IC-afdeling is opgenomen in de organisatiestructuur van het directoraat.

4.2.3 Afdeling Interne Controle

In het dienstjaar 2018 heeft de IC-afdeling in de praktijk uitsluitend reguliere werkzaamheden uitgevoerd door het controleren van processen binnen het directoraat, zoals de controle van reçu's en bestelbonnen. De controle over de financiële administratie geschiedde niet door deze afdeling.

4.3 Bevindingen Controle BR 2018

4.3.1 Algemeen

De BR van het Directoraat Financiën is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.

De geraamde bedragen uit de goedgekeurde begroting 2018 van de Operationele Uitgaven, Programma's en Middelen sluiten aan met de geraamde bedragen in de BR 2018. Er zijn geen verschillen geconstateerd.

Het Directoraat Financiën heeft zijn uitgaven en middelen vastgesteld in:

TITEL I: Operationele Uitgaven;

TITEL II: Programma's;

TITEL III: Middelen.

4.3.2 Operationele Uitgaven

Voor de controle van de BR over 2018 zijn volgens de materialiteit de volgende artikelen van de Operationele Uitgaven geselecteerd, namelijk:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.

Dossiercontrole

Het Directoraat Financiën heeft een registratiebestand van zijn personeelsleden. De getrokken steekproef van dertig personen uit het registratiebestand van personeelsleden bestaat uit ambtenaren in dienst van de overheid (of geweest).

Van alle dertig personeelsdossiers zijn de namen, geboortedatum, functie van de ambtenaar, status van de ambtenaar in AO/tijdelijk/vast, bezoldiging/functiegroep vermeld. De dossiers zijn nauwkeurig en juist bijgehouden in goed opgelegde mappen. De persoonlijke gegevens van de ambtenaren zijn op juistheid beoordeeld. Ten aanzien van de overige onderliggende stukken in de dossiers zijn de gegevens juist bevonden.

Salarisbestand

Het Directoraat Financiën beschikt over een salarisbestand/administratie. In het salarisbestand/de administratie van het Directoraat Belastingen staan: de naam van de ambtenaar, het persoonsnummer van de ambtenaar, de datum van indiensttreding, functiegroep en het salarisbedrag vermeld. De salarismutaties worden juist en volledig verwerkt in de loonstaten van het directoraat. Volgens het CEBUMA-salarisoverzicht is er in 2018 een bedrag groot SRD 21.845.294,73 uitbetaald aan Lonen en Salarissen.

Presentielijsten

De presentielijsten worden nauwkeurig bijgehouden en verwerkt in het personeelsbestand. Op de presentielijst komen de juiste ambtenaren voor. Het aantal personeelsleden is afgestemd met de CEBUMA-maandstaten.

Controle aantal personeelsleden

Volgens het personeelsbestand 382

Aantal volgens CEBUMA-staten 373

Verschil 9

Volgens de verklaring van het directoraat moesten zes personeelsleden afgevoerd worden van de lijst vanwege pensionering en twee personeelsleden zijn per abuis dubbel opgenomen in het bestand.

Artikel 610 - Lonen en Salarissen

In de BR is voor het artikel 610 - Lonen en Salarissen opgebracht:

Geraamd:	SRD	16.882.000,00
Verevend:	<u>SRD</u>	<u>19.388.000,00 -</u>
Verschil:	SRD	2.506.000,00

Toelichting directoraat

- “Er is meer verevend dan geraamd, *vanwege* de 25% loonsverhoging aan ambtenaren, die in september 2018 is ingegaan, en de TWK die in december 2018 is uitbetaald over de maanden september tot en met december 2018”.

Artikel 611 - Sociale Premies

Voor de aansluiting van BR 2018 met de CEBUMA-administratie geldt:

Het verschil tussen de brutolonen volgens CEBUMA-administratie en het verevend bedrag van Lonen en Salarissen volgens BR 2018 is het totaal van de werkgeverslasten aan pensioen- en SZF-premie.

Toelichting directoraat

“Er is meer verevend dan geraamd, omdat de overheidsbijdrage aan de ambtenaren, zoals pensioenen en SZF-premies, betrekking heeft op code 610 - Lonen en Salarissen”.

Uit de controle zijn de volgende bevindingen vastgesteld:

- In de salarisadministratie zijn de salarissen correct verwerkt en de salarismutaties worden juist en volledig verwerkt in de loonstaten van het directoraat.
- De bedragen in de administratie zijn juist opgenomen en zijn in overeenstemming met de BR 2018.
- Bij de aansluiting BR 2018 met de CEBUMA-administratie is er een verschil geconstateerd van SRD 1.800.636,23. Dit verschil is het totaal van werkgeverslasten aan pensioen- en SZF-premies (Sociale premies).
- Voor de dossiercontrole zijn er dertig personen uit het personeelsbestand gecontroleerd. Daaruit is gebleken dat 77% van de dossiers nauwkeurig en juist wordt bijgehouden. Terwijl de overige 23% van de dossiers tekortkomingen bevatten, zoals geen volledig bijgewerkte kaarten en het ontbreken van onderliggende stukken in de dossiers.
- De ICT-afdeling is belast met het registreren van de leveranciers in het leveranciersbestand. Deze registratie van leveranciers geschiedt éénmalig. Volgens het directoraat moet het leveranciersbestand worden opgeschoond. De Rekenkamer heeft geen overzicht ontvangen van het leveranciersbestand, maar wel een beschikking (beschikking van 21 juli 2017 La.F. no. 3808 houdende vaststelling instructie leveranciersopgave) waarin vermeld staat hoe de registratie geschiedt en welke afdeling verantwoordelijk is voor het bestand.
- In zijn algemeenheid dient de schaduwadministratie als reserve administratie (*back-up*) voor het verwerken van de bedragen in IFMIS. De documenten en specificaties van bedragen worden geregistreerd en bijgehouden in een cahier en in dossiers met onderliggende stukken.

In tabel 6 zijn de aansluiting van de verevende bedragen uit de BR, IFMIS en schaduwadministratie van het directoraat weergegeven.

Tabel 6 Vergelijkingscijfers met de Begroting 2018

(Bedragen in SRD)

Code	Schaduwadministratie	IFMIS	BR 2018
610	19.387.650,93	19.387.650,93	19.388.000,00
612	1.800.635,98	1.800.635,98	1.801.000,00

Bron: Directoraat Financiën, Rekenkamer van Suriname

Uit tabel 6 blijken er geen materiële verschillen te zijn.

4.3.3 Programma's

Voor de controle van de BR 2018 zijn conform de materialiteit de volgende artikelen van de Programma's geselecteerd:

- 0922 - CLAD.
- 0998 - Subsidie aan EBS.
- 1501 - Suppletie Overheidsbijdrage Pensioenfonds.
- 1609 - Rentes.
- 1610 - Aflossingen.
- 1611 - Fees.
- 1612 - Ondersteuning Woningbouw.
- 1702 - Algemeen Onvoorzien.

Tabel 7 Begrotingscijfers Programma's

(Bedragen X SRD 1.000)

Code	Programma	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(2)-(4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0922	CLAD	6.867	7.097	-230	7.097	0
0998	Subsidie aan EBS	950.000	950.000	0	950.000	0
1501	Suppletie Overheidsbijdrage Pensioenfonds	256.528	254.287	2.241	254.287	0
1609	Rentes	836.875	418.502	418.373	365.687	52.815
1610	Aflossingen	1.259.643	514.158	745.485	410.370	103.788
1611	Fees	38.665	8.741	29.924	7.606	1.135
1612	Ondersteuning Woningbouw	50.000	50.000	0	50.000	0
1702	Algemeen Onvoorzien	169.420	145.655	23.765	110.217	35.438

Bron: Directoraat Financiën, Rekenkamer van Suriname

Uit de dossiercontrole en de afstemming met de overzichten uit het IFMIS zijn de volgende bevindingen van de programma's vastgesteld.

Bevindingen voor Code 0922 - CLAD ad SRD 7.097.000

- De verantwoording van de uitgaven van de CLAD worden zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.

- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- Het verevend bedrag bestaat uit de Brutolonen + de gesubsidieerde exploitatiekosten.
- De dossiers met de onderliggende stukken worden op adequate wijze aangelegd en bijgehouden.

Bevindingen voor Code 0998 - Subsidie EBS ad SRD 950.000.000

- Het verevend bedrag SRD 950.000.000 sluit aan met het bedrag in de administratie.
- Dit bedrag wordt verrekend met de opbrengsten van de verkoop van stroomlevering (code 53171) groot SRD 75.817.000.
- Het dossier met de onderliggende stukken wordt op een adequate wijze aangelegd en bijgehouden.

Bevindingen voor Code 1501 - Subsidie Suppletieoverheidsbijdrage Pensioenfonds ad SRD 254.287.000

- De verantwoording van de bedragen worden zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

Bevindingen voor Code 1609 - Rentes ad SRD 418.502.000

Toelichting:

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Volgens de verklaringen van het ministerie worden de verschillen in de begroting veroorzaakt door koerswijzigingen.

- De verantwoording van de bedragen wordt zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het doen uitvoeren van de uitgaven (conform CBB instructies).

Bevindingen ten aanzien van Code 1610 - Aflossingen ad SRD 514.158.000

Toelichting:

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Volgens de verklaringen van het ministerie worden de verschillen in de begroting veroorzaakt door koerswijzigingen.

- De verantwoording van de bedragen worden zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

Bevindingen voor Code 1611 - Fees ad SRD 8.741.000

Toelichting:

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Volgens de verklaringen van het ministerie worden de verschillen in de begroting veroorzaakt door koerswijzigingen.

- De verantwoording van de bedragen wordt zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

Bevindingen voor Code 1612 - Ondersteuning Woningbouw ad SRD 50.000.000

- De verantwoording van de bedragen wordt zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

Bevindingen voor Code 1702 - Algemeen onvoorzien ad SRD 145.655.000

Toelichting:

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er niet veel onvoorziene betalingen waren.

- De verantwoording van de bedragen wordt zowel in IFMIS als in de schaduwadministratie van het directoraat verwerkt.
- Gebleken is dat de verantwoorde bedragen juist zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de begrotingscijfers BR 2018.
- De juiste procedures zijn gevolgd voor het uitvoeren van de bestedingen (conform CBB-instructies).

In tabel 8 zijn weergegeven de aansluiting van de verevende bedragen uit de BR, uit IFMIS en uit de schaduwadministratie van het directoraat.

Tabel 8 Vergelijkingscijfers met de Begroting 2018

(Bedragen in SRD)

Code	Schaduwadministratie	IFMIS	BR 2018
0922 - CLAD	7.097.000	7.097.000	7.097.000
0998 - Subsidie aan EBS	950.000.000	950.000.000	950.000.000
1501 - Suppletie overheidsbijdrage pensioenen	254.287.000	254.287.000	254.287.000
1609 - Rentes	418.502.000	418.502.000	418.502.000
1610 - Aflossingen	514.158.000	514.158.000	514.158.000
1611 - Fee	8.741.000	8.741.000	8.741.000
1612 - Ondersteuning woningbouw	50.000.000	50.000.000	50.000.000
1702 - Algemeen onvoorzien	145.655.000	145.655.000	145.655.000

Bron: Rekenkamer van Suriname

Uit tabel 8 blijken er geen materiële verschillen.

4.3.4 Middelenbegroting

Voor de controle van de BR over 2018 zijn conform de materialiteit de volgende artikelen van de Middelen geselecteerd:

- 53171 - Opbrengst verkoop stroomleveringen.
- 53154 - Opbrengst verkopen van overheidsaandelen.
- 54199 - Overige ontvangsten leningen.

Tabel 9 Begrotingscijfers 2018 Middelenbegroting

(Bedragen X SRD 1.000)

Code	Programma	(1)	(2)	(3) = (1)-(2)
		Geraamd	Ontvangen	Verschil
53171	Opbrengst verkoop stroomleveringen	225.000	75.817	149.183
53154	Opbrengst verkopen van overheidsaandelen	740.250	562.000	178.250
54199	Overige ontvangsten leningen	600.000	418.846	181.154

Bron: Directoraat Financiën, Rekenkamer van Suriname

Uit de controle zijn de volgende bevindingen van de middelenbegroting vastgesteld.

Bevindingen Code 53171 - Opbrengst Verkoop Stroomleveringen ad SRD 75.817.000

Gebleden is dat de realisatie van de middelen die door het ministerie zijn ontvangen, volledig zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de BR 2018.

Bedragen in SRD		
Geraamd bedrag	BR 2018 verevende bedrag	Verantwoord bedrag IFMIS
225.000.000	75.817.000	75.817.000

In de toelichting van het directoraat staat vermeld dat er minder is ontvangen dan geraamd, omdat op basis van de PPA1 Agreement (Power Purchase Agreement) Rosebel Goldmines slechts een bedrag ad SRD 75.817.000 aan hydrostroom van de overheid heeft opgekocht, waarvan de betaling is overgedragen aan EBS. De post heeft een tegenhanger onder de uitgegeven subsidie aan EBS. Dit is conform de afgesproken brutopresentatie van de begroting.

Bevindingen Code 53154 - Opbrengst Verkopen van Overheidsaandelen ad SRD 562.000.000

Gebleden is dat de realisatie van de middelen die door het ministerie zijn ontvangen, volledig zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de BR 2018.

Bedragen in SRD		
Geraamd bedrag	BR 2018 Verevende bedrag	Verantwoord bedrag IFMIS
740.250.000	562.000.000	562.000.000

In de toelichting van het directoraat is aangehaald dat er minder is ontvangen dan geraamd, omdat de verkoop van aandelen door de staat aan de financiële instellingen, zoals Hakrinbank, Self Reliance en DSB, geen voortgang heeft gevonden in 2018. Terwijl met betrekking tot de overname van de aandelen van de staat in Newmont door Staatsolie in 2018 een bedrag groot SRD 562.000.000 gestort is door Staatsolie.

Bevindingen Code 54199 - Overige ontvangsten leningen SRD 418.846.000

Gebleden is dat de realisatie van de middelen die door het ministerie zijn ontvangen, volledig zijn opgenomen in de administratie en aansluiten op de BR 2018. Maar over het geraamd bedrag is er geen specificatie aangetroffen.

Bedragen in SRD		
Geraamd bedrag	BR 2018 verevende bedrag	Verantwoord bedrag IFMIS
600.000.000	418.846.000	418.846.000

In de toelichting van het directoraat staat vermeld dat er minder is ontvangen dan geraamd, omdat het nettobedrag van de trekkingen op buitenlandse leningen minder is geweest, nadat de toewijzing naar ministeries heeft plaatsgevonden.

Volgens de verklaring van het directoraat is er geen informatie beschikbaar over het geraamd bedrag van deze leningen.

4.4 Conclusies

In dit onderzoek is nagegaan of de BR 2018 is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften. Tevens wordt onderzocht of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen de ter zake geldende voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen.

Het onderzoek is uitgevoerd op het Ministerie van Financiën, en wel bij het Directoraat Financiën.

Voor het beoordelen van de BR 2018 wordt er door de Rekenkamer een verklaring van bevindingen samengesteld en daardoor komt zij tot de volgende conclusie.

Operationele Uitgaven

- Uit de controle is gebleken dat de processen voor het doen van uitgaven conform de vastgestelde instructies geschieden, maar dat de beheersingsmaatregelen binnen het directoraat niet adequaat functioneren bij het aanvragen van middelen. Dit vanwege het niet geheel kunnen uitvoeren van de begrotingen (niet kunnen aanspreken van geraamde bedragen).
- De lonen en salarissen en de sociale premies worden juist verwerkt in de administratie en zijn in overeenstemming met de verevende bedragen in de BR 2018.
- De presentielijsten zijn juist bijgehouden en worden verwerkt in het personeelsbestand, maar bij de afstemming met het CEBUMA-bestand zijn er tekortkomingen geconstateerd. In zes gevallen zijn gepensioneerden niet tijdig afgevoerd uit het CEBUMA-bestand.
- Uit de verklaringen van het directoraat blijkt dat het leveranciersbestand moet worden opgeschoond.
- De IC-afdeling heeft in het dienstjaar 2018 geen controle uitgevoerd.

Programma's

- Uit de controle is gebleken dat de beheersingsmaatregelen en de processen voor het doen van de uitgaven wel aanwezig zijn, maar dat zij niet of onvoldoende worden gehanteerd op het directoraat. Dit leidt tot een zwakke interne beheersing, waardoor er minder wordt verevend dan er wordt geraamd voor programma's.
- Uit de dossiercontrole en bij de afstemming van de verevende bedragen in de BR met de administratie (IFMIS) zijn de juiste bedragen opgenomen.

Middelenbegroting

- Uit de controle is gebleken dat de geraamde middelen heel hoog worden ingeschat, maar dat de realisatie (ontvangsten) veel minder is dan is begroot. Het beleidsdoel wordt niet gerealiseerd door de regering.
- De middelen die ontvangen zijn, worden volledig opgenomen in de administratie en sluiten aan op de BR 2018. Maar er zijn tekortkomingen en onduidelijkheden over de opbouw van de overige ontvangsten uit leningen (Code 54199). Volgens de verklaringen van het directoraat zijn er geen specificaties van de leningen aangetroffen in de administratie van het directoraat.

4.5 Aanbevelingen

Op basis van de controle op de BR 2018 van het Directoraat Financiën doet de Rekenkamer de volgende aanbevelingen.

Operationele Uitgaven

- De beheersingsmaatregelen omtrent de processen voor het doen van uitgaven binnen het directoraat dienen beter te functioneren, door onder andere de inzet van de IC-afdeling in het bijzonder voor de controle van de BR-cijfers. De tekortkomingen in het personeelsbestand dienen worden weggewerkt.
- Het ministerie zal via de ICT-afdeling het leveranciersbestand regelmatig moeten opschonen.
- De IC-afdeling dient ingezet te worden voor het doen van controle op het directoraat.

Programma's

- Het directoraat zal voldoende maatregelen moeten hanteren voor het beheren van haar uitgaven voor het uitvoeren van haar programma's.
- Voor de transparantie van de BR-cijfers en het goed bijhouden van de overheidsadministratie zal het directoraat zich moeten houden aan de juiste procedures voor het doen uitvoeren van uitgaven.

Middelenbegroting

- Het Ministerie van Financiën dient bij het ramen van de programma's en middelen deze realistischer in te schatten, zodat de beleidsdoelen beter gerealiseerd kunnen worden.
- De tekortkomingen en onduidelijkheden omtrent de opbouw van de overige ontvangsten uit onder andere leningen moeten weggewerkt worden en beter worden gemonitord (de specificatie van de leningen moet aanwezig zijn).

5. Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

5.1 Inleiding

In de periode 16 augustus tot en met 11 november 2022 is bij het Ministerie EZOTI de BR 2018 gecontroleerd.

Vermeldenswaard is dat dit ministerie in 2018 nog de benaming had van Ministerie van HI&T.

Verloop correspondentie en/ of veldonderzoek

In het kader van transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie weergegeven met de auditte:

- De aankondigingsbrief met kenmerk SV/1107/va no. 0417.22, aangehecht met de controlebevestigingsbrieven in tweevoud, is op 16 augustus 2022 naar het Ministerie van EZOTI verzonden. Eén exemplaar van de controlebevestigingsbrief moest binnen vijf werkdagen na ontvangst getekend en geretourneerd worden naar de Rekenkamer.
- Op 26 augustus 2022 is de controlebevestigingsbrief, ondertekend door de directeur van het Ministerie van EZOTI - voorheen HI&T - de dato 26 augustus 2022 geretourneerd aan de Rekenkamer.
- Het pre-audit gesprek heeft ook op vrijdag 26 augustus 2022 plaatsgevonden, waarbij het volledige auditteam aanwezig was. Het ministerie werd vertegenwoordigd door de sectiechef van de afdeling CKB en de directeur van het ministerie. Tijdens het pre-auditgesprek is de PBC-lijst ook in behandeling genomen en vervolgens aan de sectiechef CKB overhandigd.
- Verder is er een tijdsplanning gemaakt om het onderzoek uit te voeren op basis van de gestelde tijdslijmieten van de Rekenkamer.
- Door de sectiechef CKB is er in de maand september 2022 informatie per mail opgestuurd naar de Rekenkamer.
- In de loop van de derde week van de maand september 2022 is een deel van de opgevraagde documenten digitaal opgestuurd door de sectiechef CKB.
- Op 06 oktober 2022 is de eerste terugkoppeling geweest met de sectiechef CKB, ter behandeling van de geconstateerde afwijkingen bij het onderzoek. Bij de terugkoppeling werd het beschikbaarstellen van de CEBUMA-recapitulatiestaten opgevraagd.
- Op 11 oktober 2022 is er controle verricht op de navolgende posten: Code 612 - Gebruik van Goederen en Diensten en Code 53132 - Justeerloon (ijkgelden). Van Code 612 - Gebruik van Goederen en Diensten is er controle uitgevoerd op de maandelijkse betalingsoverzichten c.q. kwitanties en bonnen die ten laste van de Kredietopening (KO) zijn besteed. Ook de bestedingen die middels autorisaties zijn geschiedt, zijn gecontroleerd. Voor Code 53132 - Justeerloon (ijkgelden) zijn de controleoverzichten die vanuit de afdeling Waarborg en IJkwezen naar het ministerie worden opgestuurd gecontroleerd. De stortingen die geschieden op de werkrekening van MinFin bij de CBvS zijn gecontroleerd aan de hand van de stortingsbewijzen. Tevens is de aansluiting gedaan van de overzichten met de stortingsbewijzen.

- Op 14 oktober 2022 is er een dossiercontrole verricht. Er is een selectie gemaakt, waarbij er tweeëntwintig personeelsdossiers zijn gecontroleerd.
- In de week van 16 tot en met 20 oktober 2022 zijn de bevindingen geformuleerd.
- Op vrijdag 21 oktober 2022 zijn de bevindingen middels een exit meeting met de directie van het ministerie besproken. Bij de exit meeting was het volledige auditteam aanwezig met ondersteuning van de adjunct-secretaris. Vanuit de zijde van het ministerie waren aanwezig de directeur, de onderdirecteur Operationele Diensten, en de sectiechef CKB.

5.2 Het Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme Nader Bekeken

Het Ministerie van HI&T heeft een visionaire en leidende rol in duurzame en innovatieve economische ontwikkeling gericht op verhoging van het nationale en internationale concurrentievermogen van Suriname voor welvaart en welzijn van de totale bevolking.

Het beleid van het Ministerie van HI&T concentreert zich van 2017-2025 op vier prioriteitsgebieden, te weten:

- initiëren van economische transformatie; verbeteren van het ondernemingsklimaat;
- verbeteren van het nationaal concurrentievermogen en het bevorderen van sociale vooruitgang met het doel de economische verdien capaciteit in casu verhoging van productie;
- handel en export voor economische groei te bevorderen;
- strategische ontwikkelingsdoelen conform het Ontwikkelingsplan 2017-2021.

Taakstelling

Uitgaande van de staatsbesluiten “Taakstelling Departementen” S.B. 1991 no. 58 (zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2010 no. 174 en zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2016 no. 111) S.B. 2017 no. 11 de dato 06 februari 2017 en S.B. 2017 no. 22 de dato 20 februari 2017 zijn de volgende taken vastgesteld voor het ministerie. De zorg voor:

- de bevordering van de binnen- en buitenlandse handel, waaronder het import- en exportbeleid, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
- de aangelegenheden van handelspolitieke aard en het verlenen van invoer-, uitvoer- en deviezenvergunningen, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
- het beleid inzake beheersing van de kosten van levensonderhoud en het toezicht op handels-, industriële en dienstverlenende activiteiten;
- de vaststelling en beheersing van en de controle op prijzen, alsmede op de kwaliteitsnormen, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
- het industriebeleid en de bevordering van de industriële sector, met nadruk op de exportgerichtheid van deze sector;
- het ijkwezen en de waarborg van het gehalte van al dan niet bewerkt goud en zilver;
- het beleid voor en de bevordering van ambachtelijke industrieën;

- het beleid voor de industriële en intellectuele eigendommen ter bevordering van economische groei en ondernemerschap.

Organogram

Het organogram van het Ministerie van HI&T is in bijlage 5 opgenomen.

Gebeurtenissen

Tijdens de controle gaf het hoofd van de ICT-afdeling te kennen dat er in dienstjaar 2015-2016 de melding werd gedaan aan de toenmalige ODAD en de minister voor het aanschaffen van back-up servers. In het jaar 2017 begaf een van de harde schijven het, hetgeen werd doorgegeven. In november van het dienstjaar 2018 werd het ministerie getroffen door het crashen van de file server.

Bij de controle is er vanuit de ICT-afdeling van het ministerie geen correspondentie aangetroffen, waarbij er in het desbetreffende jaar werd meegedeeld dat er sprake is van een crash van de file server. In het gesprek met hoofd ICT bleek dat er niet schriftelijk, maar slechts mondeling melding werd gemaakt over deze crash binnen het ministerie.

De afdeling BFZ heeft naar aanleiding van het bovenstaande medegedeeld dat de afdeling geen circulaire heeft ontvangen met betrekking tot het uitvallen van de file server, maar slechts een mondelinge bekendmaking.

5.3 Begrotingsrekening 2018

5.3.1 Algemeen

De BR van het Ministerie van HI&T is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111).

De geraamde bedragen volgens de BR 2018 komen overeen met de bedragen volgens de *Begrotingswet (S.B. 2018, no. 42 de dato 27 april 2018)*.

Er zijn geen verschillen geconstateerd.

De BR bestaat conform artikel 32 van de *Comptabiliteitswet* uit:

1. TITEL I: Operationele Uitgaven;
2. TITEL II: Programma's;
3. TITEL III: Middelenbegroting;
4. Toelichting oorzaken van verschillen tussen ramingen en uitkomsten;
5. Overzicht betalingen over voorgaande dienstjaren.

Voor de controle van de BR over 2018 zijn volgens de materialiteit de onderstaande codes/artikelen geselecteerd:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.
- 0709 - Ontwikkeling Ondernemersklimaat en Concurrentievermogen.
- 0927 - Surinaams Standaarden Bureau (SSB).
- 0928 - Suriname Business Forum (SBF).
- 0960 - Subsidie Stichting Toerisme Suriname (STS).
- 2001 - Contributieverplichtingen aan Regionale en Internationale Organisaties.
- 53116 - Leges Vergunningsrechten voor het Vestigen van Bedrijven.
- 53132 - Justeerloon (Ijkgelden).

5.3.2 Operationele Uitgaven

De Operationele Uitgaven worden onderverdeeld in lopende en kapitaaluitgaven. De Operationele Uitgaven zijn geraamd en verevend voor respectievelijk SRD 31.004.000 om SRD 30.063.000. Voor het ministerie is er als kapitaaluitgaven een bedrag van SRD 850.000 geraamd ten gunste van de posten inventaris en transportmiddelen voor respectievelijk SRD 358.000 om SRD 492.000. Het niet realiseren van deze posten is nader in de BR toegelicht.

Tabel 10 Operationele Uitgaven

(Bedragen x SRD 1.000)

Code	Lopende Uitgaven	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(2)-(4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	24.130	26.223	-2.093	26.223	-
611	Sociale Premies	2.495	2.346	149	2.346	-
612	Gebruik van Goederen en Diensten	3.502	1.494	2.008	829	665

Bron: Min Economische Zaken, Rekenkamer van Suriname

Code 610 - Lonen en Salarissen & Code 611 - Sociale Premies

Volgens het ministerie is er meer verevend dan geraamd vanwege de vier maanden TWK-uitbetaling in de maand december 2018. Deze TWK was echter niet begroot. Er is ook geen sprake geweest van verwachte salarisherziening in de vorm van bevorderingen/benoemingen voor het personeel.

De salariskosten die zijn verwerkt onder de code 610 en 611 in de BR 2018 sluiten aan met de CEBUMA-staten en het IFMIS.

Bij de aansluiting van de BR 2018 met de CEBUMA-staten zijn er geen verschillen geconstateerd. De CEBUMA-staten vertonen dat er een totaalbedrag van SRD 28.569.159,50 aan brutosalarissen is uit-

betaald. Dit bedrag stemt overeen met het verevend bedrag dat in de BR is opgenomen onder de code 610 en 611.

De aansluiting van het verevend bedrag opgenomen in de BR 2018, voor code 610 en 611, met het bedrag in IFMIS vertoont wel verschillen. De salariskosten onder code 610 in het IFMIS bedragen afgerond SRD 21.870.000,- en in de BR 2018 staat vermeld een bedrag van SRD 26.223.000,-. Dit is een verschil van SRD 4.353.000,-. Code 611 - Sociale Premies in het IFMIS bedraagt afgerond SRD 1.938.000,-, terwijl de BR 2018 een bedrag van SRD 2.346.000,- vertoont, met als verschil SRD 408.000,-. Bij opmaak van dit rapport was vanuit het ministerie nog geen reactie ontvangen met betrekking tot de geconstateerde verschillen.

Personeelsdossier controle

Er is een selectie van tweeëntwintig personeelsdossiers gemaakt, waarbij deze dossiers een nadere controle hebben ondergaan. Uit de controles blijkt het volgende:

- Door het ministerie wordt er geen staat van dienst bijgehouden in het dossier van de landsdienaar/ ambtenaar.
- In het dossier worden de nodige documenten opgelegd, waarop duidelijk de persoonsgegevens vermeld staan.
- De afdelingen PZ en Salarisadministratie worden door diverse ambtenaren bemand.

Code 612 - Gebruik van Goederen en diensten

Volgens het ministerie is er minder verevend dan geraamd, vanwege:

- de vele autorisatieaanvragen die niet door MinFin zijn goedgekeurd;
- het niet accepteren van bestelbonnen door het bedrijfsleven;
- de maandelijkse aanvullende KO die niet toereikend was om het ministerie draaiende te houden;
- het niet beschikbaar stellen van kredieten voor de nutsvoorzieningen.

Voor de controle van de Code 612 zijn de overzichten van de betalingen ten laste van de KO en de betalingen die zijn verricht door middel van autorisaties gecontroleerd.

Er is geconstateerd dat de KO-betalingsoverzichten **geen** nauwkeurige weergave geven van de bestedingen. Van de betalingen die zijn verricht door middel van autorisaties zijn er selectief vier betalingen gecontroleerd, waarbij er bij drie van de vier betalingen geen afwijkingen zijn geconstateerd. Bij de betaling betreffende een dienstreis van de minister is er geen verantwoording c.q. rapportage aangetroffen met betrekking tot de ondernomen dienstreis.

5.3.3 Programma's

Tabel 11 Programma's

(Bedragen X SRD 1.000)

Code	Programma's:	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(2)-(4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
07 Onderzoek en Ontwikkeling						
0709	Ontwikkeling Ondernemersklimaat en Concurrentievermogen	37.155	267	36.888	267	-
09 Subsidies en Bijdragen						
0927	Surinaams Standaarden Bureau	1.985	1.229	756	1.229	-
0928	Suriname Business Forum	900	241	659	-	241
0960	Subsidie Stichting Toerisme Suriname	1.605	344	1.261	344	-
20 Contributie						
2001	Contributieverplichtingen aan regionale en internationale organisaties	5.000	4.973	27	4.973	-

Bron: Ministerie Economische Zaken, Rekenkamer van Suriname

De door de Rekenkamer uitgevoerde controle op de BR 2018 heeft geen afwijkingen uitgewezen.

07 Onderzoek en Ontwikkeling

Code 0709 - Ontwikkeling Ondernemersklimaat en Concurrentievermogen

Volgens het ministerie is er in het dienstjaar 2018 minder verevend dan geraamd, vanwege de late en/of het geheel uitblijven van de goedkeuring van zijn raadsvoorstellen.

Voor de controle is het verevend bedrag opgenomen in de BR onder de Code 0709, aangesloten met het bedrag in het IFMIS over 2018. Aan de hand van de afstemming zijn er geen verschillen geconstateerd tussen het bedrag vanuit het IFMIS en het bedrag in de BR 2018.

Het programma onder Code 0709 heeft betrekking op het reënummer 007849 met als gekoppeld een bedrag ad SRD 266.839,68. Bij de documentatie is er geen machtiging c.q. verklaring geconstateerd, waarbij er wordt gewaarmerkt dat de kasvoorschothouder de bevoegdheid heeft voor het opnemen van de middelen tot een bedrag groot SRD 266.839,68 met als reënummer 007849. Er is ook geen verantwoording c.q. rapportage geconstateerd inzake reënummer 007849 dat betrekking heeft op een dienstreis.

Reactie Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

Het ministerie verklaart dat de kasvoorschothouder wel de bevoegdheid/machtiging had voor het opnemen van contante middelen, gezien zij in die periode als kassier van de afdeling BFZ van het

ministerie fungeerde. Verder heeft de afdeling BFZ geen verantwoording c.q. verslag ontvangen van de delegatieleden over de ondernomen dienstreis.

09 Subsidies en Bijdragen

Volgens de BR 2018 is er over dienstjaar 2018 een totaalbedrag van SRD 1.814.000 aan subsidie verstrekt aan navolgende parastatalen.

• Surinaams Standaarden Bureau	SRD 1.229.000,-
• Suriname Business Forum	SRD 241.000,-
• Subsidie Stichting Toerisme Suriname	<u>SRD 344.000,-</u>
In totaal	<u>SRD 1.814.000,-</u>

Volgens het ministerie is er voor de bovengenoemde subsidieontvangende instellingen minder verevend dan geraamd, vanwege het feit dat de subsidieaanvragen voor deze instellingen niet zijn goedgekeurd door het Ministerie van Financiën.

De verevende bedragen die in de BR zijn opgenomen, zijn afgestemd met de bedragen gepresenteerd in het IFMIS. Bij de aansluiting is er geconstateerd dat er voor de subsidieontvangende instelling SBF uit het IFMIS een betaling (reçunummer 08207) van SRD 241.200 (voor exploitatiekosten over het derde kwartaal 2018) wordt weergegeven. Deze betaling is niet in de BR 2018 onder Code 0928 opgenomen, waarbij de BR juist een nihil bedrag vermeld. Tijdens de controle is er ook geconstateerd dat er geen dossiers worden bijgehouden van de subsidieontvangende instellingen.

Reactie Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

Het ministerie gaf te kennen dat het subsidiebedrag ad SRD 241.200 volgens het IFMIS-rapport dienstjaar 2018 per 01 april 2019 nog niet was voldaan. Na zoekwerk van het ministerie zijn de dossiers van de subsidieontvangende instellingen, te weten SSB, SBF en STS, uiteindelijk wel gevonden.

5.3.4 Middelenbegroting

Tabel 12 Middelenbegroting

(Bedragen X SRD 1.000)

Code	Ontvangsten	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
		Geraamd	Ontvangen	Verschil
53116	Leges Vergunningsrechten voor het vestigen van bedrijven	2.221	836	1.385
53132	Justeerloon (Ijkgelden)	511	284	227

Bron: Ministerie van Economische Zaken, Rekenkamer van Suriname

Code 53116 - Leges Vergunningsrechten voor het Vestigen van Bedrijven

Gezien de onzekerheid betreffende de goedkeuring van de tariefaanpassing is de raming voor het dienstjaar 2018 vastgesteld op basis van de verwachting van 1500 nieuwe vergunningen en 1100 verlengingen ad SRD 850,00 per vergunning, alsook leges- en zegelkosten ad SRD 4,50 per stuk voor 2600 vergunningen.

Volgens het ministerie is er minder ontvangen dan geraamd, omdat de tariefsaanpassing van vergunningsrechten voor het vestigen van bedrijven en beroepen in 2018 is uitgebleven. Het tarief van SRD 300,00 per vergunning voor nieuw c.q. verlenging bleef gehandhaafd. Verder zijn ook het aantal aanvragen in 2018 sterk verminderd.

De controle van deze post is gedaan op basis van de overzichten die het Ministerie van HI&T ontvangt vanuit de CBD van MinFin. Er is geconstateerd dat de stortingen voor leges Vergunningsrechten voor het vestigen van bedrijven, bij zowel de CBD van MinFin als bij de subbetaaldiensten van de CBD van MinFin plaatsvinden. Het ministerie ontvangt alleen de overzichten van de totale stortingen op maandbasis. Het ministerie ontvangt geen specificatie over het aantal aan nieuwe vergunningen c.q. verlengingen die zijn verstrekt.

Reactie Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

Het hoofd van de afdeling CKB van het Ministerie van HI&T gaf te kennen dat de afdeling bedrijfsvergunningen een verklaring hierop kan geven. Wegens uitloop op de controleplanning is er bij de afdeling bedrijfsvergunningen geen nadere controle uitgevoerd.

Code 53132 - Justeerloon (Ijkgelden)

Het ministerie verklaart minder te hebben ontvangen dan geraamd, vanwege het niet optimaal kunnen performen van de Dienst Waarborg van het Ijkwezen in het dienstjaar 2018. De dienst is geconfronteerd met obstakels, zoals de lange wachttijd op goedkeuring van zowel raadsvoorstellen als van autorisaties.

De dienst heeft tijdelijk of soms geheel niet kunnen afreizen naar de diverse districten voor de geplande controles.

Voor de controle zijn de overzichten, die door de afdeling Waarborg en Ijkwezen naar het Ministerie van HI&T worden opgestuurd, afgestemd met de stortingsbewijzen. Bij de afstemming is er geen afwijking geconstateerd, aangezien de overzichten over het dienstjaar 2018 afstemmen met de stortingen (stortingsbewijzen) verricht door de afdeling Waarborg en Ijkwezen op de rekening van MinFin bij de CBvS.

Onderzoek verricht door de afdeling Interne controle

In het dienstjaar 2018 zijn er twaalf controles uitgevoerd door de IC-afdeling. Het afdelingshoofd is verantwoordelijk voor het samenstellen van de controlerapporten. Uit deze controle is geconstateerd

dat er over het dienstjaar 2018 geen controlerapporten zijn geproduceerd door het toenmalige diensthoofd. Vanuit het ministerie is er een overzicht ontvangen van de twaalf uitgevoerde controles, maar er zijn geen concept- c.q. finaal rapporten overgelegd ter onderbouwing. Bij de uitvoering van deze controle is geconstateerd dat de IC-afdeling geen afdelingshoofd heeft.

Afdeling Begroting en Financiële Zaken

In dienstjaar 2018 fungeerde de toenmalige beleidscoördinator, niet per beschikking vastgesteld, als afdelingshoofd voor de afdeling. Tijdens de controle is er geconstateerd dat de afdeling BFZ tot heden niet over een afdelingshoofd beschikt.

5.4 Analyse Controle BR 2018 door Centrale Landsaccountantsdienst

Overeenkomstig de opdracht vervat in *artikel 44 van het Comptabiliteitsbesluit* (G.B. 1953, no. 100), juncto artikel 2 van het *“Besluit Landsbedrijf Centrale Landsaccountantsdienst”* (G.B. 1972, no. 173) is de BR 2018 door de CLAD gecontroleerd. In het verslag van de CLAD met als kenmerk DML/dml/0393/21 de dato 15 oktober 2021 zijn onderstaande bevindingen vastgelegd.

Code 610 - Lonen en Salarissen

Volgens de CLAD verschillen de verevende bedragen in de BR bij Lonen en Salarissen en Sociale Premies van het IFMIS. Ook de voldane bedragen verschillen van die in het IFMIS.

Voor deze verschillen heeft de CLAD geen verklaring ontvangen.

Code 53132 - Justeerloon (Ijkgelden)

a. Inkomstenkeuring, toetsing en wegen van goud

De medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de keuring en weging van goud, ontvangen contant geld voor de verrichte diensten. Hierdoor ontstaat het risico dat er door een functionaris diensten worden verricht en contante middelen worden ontvangen, zonder dat deze in de administratie worden verwerkt. Om dit risico te reduceren adviseert de CLAD de betalingen via de kassier te laten plaatsvinden en niet via de afdeling, die zelf de keuringswerkzaamheden voor goud uitvoert.

b. Inkomsten volumemeting en keuring van meetmiddelen

De medewerkers die de keuring verrichten van onder andere weegschalen (in de meeste gevallen) ontvangen eveneens contant geld voor de verrichte keuringswerkzaamheden. Vervolgens wordt het ontvangen geld periodiek afgestort bij de kassier. Deze werkwijze veroorzaakt het risico dat geen effectieve controle kan worden uitgevoerd op de volledigheid van de afdrachten van de ontvangen middelen.

Om dit risico te mitigeren wordt er door de CLAD geadviseerd om de uit te voeren opdrachten te laten registreren door het afdelingshoofd, de keuringen te laten verrichten door de keurmeesters, en door de afdeling Administratie een aansluiting te laten maken tussen de geplande en uitgevoerde opdrachten en de ontvangsten die daarvoor zijn verantwoord.

Kasbeheer

Er zijn geen kasprocedures uitgewerkt en geformaliseerd. Belangrijke elementen die in de kasprocedures opgenomen moet worden, zijn de kascontroles (door een tweede onafhankelijke functionaris), (geformaliseerde) kaslimieten, fysieke beveiliging van het contant geld en de dagelijkse rapportages van managementinformatie aan de leiding. Dientengevolge worden in de praktijk geen kascontroles (door een tweede functionaris) uitgevoerd, waardoor er geen managementinformatie over het kasbeheer wordt gerapporteerd aan de leidinggevenden.

De CLAD adviseert om deze kasprocedures uit te werken, te formaliseren en implementeren.

Betalingen over Schuldposities Voorgaande Jaren

- De schuldposities over voorgaande jaren zijn niet door een externe, onafhankelijke accountant gecontroleerd. Er kan geen zekerheid worden verkregen over de juistheid en volledigheid van die schuldposities per ultimo 2018.
- Het ministerie heeft geen administratie van de verschuldigde bedragen per jaareinde per uitgave (code), waardoor het beheer van de schulden niet op een adequate wijze kan plaatsvinden. Om de schuldpositie van het vakministerie adequaat te kunnen bewaken dient de volgende informatie beschikbaar te zijn:
 - een periodiek overzicht van alle reçu's per verschuldigd bedrag per uitgave (code), waardoor de boeking van de schulden kan plaatsvinden;
 - een periodiek overzicht van alle betalingen per reçu, op basis waarvan de schuldposities kunnen worden bijgewerkt.
- De betalingen aan leveranciers van goederen en diensten vinden plaats via de bankrekening van de CBB bij de CBvS, de algemene rekening van MinFin bij de CBvS of via de SPSB. Op eventuele betalingen via de Algemene Rekening van MinFin bij de CBvS is er ook geen zicht. Hierdoor kunnen de schuldposities niet worden bijgewerkt. Hetzelfde geldt voor betalingen via de SPSB-rekening.

Reactie Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

Door de Rekenkamer is een reactie gevraagd aan het Ministerie van HI&T op de bevindingen van de CLAD over de BR 2018. Er is door het Ministerie van HI&T aangegeven dat de reacties van het ministerie op de bevindingen van de CLAD betreffende de controle op de BR 2018 niet in de administratie terug te vinden zijn en voor hen onbekend zijn. Zoals eerder vermeld is het ministerie in het dienstjaar 2018 geconfronteerd geweest met een crash van de file server, waarbij er grote hoeveelheden aan documenten verloren zijn gegaan. Documenten, met name de reacties op de bevindingen van de CLAD, over de controle van de BR 2018 zijn ook verloren gegaan, aldus het ministerie. Op basis van aangegeven redenen door het Ministerie van HI&T heeft de Rekenkamer de reacties van het ministerie op de bevindingen van de CLAD niet ontvangen.

5.5 Conclusies

Bij de controle van de BR 2018 van het Ministerie van HI&T is onderzocht of de BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften. Tevens is nagegaan of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen, de ter zake geldende voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen.

De controle is uitgevoerd op het Ministerie van HI&T, waarbij de navolgende conclusies zijn getrokken, namelijk:

- Uit de controle blijkt dat de bedragen voor Code 610 - Lonen en Salarissen en Code 611 - Sociale Premies vermeld in de CEBUMA-staten wel aansluiten met de verevende bedragen die in de BR 2018 zijn opgenomen. De bedragen verwerkt onder Code 610 - Lonen en Salarissen en 611 - Sociale Premies in het IFMIS, sluiten niet aan met de bedragen die zijn opgenomen in de BR onder desbetreffende artikelen.
- In de personeelsdossiers wordt er geen staat van dienst bijgehouden.
- Er is sprake van functiescheiding tussen de functionarissen die op de afdelingen PZ en Salarisadministratie functioneren.
- De verantwoorde kwitanties c.q. bonnen ten laste van de KO worden niet voorzien van een registratienummer. Dit zou de efficiëntie van de controlewerkzaamheden juist kunnen bevorderen.
- Er is geen afstemming mogelijk van de totale betalingen ten laste van KO c.q. autorisaties met het bedrag dat in de BR 2018 staat vermeld ad SRD 1.494.000 onder Code 612. Dit is het geval doordat dat de betalingsoverzichten van de KO geen nauwkeurige weergave geven.
- Er zijn geen verklaringen/machtigingen c.q. verantwoordingen geconstateerd voor de opname van middelen en de verantwoording van dienstreizen.
- Het bedrag aan toegekende subsidie ten gunste van SBF stemt volgens IFMIS niet af met het voldane bedrag in de BR 2018.
- Het ministerie ontvangt geen specificatie over de aantallen die er zijn verstrekt aan nieuwe vergunningen c.q. verlengingen, waardoor de controle op juistheid en volledigheid voor de Rekenkamer niet mogelijk is geweest en zij daarover geen oordeel heeft.
- Vanuit de ICT-afdeling van het ministerie is er geen correspondentie overgelegd, waarbij in november 2018 schriftelijk is meegedeeld aan de afdelingen dat er sprake is van een crash van de file server.
- Er zijn geen controlerapporten geproduceerd over de twaalf verrichte controles door de IC-afdeling in het dienstjaar 2018.

5.6 Aanbevelingen

De Rekenkamer van Suriname beveelt het ministerie van HI&T het volgende aan:

- De risico's die zorg dragen voor een materiële afwijking binnen het ministerie te minimaliseren door de beheersingsmaatregelen adequaat te laten functioneren.
- Het administreren van de KO-middelen moet overzichtelijk geschieden, waarbij de kwitanties c.q. bonnen worden voorzien van een registratienummer, alsook het implementeren van controletechnische functiescheiding.
- Het is van belang dat subsidieontvangende instellingen voor de verantwoording een goedkeurende jaarrekening (subsidieverklaring) van een onafhankelijke accountant overleggen. Hierin dient verklaard te worden als de uitgaven ten laste van de subsidie rechtmatig en conform de voorwaarden zijn besteed.
- De stortingen voor Vergunningen en Justeerloon vinden plaats via de bankrekening van CBD bij de CBvS en de algemene werkrekening van het MinFin bij CBvS, waardoor het ministerie, belast met de dienstuitvoering, geen zicht heeft op deze rekeningen. In het kader van transparantie zou het Ministerie van HI&T in overeenstemming met MinFin inzage moeten vragen over de stortingen op de rekeningen van MinFin en CBD voor het Ministerie van HI&T.
- De IC-afdeling dient optimaal haar controlewerkzaamheden uit te voeren, om zodoende het verantwoorden van onvolledige en onjuiste informatie te minimaliseren. De uitgevoerde controles moeten leiden tot rapportages.
- Voor de afdeling BFZ moet er spoedig een afdelingshoofd benoemd worden. Dit geldt ook voor de IC-afdeling.
- Verder dient het ministerie zijn processen, procedures en instructies (algemene en applicatiecontrolemaatregelen) rondom ICT en de respectievelijke afdeling te beschrijven en te implementeren, en wel zodanig dat er ten minste sprake is van *back-up*- en recoverymogelijkheden om zodoende geen informatieverlies te hebben. Hierdoor is de continuïteit van de gegevensverwerking en gegevensverstrekking gegarandeerd.

6. Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij

6.1 Inleiding

In de periode augustus - december 2022 is bij het Ministerie LVV de BR van het dienstjaar 2018 gecontroleerd.

Op grond van *artikel 24 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019* is er ook gebruikgemaakt van het accountantsverslag van de CLAD, de dato 15 oktober 2021 met kenmerk DML/dml/0391/21, inzake de controle van de BR 2018 van het Ministerie van LVV.

Verloop van correspondentie en veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie met de auditee weergegeven:

- De controlebevestigingsbrief is verzonden op 19 augustus 2022. Van deze brief is er een gecorrigeerd exemplaar verzonden op maandag 22 augustus 2022.
- Op 29 augustus is telefonisch contact opgenomen met het secretariaat van de directeur. Er is geïnformeerd of de brieven reeds zijn ontvangen en wanneer de Rekenkamer de ondertekende versie van de controlebevestigingsbrief kan verwachten.
- Op 07 september 2022 is er gebeld naar het secretariaat van de waarnemend onderdirecteur. Er is wederom geïnformeerd naar de stand van zaken met betrekking tot de controlebevestigingsbrief. Er is toen aangegeven dat de onderdirecteur uitlandig is en dat zijn waarnemer de brief zou ondertekenen.
- Op 08 september 2022 is de aankondigingsbrief verzonden naar het ministerie.
- Op 04 oktober 2022 is door de Rekenkamer gebeld voor een afspraak in verband met het pre-auditgesprek, te houden op 17 oktober 2022.
- Op 17 oktober 2022 is het pre-auditgesprek gehouden onder leiding van de ODAD. Dit vanwege het feit dat de onderdirecteur niet beschikbaar was. Daarna zijn er afspraken gemaakt met dienstdoende diensthoofden over de aanlevering van benodigde informatie voor het uitvoeren van het onderzoek. Het verzoek van de Rekenkamer was om de opgevraagde informatie binnen een week op te sturen. De PBC lijst werd hierbij overhandigd.
- Van 10 tot en met 21 november 2022 zijn de controlewerkzaamheden uitgevoerd op het ministerie.
- Op 06 december 2022 is de exit meeting gehouden, waarbij de controlebevindingen nader zijn besproken. Van het ministerie waren aanwezig de ODAD, het hoofd PZ en het hoofd BFZ.

6.2 Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij Nader Bekeken

6.2.1 Algemeen

De algemene taakstelling van het Ministerie van LVV is vervat in het staatsbesluit no. 58 dienstjaar 1991 (S.B. 1991 no. 58 "Besluit Taakomschrijving Departementen").

1. Het Ministerie van LVV draagt zorg voor:
 - a. het beleid ten aanzien van de landbouw, de veeteelt, de visserij en de bijenteelt;
 - b. het toezicht op het juiste gebruik van gronden en wateren die zijn uitgegeven voor de agrarische sector;
 - c. onderzoek en voorlichting in de onder a. genoemde sectoren;
 - d. de vaststelling van de behoefte aan en de distributie van goederen en diensten in de onder a. genoemde sectoren;
 - e. aangelegenheden betreffende de voortbrenging, opslag, verwerking en afzet van producten voortgebracht in de onder a. genoemde sectoren, waar nodig in interdepartementaal verband;
 - f. de preventie en de bestrijding van dier- en plantenziekten en plagen;
 - g. de vaststelling van kwaliteitsnormen voor en de uitoefening van kwaliteitscontrole op producten van de onder a. genoemde sectoren;
 - h. het investerings- en kredietbeleid van de onder a. genoemde sectoren; het een en ander gebeurt in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
 - i. het bevorderen, coördineren, reguleren en controleren van coöperaties en andere organisaties in de onder a. genoemde sectoren, waar nodig interdepartementaal verband;
 - j. de controle op de naleving van de wetgeving betreffende de onder a. genoemde sectoren, waar nodig in interdepartementaal verband;
 - k. aquacultuur en de agro-industrie;
 - l. de bevordering van de productie in de onder a. genoemde sectoren ten behoeve van de voedselvoorziening en de export;
 - m. een doelmatig beheer van de nationale visserijvermogens en de rationele exploitatie van visrijksdommen, alsmede het doen uitoefenen van controle op de naleving van wettelijke regelingen ter bescherming van de visrijksdommen.

2. Dit ministerie is tevens belast met de zorg voor alle onderwerpen die direct of indirect met de aangelegenheden die genoemd zijn in het voorgaande lid in verband staan, voor zover die niet bijzonderlijk aan een ander ministerie zijn opgedragen.

De huidige sleutelfunctionarissen van het Ministerie van LVV zijn:

- de minister, de heer ingenieur Parmanand Sewdien
- waarnemend directeur Landbouw, de heer S. Jairam, MSc
- onderdirecteur Administratieve Diensten, mevrouw N. Ramadhin-Amatmohamed
- hoofd Begrotings- en Financiële Zaken, mevrouw J. Soebhan

- hoofd Personeelszaken, mevrouw G. Sewdien.

6.2.2 Afdeling Interne Controle

De Rekenkamer heeft helaas geen informatie ontvangen aangaande de verrichte werkzaamheden van de IC-afdeling in het dienstjaar 2018. De betreffende informatie is opgevraagd bij de overhandiging van de PBC-lijst op 17 oktober tijdens het pre-auditgesprek, alsook via een per mail verzonden bericht naar de ODAD op 07 december 2022.

6.3 Bevindingen Controle BR 2018

6.3.1 Algemeen

De BR 2018 van het Ministerie van LVV is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*. Het ministerie heeft (mondeling) bevestigd dat de cijfers, opgenomen in de BR 2018, overeenkomen met de cijfers uit de administratie.

De geraamde bedragen uit de goedgekeurde *Wet staatsbegroting 2018 van de operationele uitgaven*, de Programma's en de Middelenbegroting sluiten aan met de geraamde bedragen in de BR 2018. Er zijn geen verschillen geconstateerd.

De BR 2018 van het Ministerie van LVV bestaat onder andere uit:

- TITEL I: Operationele Uitgaven;
- TITEL II: Programma's;
- TITEL III: Middelenbegroting;
- Een overzicht betreffende de betalingen van voorgaande dienstjaren.

Voor de controle van de BR 2018 zijn op basis van de materialiteit de volgende artikelen geselecteerd.

Operationele Uitgaven

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.

Programma's

- 0123 - Cultuurtechnisch Onderhoud.
- 0124 - Institutionele Vormgeving.
- 0715 – Veehouderij.

Middelen

- 51162 - Zeevergunningrechten en andere visvergunningen.
- 53167 - Opbrengsten plantenonderzoek en resultaten.
- 53150 - Opbrengst veeteelt o.a. slacht- en keuringsgelden.
- 54101 - IDB ontvangen leningen.

Verevende bedragen versus geraamde bedragen

Bij de Operationele Uitgaven en de Programma's is aangegeven hoeveel de verevening bedraagt ten opzichte van de geraamde bedragen en voor wat de middelen betreft, is aangegeven hoeveel de werkelijke ontvangsten bedragen ten opzichte van de geraamde bedragen.

Van de 201 autorisatieaanvragen in het dienstjaar 2018 zijn er 71 goedgekeurd (35%). Het totale autorisatie bedrag bedroeg SRD 126.999.202,03. Hiervan is in totaal SRD 67.641.940,93 goedgekeurd. Vermeldenswaard is dat een van de goedgekeurde autorisatieaanvragen betrekking heeft op een uitgave uit het dienstjaar 2014 voor een bedrag van SRD 30.121,20. Dit stond open sinds 2014.

6.3.2 Operationele Uitgaven

Tabel 13 Operationele Uitgaven

(Bedragen x SRD 1000)

Code	Kostensoort	1	2	(3)=(1)-(2)	4	(5)=(2)-(4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Personeelskosten	50.607	55.117	(4.510)	55.117	-
611	Sociale Premies	4.326	5.022	(696)	5.022	-
612	Gebruik van Goederen en Diensten	1.000	765	235	765	-
	Totaal operationele uitgaven	55.933	60.904	(4.971)	60.904	-

Bron: BR 2018 LVV

Toelichting Codes 610, 611 en 612

610 - Personeelskosten

Er is meer verevend dan geraamd, vanwege de salarisverhoging met terugwerkende kracht van vier maanden.

611 - Sociale Premies

Er is meer verevend dan geraamd, vanwege de salarisverhoging met terugwerkende kracht met het gevolg een toename van de sociale premies.

612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Er is minder verevend dan geraamd, omdat de aangevraagde autorisatie niet is verleend. Het ministerie geeft aan dat de aangevraagde middelen niet zijn geautoriseerd door het Ministerie van Financiën, met als gevolg dat er geen middelen waren voor het doen van aankopen.

Verschillen verevend en voldaan

Bij een vergelijking tussen de verevende en de voldane bedragen in de BR en het IFMIS zijn de volgende verschillen geconstateerd.

Tabel 14 Verschillen verevend en voldaan

(Bedragen in SRD)

Code	Lopende uitgaven	I	II	(I-II)	III	IV	(III-IV)
		Verevend volgens de BR	Verevend volgens IFMIS	Verschil	Voldaan volgens de BR	Voldaan volgens IFMIS	Verschil
610	Lonen en Salarissen	55.117.000	45.430.684	9.686.316	55.117.000	7.150,00	55.109.850
611	Sociale Premies	5.022.000	4.093.336	928.664	5.022.000	-	5.022.000
612	Gebruik van Goederen en Diensten	765.000	765.063	(63)	765.000	634.942	130.058
	Totaal lopende uitgaven	60.904.000	50.289.083	10.614.917	60.904.000	642.092	60.261.908

Bron: CLAD-rapport inzake BR 2018

Reactie ministerie op verschillen posten 610 en 611:

“Het verschil tussen verevend BR en IFMIS, is dat de BR het daadwerkelijke bedrag voor 610 en 611 aangeeft, afgerond op 1000. Voor deze posten zijn slechts de maanden januari tot en met november verwerkt in IFMIS. December is niet verwerkt, omdat het bedrag niet toereikend was op Code 610 en 611. Voor het verschil tussen de kolommen voldaan BR en IFMIS, is dat IFMIS voor de module payroll nog in pilotfase was”.³

6.3.3 Programma's

Tabel 15 Programma's

(Bedragen x SRD 1000)

Code	Kostensoort	1	2	(3)=(1)-(2)	4	(5)=(2)-(4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0123	Cultuurtechnisch onderhoud	40.336	10.440	29.896	6.314	4.126
0124	Institutionele Vormgeving	8.500	1.583	6.917	1.583	-
0125	Reactivering Waterschappen	750	-	750	-	-
0714	Stimulering Landbouwsector	47.104	-	47.104	-	-
0715	Veehouderij	12.000	1.051	10.949	1.051	-
0716	Visserij	800	278	522	278	-
0929	Alliance	4.776	176	4.600	176	-
0930	Stg. Landbouw Ontwikkeling Commewijne		-	35	-	-
0931	Stichting Nationale Parken	50	-	50	-	-
0932	Stg. Proeftuinen in Suriname	50	-	50	-	-
0933	Stg. Nationaal Rijst Instituut	460	460	-	460	-
	Totaal programma's	114.861	13.988	100.873	9.862	4.126

Bron: BR 2018 LVV

³ De verklaringen van het ministerie die zijn opgenomen in dit hoofdstuk, betreffen een schriftelijke reactie op vragen die door de Rekenkamer zijn gesteld naar aanleiding van de bevindingen/aanbevelingen in het accountantsverslag van de CLAD. Het auditteam van de Rekenkamer heeft de betreffende reactie per mail ontvangen van de ODAD op 25 oktober 2022.

Toelichting op:

- 0123 - Cultuurtechnisch Onderhoud

Er is minder verevend dan geraamd, omdat het geraamd bedrag van de leningen niet is aangesproken, doordat de leningsovereenkomsten niet zijn gesloten. De overheidsbijdrage is volledig aangewend. Dit programma betreft zowel een overheidsbijdrage als leningsbijdragen, namelijk 54002 India ontvangen leningen en 54707 IsDB ontvangen leningen.

- 0124 - Institutionele Vormgeving

Er is minder verevend dan geraamd, vanwege de:

- overheidsbijdrage: de aangevraagde autorisaties zijn niet verleend;
- leningsbijdrage: er zijn weinig projecten uitgevoerd door de vele voorbereidingswerkzaamheden.

- 0125 - Reactivering Waterschappen

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat het bedrag niet toereikend was voor de voortgang van het project.

- 0714 - Stimulering Landbouwsector

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, vanwege de:

- overheidsbijdrage: de aangevraagde autorisaties is niet verleend;
- leningsbijdrage: de leningsovereenkomst is niet meer gesloten.

- 0715 - Veehouderij

Er is minder verevend dan geraamd, vanwege de:

- overheidsbijdrage: de aangevraagde autorisaties niet zijn verleend;
- leningsbijdragen: de leningsovereenkomsten India Ontvangen Lening en IsDB Ontvangen Lening niet zijn gesloten.

- 0716 - Visserij

Er is minder verevend dan geraamd, omdat de aangevraagde autorisatie niet is verleend.

- 0929 - Alliance

Er is minder verevend dan geraamd, omdat het geraamd bedrag van de lening niet is aangesproken, doordat de leningsovereenkomst niet is gesloten. De overheidsbijdrage is volledig aangewend. Dit programma betreft zowel een overheidsbijdrage als een leningsbijdrage namelijk 54707 IsDB Ontvangen Leningen.

- 0930 - Stichting Landbouw Ontwikkeling Commewijne

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat de aangevraagde subsidie niet is verleend.

- **0931 Stichting Nationale Parken**

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat de aangevraagde subsidie niet is verleend.

- **0932 Stichting proeftuinen in Suriname**

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat de aangevraagde subsidie niet is verleend.

- **0933 Stichting Nationaal Rijst Instituut**

Het verevend bedrag is gelijk aan het geraamd bedrag.

6.3.4 Middelen

Tabel 16 Middelen

(Bedragen x SRD1.000)

Code 53	Niet-belastingmiddelen	1		2	3	4
		BR 2018 (Geraamd)	Begroting (Geraamd)	Ontvangen	Verschil= (1-2)	Realisatie = 2/1*100%
51162	Zeevergunningrechten e.a. Visvergunningen	7.829	7.829	8.004	175	102%
53016	Opbrengsten Parastatalen	180	180	-	180	-
53145	Bestekkosten	66	66	8	58	12%
53167	Opbrengst Planten Onderzoek en Resultaten	1.373	1.373	3.371	(1.998)	246%
53150	Opbrengsten Veeteelt (o.a. slacht- en keuringsgelden)	3.084	3.084	4.058	(974)	132%
	Totaal niet-belasting- middelen	12.532	12.532	15.441	(2.909)	
Code 54	Ontvangen Leningen					
54002	India Ontvangen Leningen	9.200	9.200	-	9.200	-
54101	IDB Ontvangen Leningen	8.000	8.000	8.000	-	100%
54707	IsDB Ontvangen Leningen	82.800	82.800	-	82.800	0%
	Totaal leningen	100.000	100.000	8.000	92.000	92%
	Totaal middelenbegroting	112.532	112.532	23.441	89.091	

Bron: BR 2018 LVV

Toelichting op:

- **51162 - Zeevergunningrechten en Andere Visvergunningen**

Er is meer ontvangen dan geraamd, omdat er bij de categorie lijnvisserij voor de vangst van redsnapper en makreel meer vergunningen zijn uitgegeven. Dit blijkt uit de administratie van de visvergunningen van het ministerie. Visvergunningen worden verstrekt aan vergunninghouders ná ontvangst van het betalingsbewijs, dat verstrekt wordt door de CBvS nadat de storting heeft plaatsgevonden.

- **53016 - Opbrengsten Parastatalen**

Het geraamd bedrag is niet ontvangen, vanwege de oprichting van de Naamloze Vennootschap Staatsboerderij, die haar eigen financieel beheer uitvoert. Hierdoor zijn er geen middelen ontvangen door het ministerie. Er is een rekening geopend bij de SPSB waarop de middelen gestort worden.

- **53145 - Bijdragen Bestekkosten**

Er is minder ontvangen dan geraamd, omdat er minder aanbestedingen hebben plaatsgevonden met als gevolg minder verkoop van bestekken.

- **53167 - Opbrengst Planten Onderzoek en Resultaten**

Er is meer ontvangen dan geraamd, omdat er middelen zijn ontvangen voor een item, namelijk UB-rijstkosten die per abuis niet waren opgenomen in het geraamd bedrag door een toename van zowel import als export van plant- en plantmaterialen.

- **53150 - Opbrengst Veeteelt o.a. Slacht- en Keuringsgelden**

Er is meer ontvangen dan geraamd vanwege de verhoging van de keurlonen bij het slachten van vee.

- **54002 - India Ontvangen Leningen**

Het geraamd bedrag is niet ontvangen, omdat er door het Ministerie van Financiën geen leningsovereenkomst is gesloten. Deze lening is gekoppeld aan de programma's 0123 - Cultuurtechnisch Onderhoud en 0715 - Veehouderij.

- **54101 - IDB ontvangen leningen**

Het ontvangen bedrag is gelijk aan het geraamd bedrag.

Deze lening is gekoppeld aan de programma's 0124 - Institutionele Vormgeving en 0715 - Veehouderij.

- **54707 - IsDB Ontvangen Leningen**

Het geraamd bedrag is niet ontvangen, omdat er door het Ministerie van Financiën geen leningsovereenkomst is gesloten. Deze lening is gekoppeld aan de programma's 0123 - Cultuurtechnisch onderhoud, 0714 - Stimulering Landbouwsector, 0715 - Veehouderij en 0929 - Alliance.

6.4 Bevindingen Gegevensgerichte Controle

6.4.1 Algemeen

Het ministerie heeft voor de verwerking van de financiële data naast het IFMIS ook gebruikgemaakt van de zogeheten “schaduwadministratie”. De lonen en salarissen, de sociale premies en de middelen zijn door het ministerie slechts verwerkt in de schaduwadministratie, vanwege het feit dat de benodigde modules nog niet operationeel waren in het IFMIS. Dit is eveneens een bevinding van de CLAD.

Bij navraag bij het ministerie door de Rekenkamer op de bevinding van CLAD is verklaard dat “zij sedert 2019 werkt volgens de instructies van Freebalance voor het uploaden van Payroll. Het uploaden van de payroll in IFMIS geschiedt maandelijks op basis van de recapitulatiestaat, voor zover de code 610 en 611 toereikend zijn. De upload van de payroll 2018 (januari tot en met november) is verricht door het Freebalance team. Voor wat betreft de inkomsten worden deze ook door het ministerie verwerkt in IFMIS op basis van de instructies van Freebalance. Door het team van Freebalance is er een handleiding voor de revenue module samengesteld”.

Er zijn geen verschillen geconstateerd tussen de cijfers in de zogeheten schaduwadministratie en de BR 2018 (met uitzondering van de post 51162 - Zeevergunningrechten en andere visvergunningen). Het verschil van de betreffende post is in paragraaf 6.4.4 verklaard.

6.4.2 Operationele Uitgaven

610 - Lonen en Salarissen

De Rekenkamer heeft met betrekking tot de post 610 - Lonen en Salarissen de volgende subposten geselecteerd:

Nr.	Naam Subpost	Nr.	Naam Subpost
1	Ambtelijk Salaris	6	Representatievergoeding
2	Bonussen en Gratificaties	7	Vacatiegelden
3	Functionele Toelagen	8	Vakantietoelage
4	Gezinstoelagen en Kinderbijslag	9	Vervoersvergoeding
5	Overwerk	10	Waarnemingstoelage

Het ministerie heeft geen verzamelloon- en accumulatiestaten kunnen overleggen.

Tijdens de exit meeting is aangegeven dat de informatie vanuit CEBUMA op een memory stick wordt aangeleverd, maar het veiligheidssysteem van het ministerie laat het niet toe dat er gebruik wordt gemaakt van memory sticks op de computers.

Bij de start van de controle van de BR 2018 was het overzicht met betrekking tot het personeelsbestand niet direct beschikbaar voor het auditteam van de Rekenkamer. Er is geen administratie, waarbij het personeelsbestand betreffende het totale personeel van het ministerie is opgenomen.

Alle directoraten beschikken over een apart personeelsbestand. Het overzicht per directoraat is gedurende de controle wel ontvangen. Op basis van de geselecteerde subposten heeft de Rekenkamer ook een dossiercontrole uitgevoerd. Het aantal gecontroleerde dossiers bedroeg zesentwintig.

De Rekenkamer constateert dat de dossierinrichting redelijk goed is. Van elke functionaris wordt er een persoonsdossier bijgehouden. De resultaten van de controle op de subposten worden hieronder gegeven.

Met betrekking tot de gecontroleerde subposten is het volgende geconstateerd:

- Onderliggende documenten die ten grondslag liggen aan de toekenning van kinderbijslag, zijn niet in de dossiers aangetroffen.
- In één geval is er geen documentatie aangetroffen betreffende de toekenning van vacatiegeld.
- Met betrekking tot de toekenning van gratificatie aan een functionaris, is het verbeterde exemplaar van de beschikking niet aangetroffen in het dossier.
- Van twee functionarissen die een tweede bezoldiging hebben ontvangen, is er geen beschikking aangetroffen in het dossier.
- De Rekenkamer heeft het salarisverloop niet adequaat kunnen toetsen, vanwege het ontbreken van de accumulatiestaten.

Er zijn verder geen andere afwijkingen geconstateerd.

Overige bevindingen

Personeelsbestand

Het aantal medewerkers volgens het personeelsbestand wijkt af van het CEBUMA-overzicht. Dit overzicht geeft aan dat per eind december 2018 het aantal medewerkers 1.202 bedroeg. Na verificatie door de Rekenkamer van de verstrekte data met betrekking tot de mutaties gedurende het dienstjaar 2018, bleek dat het aantal medewerkers per eind december 2018 in totaal 1.207 bedroeg. Er is dus een verschil van 5. Het ministerie heeft aangegeven dit verschil nog te zullen onderzoeken.

611 - Sociale Premies

Vanwege het beperkte risico dat de inhouding niet plaatsvindt, is met betrekking tot deze post geen gegevensgerichte controle uitgevoerd.

612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Het ministerie heeft voor de aanschaf van goederen en diensten de ontvangen contante middelen aangewend. Met betrekking tot de post Gebruik van Goederen en Diensten heeft de Rekenkamer geconstateerd dat de vereiste 3-offertenprocedure niet consequent is gehanteerd.

Er zijn verder geen andere afwijkingen geconstateerd.

6.4.3 Programma's

De Rekenkamer heeft met betrekking tot de Programma's de volgende posten geselecteerd:

- 0123 - Cultuurtechnisch onderhoud.
- 0124 - Institutionele vormgeving.
- 0715 - Veehouderij.
- 0933 - Stichting Nationaal Rijst Instituut.

Tevens heeft de Rekenkamer, zoals eerder vermeld, tijdens haar controle op deze programma's ook gebruikgemaakt van de bevindingen van de CLAD inzake de controle BR 2018 vervat in het accountantsverslag van 15 oktober 2021 met kenmerk DML/dml/0391/21. Bij de controle van toegekende subsidies is nader ingegaan op de bevindingen van de CLAD uit hun onderzoek.

Bevindingen

- 0123 - Cultuurtechnisch Onderhoud

Bij de controle van de data (dossiers) met betrekking tot dit programma, is geconstateerd dat van drie leveranciers niet alle aanbestedingsdocumentatie, zoals gunningsbrief en de wijze van aanbesteding, aanwezig waren.

- 0124 - Institutionele Vormgeving en 0715 - Veehouderij

Voor de uitvoering van deze programma's was zowel een overheidsbijdrage als een leningsbijdrage van de IDB geraamd. Van de IDB zijn de middelen wel ontvangen, maar de bijdrage van de overheid was nihil. De Rekenkamer heeft geen inzage verkregen in de documentatie betreffende de uitgaven van deze programma's, vanwege het feit dat het ministerie het beheer van de middelen niet zelf in handen heeft maar de IDB.

- 0933 - Stichting Nationaal Rijst Instituut

De Stichting Nationaal Rijst Instituut ontvangt als parastataal subsidiemiddelen van het Ministerie van LVV.

De CLAD heeft met betrekking tot het beheer van de subsidiemiddelen in haar accountantsverslag inzake de controle van de BR 2018 de dato 15 oktober 2021 met kenmerk DML/dml/0391/21 inzake de controle van de BR 2018 van het Ministerie van LVV vermeld dat bij de controle van de BR 2017 reeds de volgende bevindingen zijn gerapporteerd⁴:

- *“Er zijn geen (stringente) voorwaarden bij subsidieverstrekking waaronder een subsidieverklaring van een onafhankelijke accountant, waaruit blijkt dat de middelen zijn gebruikt voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt.*

⁴ Accountantsverslag van de CLAD, de dato 05 november 2019 met kenmerk DML/dml/0461/19, inzake de controle van de BR 2017 van het Ministerie van LVV.

- *Er is geen toezicht door het vakministerie op de rechtmatige besteding van de verstrekte subsidies.*
- *Er is geen (standaard) format voor de wijze waarop moet worden gerapporteerd over de bestedingen ten laste van de subsidies.*
- *Er is geen subsidievaststelling na indiening van een overzicht van de bestedingen.”*

Om het risico van onrechtmatig gebruik van overheidsmiddelen te reduceren heeft de CLAD derhalve het volgende geadviseerd:

- *“Het verstrekken van subsidies op basis van (stringente) voorwaarden met betrekking tot prestatie-vaststelling en rapportage. Een belangrijk onderdeel van de prestatievaststelling is de voorwaarde om een goedkeurende subsidieverklaring van een onafhankelijke accountant te kunnen overleggen. Uit de subsidieverklaring dient te blijken of de uitgaven ten laste van de subsidies rechtmatig en conform de voorwaarden hebben plaatsgevonden.*
- *Het in overleg met de CLAD opstellen van een controleprotocol voor de controle van de bestedingen van de subsidiemiddelen en overige bestedingen. Ook kunnen de BFZ en IC van het vakministerie door de CLAD begeleid worden bij het uitvoeren van de controles van de bestedingen.*
- *Het opstellen van een (standaard)format voor de wijze waarop (tussentijds) moet worden gerapporteerd over de bestedingen ten laste van de subsidies.*
- *Op basis van de (tussentijdse) rapportages en uitkomsten van de controles dient de subsidie vastgesteld te worden. Een eventuele verrekening dient eveneens plaats te vinden.”*

Op de vraag van de Rekenkamer of de door de CLAD geadviseerde maatregelen reeds zijn doorgevoerd, heeft het ministerie het volgende verklaard:

“voor wat betreft de subsidiemiddelen mogen wij u informeren dat de subsidie-aanvragen geschieden middels instructies van het Ministerie van Financiën en Planning. Deze vastgelegde instructies zijn bijgevoegd bij de vorige audit van de Rekenkamer. Het toezicht op de besteding van de verstrekte subsidies wordt uitgevoerd door het Ministerie van Financiën en Planning op de vereiste stukken die bijgevoegd worden voor de subsidie-aanvraag. Vermeldenswaard is dat deze problematiek bekend is bij de RKvS⁵. De RKvS heeft rechtstreeks schrijven doen toekomen aan de parastatalen m.b.t jaarverslagen/rekeningen 2015-2020”.

Hetgeen hierboven door het ministerie wordt aangegeven wordt bevestigd door de Rekenkamer.

6.4.4 Middelenbegroting

De Rekenkamer heeft met betrekking tot de Middelenbegroting de volgende posten geselecteerd:

- 51162 - Zeevergunningrechten andere Visvergunningen.
- 53167 - Opbrengst Plantenonderzoek en Resultaten.

⁵ Met de “RKvS” wordt bedoeld de Rekenkamer van Suriname.

- 53150 - Opbrengsten Veeteelt (o.a. slacht- en keuringsgelden).
- 54101 - IDB Ontvangen Leningen.

Ook bij de controle op de Middelenbegroting is gebruikgemaakt van de bevindingen van de CLAD.

51162 - Zeevergunningen rechten andere Visvergunningen

In de vergunningenadministratie die wordt bijgehouden door de afdeling Visserijdienst, blijkt dat er inkomsten zijn zowel in Surinaamse dollars (SRD) als in Amerikaanse dollars (USD). Volgens de administratie van de Visserijdienst zijn er in totaal 1.309 vergunningen verstrekt. De SRD-inkomsten bedroegen SRD 721.150 voor het verstrekken van 1.096 vergunningen en USD 775.500 voor 213 vergunningen. Deze ontvangsten worden door de vergunningaanvragers gestort op een bankrekening van de CBD of van de CBvS.

Het ministerie ontvangt periodiek van de CBD een overzicht van de stortingen met betrekking tot visvergunningen. Er is geconstateerd dat er geen aansluiting is tussen de ontvangsten volgens de vergunningenadministratie van het ministerie en de ontvangsten volgens de CBD.

Als reactie hierop geeft het ministerie het volgende aan:

“de tegenwaarde van de ontvangsten van vergunningsrechten in vreemde valuta wordt niet verwerkt door de CBvS op de rekening van het Ministerie van LVV. Verder wordt de informatie vanuit de CBD laat aangeleverd”.

Omtrent het bovenstaande heeft de CLAD het ministerie geadviseerd om periodiek de inkomsten volgens de CBD en de vergunningenadministratie aan te sluiten, teneinde zekerheid te verkrijgen over de juistheid en volledigheid van de inkomsten uit visvergunningen.

Het ministerie heeft aan de Rekenkamer verklaard dat dit advies reeds in uitvoering is.

In het CLAD-accountantsverslag inzake de controle van BR 2018 is verder aangegeven dat in het bedrag van SRD 8.004.000, dat is opgenomen in de BR 2018, de afstorting van CEVIHAS N.V. van 2019, (ten onrechte) zijn verwerkt voor een bedrag van SRD 1.547.252,-.

Het ministerie heeft aan de Rekenkamer het volgende verklaard:

“Op advies van de CLAD is er een schrijven vanuit het ministerie verstuurd naar de Centrale Begrotingsboekhouding voor het aanbrengen van de correctie op het bovenstaande. En vanuit de Centrale Begrotingsboekhouding is als volgt gereageerd: dat de correcties doorgevoerd zullen worden, nadat de afwijkingen in de BR 2018 formeel door de CLAD aan de CBB worden doorgegeven. Er zijn hiertoe afspraken gemaakt bij de controle van de BR 2017 met de CLAD, waarover de Minister van Financiën ook is geïnformeerd per brief van 25 mei 2019 met kenmerk SBS/hss/0227/19. De CLAD heeft nagelaten om de correctie op te sturen naar de CBB met het gevolg dat de correctie niet heeft plaatsgevonden.”

De Rekenkamer heeft het ministerie gevraagd om haar een kopie van voornoemd schrijven te doen toekomen, maar per rapportagedatum is het betreffende document niet ontvangen.

De CLAD heeft verder geconstateerd dat door de toenmalige Minister van LVV, de heer S. Algoe, (ondertekende) blanco visvergunningen zijn verstrekt aan CEVIHAS N.V. Door CEVIHAS N.V. worden deze vergunningen uitgegeven aan onder andere Venezolaanse vissers. De ontvangen middelen voor de uitgegeven vergunningen dienen door CEVIHAS N.V. afgestort te worden op de rekening van de staat Suriname. Om te beoordelen of de afdrachten door CEVIHAS N.V. juist en volledig plaatsvinden, heeft de CLAD het ministerie geadviseerd om hiervoor audits uit te laten voeren met betrekking tot het financieel beheer bij CEVIHAS N.V.

Als reactie op dit advies heeft het ministerie aan de Rekenkamer verklaard dat *“zij geen controle kan uitoefenen bij CEVIHAS NV. CEVIHAS NV heeft haar eigen accountant en bestuur. Het bestuur is rapportageplichtig aan de Minister van LVV, die optreedt als vertegenwoordiger van de Staat van Suriname”*.

53167 - Opbrengst Plantenonderzoek en Resultaten

De CLAD heeft geconstateerd dat de opzet van de administratieve organisatie toereikend is, maar zij heeft weliswaar nog enkele opmerkingen en aanbevelingen. Deze zijn als volgt geformuleerd:

- *“Om de risico's met betrekking tot het kasbeheer te reduceren, dienen aanvullende maatregelen getroffen te worden, zoals het beschrijven van kasprocedures waarin kascontroles, kaslimieten en de beveiliging van de kasgelden worden uitgewerkt.*
- *De afdeling Plantenbescherming en Kwaliteitskeuring heeft niet voldoende keurmeesters om alle im- en exporten te kunnen controleren. Hierdoor bestaat het risico dat er door de importeurs en exporteurs te weinig wordt afgedragen aan het ministerie.*
- *De processen met betrekking tot het financieel beheer voor de inkomsten van de afdeling Plantenbescherming en Kwaliteitskeuring zijn niet vastgelegd.”*

Op de vraag van de Rekenkamer welke maatregelen het ministerie heeft getroffen om de bovengenoemde risico's te mitigeren, geeft het ministerie het volgende aan:

“Na constatering en rapportage van de Interne Controle naar de minister, waarbij is geadviseerd om de ontvangen middelen tijdig af te storten bij de hoofdkassier, is er verandering opgetreden; m.a.w., de subkassier van plantenbescherming draagt de ontvangen middelen dagelijks af aan de hoofdkassier van LVV”.

53150 Opbrengsten Veeteelt (o.a. slacht- en keuringsgelden)

Met betrekking tot deze post heeft de CLAD geconstateerd dat *“de organisatorische inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) voor het beheer van de inkomsten uit keuringen niet toereikend is, omdat de functie voor de facturatie en bewaking van de tijdige betaling*

niet bij de juiste afdeling is ondergebracht. Deze functie is namelijk ondergebracht bij het secretariaat, terwijl de afdeling Financiële Zaken hiervoor verantwoordelijk dient te zijn”.

Het ministerie heeft aan de Rekenkamer verklaard dat de betreffende functie nog steeds ressorteert onder het secretariaat. En met betrekking tot de controle op de ontvangen middelen heeft het ministerie aangegeven dat *“er maandelijkse controle plaatsvindt op de ontvangsten van de uitgeschreven kwitanties. De ontvangsten van de middelen middels kwitantie worden door de afdeling Interne controle in een database verwerkt, waardoor er maandelijks afstemming plaatsvindt tussen de afdeling Interne controle en de hoofdkassier ressorterende onder de afdeling BFZ”.*

54101 - IDB Ontvangen Leningen

De bestedingen van deze leningen bedroegen in totaal USD 294.766 (SRD 2.05.067.062).

De Rekenkamer heeft geen inzage verkregen in de documentatie betreffende deze lening, aangezien het beheer in handen is van de IDB.

6.4.5 Overzicht Betalingen Voorgaande Dienstjaren

Het ministerie heeft van de CLAD, met betrekking tot de controle van de BR 2018, als accountantsverklaring een *“oordeelsonthouding”* gekregen. De CLAD heeft in haar accountantsverslag aangegeven dat de basis voor deze oordeelsonthouding is gelegen in het feit dat het overzicht van de betalingen van de voorgaande dienstjaren informatie bevat over het verschuldigde bedrag per 31 december 2018, waarbij dit overzicht ook niet in alle gevallen informatie bevat over de bedragen die zijn voldaan in de jaren nadat de verplichting is ontstaan.

Tevens heeft de CLAD niet voldoende en geschikte controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de schuldpositie over de voorgaande jaren, zodat een deugdelijke schuldenadministratie niet beschikbaar is. Het blijkt dat het ministerie geen zicht heeft op alle transacties waardoor de schuldpositie ook niet bijgewerkt kan worden.

Bij navraag van de Rekenkamer geeft het ministerie het volgende aan: *“Ten aanzien van de voldaan bedragen en schulden is eraan gewerkt om deze informatie te verkrijgen van de Centrale Betaaldienst, maar niet alle informatie werd (tijdig) verkregen. Momenteel is er een module in IFMIS t.w. Betalingsbeheer en bij deze moge vermeld worden dat de verwerking ook niet tijdig plaatsvindt”.*

6.5 Conclusies

De Rekenkamer heeft op basis van de uitgevoerde controle de volgende conclusies kunnen trekken:

- De BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde instructies, met uitzondering van het overzicht betalingen voorgaande dienstjaren.

- Voor elke functionaris is er een personeelsdossier te vinden op de afdeling PZ. De inrichting van de dossiers is overzichtelijk. Echter waren in de gecontroleerde dossiers niet alle benodigde documenten betreffende toegekende emolumenten aanwezig.
- De volledigheid van de ontvangsten kan niet vanuit de financiële administratie van het ministerie van LVV worden vastgesteld.
- Fouten in de BR die tijdens de controle van de CLAD worden geconstateerd, worden niet gecorrigeerd.
- De functie voor de facturatie en bewaking voor de tijdige betaling is niet bij de juiste afdeling ondergebracht.

6.6 Aanbevelingen

De Rekenkamer heeft op basis van de conclusies naar aanleiding van de controle van de BR 2018 aan het Ministerie van LVV enkele aanbevelingen gedaan.

Het ministerie wordt aanbevolen om erop toe te zien dat:

- het overzicht (achterstallige) betalingen voorgaande dienstjaren wordt opgesteld conform de instructies van CBB en de *Comptabiliteitswet*, zodat de schuldpositie van het ministerie adequaat kan worden vastgesteld;
- alle besluiten die de landsdienaar regarderen, ordelijk in het dossier van de betrokken functionaris moeten worden opgelegd;
- de overzichten met betrekking tot de ontvangsten periodiek moeten worden opgevraagd bij CBD;
- de nodige correcties in de BR tijdig dienen te worden doorgevoerd;
- de functie voor de facturatie en bewaking van de tijdige betaling bij de juiste afdeling wordt ondergebracht, en wel bij de afdeling BFZ.

7. Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

7.1 Inleiding

Vanaf medio augustus - november 2022 is de BR van het Ministerie van NH gecontroleerd.

Verloop correspondentie en/of veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit is hieronder het verloop van de correspondentie weergegeven met de auditee, namelijk het Ministerie van NH.

- De controle van de BR 2018 is van start gegaan met het opsturen van een aanbiedingsbrief als ook een controlebevestigingsbrief naar het Ministerie van NH. De aanbiedingsbrief en de controlebevestigingsbrief zijn verzonden op 16 augustus 2022 met als kenmerknnummer 04.16.22. Aanvankelijk was aan het ministerie gevraagd dat één afschrift van deze controlebevestigingsbrief door de directeur van NH ondertekend geretourneerd moest worden aan de Rekenkamer, liefst binnen uiterlijk vijf werkdagen. De werkelijke datum van ontvangst door de Rekenkamer van het ondertekend exemplaar was op 25 augustus 2022.
- Het veldonderzoek is van start gegaan met een pre-auditgesprek met het management⁶ dat is gehouden op 24 augustus 2022. Tijdens dit pre-auditgesprek is de PBC-lijst (prepared by client list) besproken inzake de opgevraagde documenten, alsmede de benodigde informatie van sleutelfunctionarissen binnen het ministerie die de Rekenkamer nodig had voor het verrichten van de controleopdracht. Aan de directie is ook een afschrift hiervan overhandigd.
- Op 15 september 2022 is er een werkbezoek gebracht aan de afdeling BFZ van het ministerie. Hierna is er data ontvangen over de subadministratie van *Lonen en Salarissen* en subadministratie *Gebruik van Goederen en Diensten*.
- Op 21 september 2022 is er een werkbezoek gebracht aan de afdeling PZ. Hierna zijn zowel het (concept) personeelsbestand als de loonstaten ontvangen.
- Op 29 september 2022 heeft het dossieronderzoek plaatsgevonden op de afdeling PZ. Voorts is een werkbezoek gebracht aan de afdeling BFZ wegens het niet tijdig ontvangen van data/reactie van het hoofd van BFZ.
- Op 04 oktober 2022 is een bezoek gebracht aan het ministerie wegens het uitblijven van een reactie van het onderhoofd BFZ. Tevens is er gesproken met het hoofd BFZ dat nadere informatie verstreekte en daarna de benodigde documentatie heeft opgestuurd via e-mail.
- Op 11 oktober 2022 is er eveneens een werkbezoek gebracht aan de afdeling BFZ, waarbij er van dossiers van de geselecteerde posten dossiercontrole heeft plaatsgevonden. Hierbij is er een lijst afgegeven van de geselecteerde posten. Tevens is er een gesprek gevoerd met het hoofd van de IC-afdeling.

⁶ Kennismakingsgesprek met het management

- Op 20 oktober 2022 is de exit meeting gehouden door het auditteam van de Rekenkamer met de onderdirecteur Administratieve Diensten; het hoofd BFZ; de onderdirecteur Financieel Beheer; en het waarnemend hoofd van IC. Tijdens de exit meeting is door het ministerie de opmerking geplaatst dat de BR van het Ministerie van NH ondertussen is herzien. Zij merkten op dat de Rekenkamer kennelijk de oude versie heeft ontvangen van het Kabinet van de President. Conform de interne instructies baseert de Rekenkamer haar controle op de BR die zij uit officiële kanalen (lees de president van de Republiek Suriname), door tussenkomst van MinFin, heeft ontvangen. Maar zij gaf aan dat ze met deze kanttekening wel rekening zal houden en deze zal meenemen in haar rapport terzake.

7.2 Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen Nader Bekeken

Algemeen

De totale overheidsuitgaven van het Ministerie van NH voor het dienstjaar 2018 bestaan uit de:

1. operationele uitgaven voor SRD 43.107.000;
2. programma's voor SRD 10.171.000.

De Operationele Uitgaven hebben betrekking op de personeelsgerelateerde uitgaven, overige operationele uitgaven, zoals de kosten van goederen en diensten, subsidies, bijdragen en schenkingen, kantoorkosten, aanschaffingen en klein onderhoud aan gebouwen en terreinen en kapitaaluitgaven van het ministerie. Ten aanzien van de personeelsgerelateerde uitgaven gaat het in deze om de kosten van lonen en salarissen en sociale premies zoals opgenomen in de van het ministerie ontvangen gecorrigeerde versie BR 2018 door CBB. De wijzigingen die in de BR 2018 zijn doorgevoerd zijn voorgeschreven door de CLAD, die haar controle reeds in 2021 had uitgevoerd. De Rekenkamer heeft de controle van de BR 2018 in het jaar 2022 uitgevoerd.

Doelstelling

Het doel van het Ministerie van NH is het zorgen voor een duurzaam en efficiënt beheer en de ontwikkeling van de productie van de in Suriname aanwezige natuurlijke hulpbronnen.

De visie van het ministerie is om een efficiënt beheer en duurzame ontwikkeling van de water- en energievoorziening en de ontplooiing van de mijnbouwsector voor welzijn en welvaart van onze natie na te streven.

Taakstelling

De taken van het ministerie zijn vastgelegd in het Staatsbesluit 1991 no. 58, geldende tekst S.B. 2010, no. 174, zoals laatstelijk gewijzigd bij Staatsbesluit 2017, no. 22.

Ter verwezenlijking van de doelstelling zijn aan het ministerie de volgende taken toebedeeld. De zorg voor:

- a. een nationaal beleid met betrekking tot de natuurlijke hulpbronnen en energie;
- b. de inventarisatie, exploratie, optimale exploitatie en het beheer van delfstoffen, de natuurlijke hulpbron water en de voor de energie benodigde natuurlijke hulpbronnen;
- c. het waterbeheer, waar nodig in interdepartementaal verband;
- d. de drinkwatervoorziening;
- e. de energievoorziening;
- f. de controle op de naleving van regels en voorschriften met betrekking tot de delfstoffen, het waterbeheer, de opwekking, het transport en de distributie van energie.

Per augustus 2022 zijn de volgende sleutelfunctionarissen aangesteld:

Mevrouw drs. T. Douglas-Pinas, MPA	: directeur Algemeen Beheer
Mevrouw J. Nijda	: onderdirecteur Administratieve Diensten
Mevrouw M. Bottse-Brewster	: onderdirecteur Financieel Beheer
Mevrouw C. Karnadi	: hoofd Begroting en Financiële Zaken
Mevrouw G. Verwey	: wnd. hoofd Personeelszaken
De heer M. Maasie	: wnd. hoofd Interne Controle

Organogram

In bijlage 8 is het organogram van het Ministerie van NH weergegeven.

7.3 Bevindingen Controle BR 2018

7.3.1 Algemeen

De BR van het Ministerie van NH is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.

Bij de controle van de BR zijn aan de hand van de materialiteit de volgende posten geselecteerd voor controle van de Operationele Uitgaven:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.
- 614 - Subsidies.
- 616 - Sociale Uitkeringen.

7.3.2 Operationele Uitgaven

In het jaar 2018 waren er in totaal 800 personen van het Ministerie van NH die op de betaallijst voorkwamen. Op basis van een aselecte steekproef is er een selectie gemaakt van een twintigtal personeelsdossiers voor controle.

Hieronder zijn de bevindingen weergegeven:

- Afdeling PZ beschikt slechts over een conceptpersoneelsbestand. Zij heeft dus geen definitief personeelsbestand over het dienstjaar 2018, dat als basis zou moeten gelden voor het maken van een begroting voor het daaropvolgend jaar 2019.
- Alle geselecteerde dossiers met onderliggende stukken zijn aangetroffen op de afdeling.
- De personeelsdossiers worden volgens de wettelijk voorgeschreven eisen bijgehouden op naam en zijn voorzien van een persoonskaart met daarop vermeld de staat van dienst.

Zoals eerder aangegeven bij het verloop van de correspondentie/het veldonderzoek is de BR 2018 van het Ministerie van NH herzien en wel in het jaar 2021 (zie bijlage 8, brief Centrale Begrotingsboekhouding). Deze correctie heeft plaatsgevonden bij een aantal posten zoals in bijlage 8 aangegeven. De posten die zijn gecorrigeerd en die gebaseerd zijn op de materialiteit en aan de controle van de Rekenkamer zijn onderworpen, betreffen 610 - Lonen en Salarissen, 611 - Sociale Premies en 612 -Gebruik van Goederen en Diensten.

Onderstaande BR-cijfers zijn op basis van de herziene versie van de BR 2018 NH, die door de CBB is gecorrigeerd op advies van de CLAD na afstemming met het afdelingshoofd van BFZ. Deze herziene cijfers zijn naar de Rekenkamer doorgestuurd.

Vermeldenswaard is dat ook de CLAD op basis van de originele cijfers haar onderzoek heeft verricht.

In tabel 17 is de aansluiting verwerkt van de verevende bedragen uit de BR en subadministratie van het Ministerie van NH.

Tabel 17 Operationele Uitgaven

(Bedragen in SRD)

Code	Omschrijving	I	II	I-II
		BR-verevend	Sub administratie	Verschil
610	Lonen en Salarissen	27.407.000	24.971.275,88	2.435.724,12
611	Sociale Premies	2.264.000	2.263.754,65	245,35
612	Gebruik van Goederen en Diensten	2.736.000	4.471.310,88	(1.735.310,88)
614	Subsidies	3.042.000	3.041.729	271
616	Sociale Uitkeringen	7.658.000	7.484.175	173.825

Bron: afdeling BFZ Min. NH, Rekenkamer van Suriname

610 - Lonen en Salarissen

Bij de aansluiting van Lonen en Salarissen is gebleken dat het verevend bedrag in de BR niet overeenkomt met het bedrag in de subadministratie. Er is namelijk minder uitbetaald volgens de subadministratie dan de BR aangeeft. Volgens het ministerie bedraagt code 610 SRD 27.290.029,88. Doch uit de subadministratie blijkt dat het totaalbedrag SRD 24.971.275,88 is.

Er is geen duidelijke verklaring ontvangen vanuit het ministerie omtrent deze verschillen.

Opmerkelijk is wel dat er in het BR-bedrag voor code 610 de post 'Binnenlandse Reiskosten' is opgenomen en wel een bedrag van SRD 116.650. Deze post dient echter bij code 612 - Goederen en Diensten geboekt te worden, aangezien het geen personeelsgerelateerde uitgaven zijn.

611 - Sociale Premies

De post Sociale Premies omvat de inhoudingen van de SZF-premies en de pensioenafdrachten.

In tabel 16 is er een verschil te zien van SRD 245,35 bij Sociale Premies.

Dit verschil betreft een afrondingsverschil, omdat bedragen in de BR afgerond worden in duizendtallen.

612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Zoals af te lezen in tabel 16 is er een verschil tussen de BR en de subadministratie van het ministerie betreffende code 612. Er is geen verklaring van dit verschil ontvangen vanuit het ministerie.

In verband met het onderzoek is er een voorraadlijst opgevraagd van het begrotingsjaar 2018. Echter is door het hoofd van de afdeling Algemene Zaken aangegeven dat de informatie niet beschikbaar is vanwege diverse inbraken in het pand. Zoals bewijsstukken van dit gebeuren aantonen, zijn de diefstallen gepleegd in het jaar 2020. De informatie is helaas ook niet digitaal opgeslagen.

Voor controle is de subpost 'SOL Suriname' geselecteerd, gedateerd 19 september 2018 voor een bedrag van SRD 634.270,78 met bestelnummer 8069. Echter is het dossier niet aangetroffen.

De verklaring van het ministerie is dat de dossiers door waterschade zijn vernietigd vanwege wateroverlast.

614 - Subsidies

Voor code 614 is er een verschil geconstateerd van SRD 271 tussen de BR en de subadministratie van het ministerie. Dit betreft een afrondingsverschil, omdat in de BR de bedragen afgerond worden in duizendtallen.

Voor controle is het dossier van GOW2 opgevraagd, gedateerd 18 april 2018, bestelnummer 3321. Hierbij is een bedrag van SRD 627.429,27 uitbetaald. Dit dossier is evenmin aangetroffen door de vernietiging van dossiers door waterschade veroorzaakt door wateroverlast, aldus het ministerie.

616 - Sociale Uitkeringen

Bij de post Sociale Uitkeringen in tabel 17 is er een verschil van SRD 173.825.

Er is namelijk minder uitgegeven volgens de subadministratie dan het verevend bedrag in de BR.

Een verklaring vanuit het ministerie over dit verschil is echter uitgebleven.

Voor controle is het dossier van de subpost 'Rudisa Fuel Transportation', gedateerd 13 juli 2018, met bestelbonnummer 5647 voor een bedrag van SRD 173.850, opgevraagd.

Het dossier is niet aangetroffen.

Verantwoording Contante Kredietopening

Door het Ministerie van NH kon er geen specifieke administratie van de uitgaven voortvloeiend uit de maandelijks beschikbaar gestelde contante KO ad SRD 50.000 beschikbaar gesteld worden aan de Rekenkamer.

7.3.3 Programma's

De programma's vertegenwoordigen het uit te voeren beleid c.q. projecten van de regering.

Het totaal verevend bedrag voor programma's bedraagt SRD 9.250.000. De geraamde bedragen volgens de BR 2018 komen overeen met de bedragen volgens de *Begrotingswet* (S.B. 2018, no. 42 de dato 27 april 2018). Het geraamd bedrag aan programma's bedraagt SRD 129.095.000, waarvan SRD 9.250.000 is verevend. Voor de toetsing zijn op basis van de materialiteit de volgende posten geselecteerd die zijn weergegeven in tabel 18.

Tabel 18 Programma's

(Bedragen in SRD)

Code	Omschrijving	I	II	I-II
		BR-verevend	Subadministratie	Vershil
0935	Bauxiet Instituut Suriname	2.174.000	2.420.145,93	(246.145,93)
2202	Openbare Straatverlichting	831.000	831.250	(250)
2204	Kosten Elektrische Centrales Binnenland	2.555.000	2.799.796,45	(244.796,45)
2301	Ordering Goudsector	3.490.000	3.388.247,05	101.752,95

Bron: afdeling BFZ Min. NH, Rekenkamer van Suriname

Code 0935 - Bauxiet Instituut Suriname

Zoals aangegeven in tabel 18 is er voor code 0935 een verschil van SRD 246.145,93 te zien tussen de BR en de subadministratie van het ministerie.

Een verklaring van dit verschil is uitgebleven vanuit het ministerie.

Voor controle is het dossier van een betaling ad SRD 168.250 opgevraagd, gedateerd van 15 mei 2018 met bestelbonnummer 3853. Het dossier kon niet worden overgelegd vanwege zoals door het ministerie is aangegeven de vernietiging van het dossier door wateroverlast.

Code 2202 - Openbare Straatverlichting

Uit tabel 17 blijkt ook dat er een verschil is van SRD 250 tussen de subadministratie en de BR. Dit verschil betreft een afrondingsverschil.

Ter controle is het dossier met een bedrag van SRD 831.250 met bestelbonnummer 1032 opgevraagd. Het dossier is afdoende en bevat geschikte controle-informatie vanwege het feit dat de onderliggende stukken, zoals autorisatie, missive van de Raad van Ministers en de offerte, waarbij het gaat om het leveren van 475 stuks masten voor de straatverlichting zijn aangetroffen en op juistheid en volledigheid zijn gecontroleerd.

Code 2204 - Kosten Elektrische Centrales Binnenland

Zoals uit tabel 18 blijkt, is er een verschil van SRD 244.796,45 te zien tussen de BR en de subadministratie. Vanuit het ministerie is er geen afdoende verklaring gegeven voor dit verschil.

Voor de controle is het dossier met een bedrag van SRD 244.400 en bestelbonnummer 15692 opgevraagd. Evenmin kon dit dossier overgelegd worden vanwege het tenietgaan ervan wegens waterschade veroorzaakt door wateroverlast.

Code 2301 - Ordening Goudsector

Voor de post Ordening Goudsector is er een verschil van SRD 101.752,95 geconstateerd.

Een verklaring voor dit verschil is ook uitgebleven vanuit het ministerie.

Voor controle is de post met bestelbonnummer 5015 geselecteerd met een bedrag van SRD 240.000. Het dossier kon niet worden overgelegd.

Vermeldenswaard is dat in de toelichting van de BR van het ministerie is opgenomen dat het geraamd bedrag voor de kostenpost 2301 - Ordening Goudsector gelijk is aan het verevend bedrag. Echter is dit niet juist. Want het geraamd bedrag is SRD 3.500.000 en het verevend bedrag SRD 3.490.000. Er is dus een verschil van SRD 10.000, waarover er geen verklaring vanuit het ministerie is ontvangen.

7.3.4 Middelenbegroting

Met betrekking tot de totale overheidsontvangsten van het Ministerie van NH voor het dienstjaar 2018 worden deze onderverdeeld in:

- niet-belastingmiddelen voor SRD 342.931.000;
- donormiddelen voor SRD 921.000.

Het totaal van de niet-belastingmiddelen en donormiddelen bedraagt dus SRD 343.851.000.

Tabel 19 Middelen

(Bedragen in SRD)

Code	Omschrijving	I	II	I-II
		BR	Subadministratie	Verschil
53014	Dividend Staatsolie	86.000.000	Niet beschikbaar	N.V.T.
53109	Royalty's	256.000.000	821.587,53	255.178.412,47
53302	Vergunnings- en concessierechten overige delfstoffen	743.000	743.240,10	240,10
52200	IDB	921.000	Niet beschikbaar	N.V.T.

Bron: afdeling BFZ Min. NH, Rekenkamer van Suriname

Voor de Middelenbegroting zijn de volgende bevindingen vastgelegd:

Code 5014 - Dividend Staatsolie

De subadministratie van deze post is niet beschikbaar bij het ministerie. Door het ministerie is aangegeven dat deze middelen rechtstreeks op de rekening van MinFin worden gestort. De stortingsbewijzen worden ook niet opgestuurd naar het ministerie.

Code 53109 - Royalty's

Bij de aansluiting van de subadministratie met de BR is er een groot verschil geconstateerd. De administratie van het ministerie is namelijk niet volledig, aangezien zij geen data krijgt vanuit MinFin.

Het ontvangen bedrag ad SRD 256.000.000 in de BR betreft volgens de toelichting in de BR de periode januari tot en met juni 2018. Verder wordt door het ministerie in de BR aangegeven dat de betaalde royalty's door New Mont op basis van hun jaarverslag USD 4,459,000 bedraagt (omgerekend ongeveer SRD 33,5 mln.). Er is geen verklaring gegeven voor het verschil.

De informatie van IAM Gold is ook niet beschikbaar bij het ministerie.

Code 53302 - Vergunnings- en concessierechten

De ontvangsten inzake vergunnings- en concessierechten correspondeert wel met het bedrag opgenomen in de BR. Het verschil van SRD 240,10 betreft een afrondingsverschil. Het overzicht is afkomstig van de afdeling CBD.

Voor de controle is het dossier van de betaling in januari 2018 ad SRD 213.741 geselecteerd. Het dossier kon echter niet worden overgelegd vanwege eerder vermelde redenen van vernietiging van dossiers door wateroverlast.

Code 52200 - IDB

De subadministratie van deze post is niet beschikbaar bij het ministerie. Het ministerie geeft aan dat zij de cijfers betreffende deze code achteraf ontvangen van de afdeling CBD. Echter heeft de Rekenkamer geen data hieromtrent ontvangen van het ministerie anno 2022.

IFMIS

Volgens het ministerie is de verwerking van informatie in IFMIS in het begrotingsjaar 2018 niet vlot verlopen vanwege de complexiteit van het systeem, hetgeen de uitdraai van rapportages bemoeilijkt heeft. Tevens geeft zij de gebrekkige wederzijdse communicatie, afstemming en datavoorziening vanuit MinFin ook als reden op. Het Ministerie van NH kon de status van reçu's ook niet volgen in het systeem. Slechts bij  en probleem is er afstemming gepleegd met voornoemd ministerie.

Inmiddels (anno 2022) heeft het ministerie wel de mogelijkheid om de status van reçu's te volgen. Het ministerie houdt zijn eigen administratie bij in MS Excel vanwege de vele onduidelijkheden in het IFMIS.

Kritische noot Rekenkamer

Het ministerie heeft slechts de bijgehouden subadministratie beschikbaar gesteld aan de Rekenkamer. Cijfers uit IFMIS zijn niet beschikbaar gesteld aan de Rekenkamer voor dit onderzoek. Door het hoofd van BFZ is aangegeven dat het ministerie in 2018 geen toegang had tot bepaalde informatie in IFMIS. Er was toen ook nog geen handleiding voor het gebruik van het systeem.

Bevindingen Rekenkamer

- De controle van geselecteerde posten uit de BR 2018 konden deels niet uitgevoerd worden. Door het hoofd van BFZ is verklaard dat de administratie niet door het ministerie wordt gevoerd en dossiers niet beschikbaar konden worden gesteld.
- In de meeste gevallen is door het Ministerie van NH als verklaring aangegeven vernietiging van dossiers door waterschade als gevolg van wateroverlast. Er is ook geen documentatie ontvangen vanuit het ministerie over bijvoorbeeld een inventarisatie van de schade veroorzaakt door wateroverlast.
- Het ministerie heeft de administratie van de opgevraagde dossiers ook niet digitaal bijgehouden, waardoor zij ook geen *back-up* heeft bij eventuele calamiteiten.
- Voorts zijn er tal van verschillen geconstateerd tussen de BR-verevende bedragen en de subadministratie. Dit is doordat de administratie op het ministerie in IFMIS niet adequaat is bijgehouden en hierdoor onvolledig is.
- Vanwege de gebreken c.q. tekortkomingen van IFMIS is de verwerking van informatie in het financieel systeem van de overheid in het begrotingsjaar 2018 niet op een juiste wijze verlopen. De complexiteit van het systeem bemoeilijkte het uitdraaien van rapportages en ook de gebrekkige wederzijdse communicatie en afstemming met MinFin zorgde voor tekortkomingen in de datavoorziening.
- Volgens het ministerie heeft de afdeling Interne Controle in het dienstjaar 2018 wel controle uitgevoerd. Echter konden zij geen documentatie (bijvoorbeeld verslagen c.q. rapporten) overleggen aan de Rekenkamer als bewijsmateriaal.

Analyse bevindingen CLAD

Uit het accountantsverslag van de CLAD van 10 september 2021 met kenmerk MHE/rtg/0322/21 inzake de controle van BR 2018 van het Ministerie van NH zijn de volgende bevindingen opgenomen:

- 1) Bij de ontvangsten van de niet-belastingmiddelen zijn er materiële verschillen tussen de BR 2018 en het IFMIS geconstateerd.
- 2) Bij het ministerie is er slechts in beperkte mate zicht op de ontvangsten van de niet-belastingmiddelen, waardoor de kolom 'Ontvangen' niet correct ingevuld kan worden.
- 3) De afstemming van de niet-belastingmiddelen door de sectie CKB vindt niet op de juiste wijze plaats, waardoor geen zekerheid kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de ontvangsten.

Reactie ministerie:

"Bij het opstellen van de BR voor het dienstjaar 2018 heeft de afdeling BFZ vaker aangegeven dat zij geen informatie kreeg van de afdeling Economische Aangelegenheden (EA) van het Ministerie van Financiën en Planning voor het verwerken van de financiële administratie. Het verkrijgen van informatie omtrent de Niet-belastingmiddelen verliep heel moeizaam, ondanks de vele verzoeken. Het opvragen van informatie moest via de Directeur van NH volgens het Ministerie van Financiën en Planning. Deze zijn telefonisch opgevraagd door het hoofd van de afdeling BFZ".

- 4) Het beleid ten aanzien van risicomanagement voor het financieel beheer dient verbeterd te worden, ten aanzien van verantwoording en rapportage. Hiervoor dient periodiek een risicoanalyse voor de processen rondom het financieel beheer uitgevoerd te worden.

Reactie ministerie:

"Volgens de afdeling BFZ streeft zij altijd ernaar om de verantwoordingen van de rapportages zo goed mogelijk te maken. Het probleem ligt echter bij de instanties/afdelingen die de informatie niet op tijd aanleveren, maar ook informatie die BFZ toen niet kreeg van de afdeling EA".

Vanaf 2021 is het anders, omdat de afdeling BFZ nu wel informatie van de afdeling EA ontvangt.

- 5) In de BR 2018 dient in overeenstemming met *artikel 32 van de Comptabiliteitswet* een overzicht van betalingen over de voorgaande dienstjaren opgenomen te worden. Dit overzicht is echter niet ingevuld.

Reactie ministerie:

"Bij het opmaken van de BR van 2018 was het overzicht van betalingen over de voorgaande dienstjaren inderdaad niet ingevuld. Het was indertijd niet duidelijk wat wel of niet opgenomen moest worden in het overzicht. BFZ had wel de verschuldigde bedragen in een ander overzicht opgestuurd. BFZ heeft wel een administratie van verschuldigde bedragen per hoofdkostensoort".

- 6) Het ministerie heeft geen administratie van de verschuldigde bedragen per uitgave/programma, waardoor het beheer van de schulden niet op adequate wijze plaatsvindt. Vanwege het feit dat er geen zicht is op alle betalingen, kon de schuldpositie per ultimo 2018 niet worden bijgewerkt.
- 7) Sinds het dienstjaar 2016 wordt IFMIS gebruikt. Bij de gebruikers van IFMIS is er veel onduidelijkheid over de werking en het genereren van de juiste rapportages.

Reactie ministerie:

“In 2018 was er inderdaad veel onduidelijkheid over de werking en het genereren van de juiste rapportages. In 2021 kreeg het hoofd BFZ een handleiding van ICT van het Ministerie van Financiën en Planning inzake het genereren van de rapportages in het IFMIS, waardoor het opmaken van de rapportages makkelijker gaat.”

De accountsverklaring van de CLAD voor haar controle van de BR 2018 is een oordeelsonthouding.

Slotopmerking Rekenkamer

Voorts blijkt uit het accountantsverslag van de CLAD dat het totaalbedrag in de subadministratie SRD 27.407.000 bedraagt voor code 610 - Lonen en Salarissen.

Maar volgens het ministerie bedraagt code 610 SRD 27.290.000. Want in het bedrag van SRD 27.407.000 zit namelijk ook de post ‘Binnenlandse Reiskosten’ voor een bedrag van SRD 116.650 dat in feite elders geboekt dient te worden en wel op code 612.

7.4 Conclusies

In dit onderzoek is nagegaan of de BR 2018 is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften. Voorts of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen de ter zake geldelijke voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen. Het onderzoek is uitgevoerd op het Ministerie van NH.

De conclusies van de Rekenkamer die voortvloeien uit de controle van de BR 2018 kunnen als volgt worden omschreven:

- De BR-cijfers die de Rekenkamer officieel heeft ontvangen, corresponderen niet met de BR-cijfers die het ministerie naderhand heeft overgelegd. In het jaar 2021 is de BR herzien door de CBB; zie correspondentie van de CBB naar het ministerie in bijlage 9. Deze gecorrigeerde versie heeft de Rekenkamer niet ontvangen van het Kabinet van de President.
- Vanwege een beperkte toegang tot het administratiesysteem IFMIS kon er geen systeemgerichte controle worden uitgevoerd. Want bij een systeemgerichte controle dient het ministerie ‘in control’ te zijn.

- Er is geen specifieke administratie van de uitgaven, die voortkomen uit de maandelijkse contante kredietopening van SRD 50.000, beschikbaar gesteld aan de Rekenkamer.
- Er kan geen uitspraak gedaan worden over de rechtmatigheid van de cijfers in de begroting vanwege het gebrek aan controle-informatie. Bij het uitvoeren van de gegevensgerichte controle stuitte de Rekenkamer ook op een onvolledige administratie en het ontbreken van diverse dossiers.
- Het ministerie heeft geen administratie (digitaal) bijgehouden als back-up in geval van calamiteiten. Hetgeen nu fataal blijkt te zijn.
- Er kon niet worden vastgesteld of er inderdaad controle vanuit de IC-afdeling op de financiële administratie is uitgevoerd, aangezien er geen bewijs hiertoe in de vorm van rapporten kon worden overgelegd.

7.5 Aanbevelingen

De aanbevelingen die de Rekenkamer doet uitgaan naar het ministerie van NH zijn als volgt:

- Het ministerie dient wederzijdse afstemming te plegen met het Ministerie van Financiën en Planning betreffende data die voorkomen op de begroting van het Ministerie van NH. Dit is noodzakelijk om fouten tijdig te signaleren en om te beschikken over juiste en volledige administratie.
- De IC-afdeling dient ingezet te worden voor de controles op de financiële administratie en dient daarover ook deugdelijke rapporten op te maken.
- De toegang tot het administratiesysteem IFMIS dient te worden verbeterd, waardoor er een systeemgerichte controle kan worden uitgevoerd.
- De administratie van alle posten dient op een adequate wijze te geschieden, zodat er geen verschillen zijn in de subadministraties en de gegevens verantwoord in de BR.
- Het overzicht van betalingen over de voorgaande dienstjaren, dat opgenomen dient te worden volgens *artikel 32 van de Comptabiliteitswet* dient secuur ingevuld te worden om de juistheid en volledigheid van de uitgaven vast te kunnen stellen.
- Er dient een adequate en specifieke administratie van de uitgaven die voortkomen uit de maandelijkse contante kredietopening van SRD 50.000 beschikbaar te worden gesteld aan de Rekenkamer.
- De afstemming van de niet-belastingmiddelen door de sectie CKB dient op de juiste wijze uitgevoerd te worden, zodat er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de ontvangsten.
- Alle dossiers dienen zo volledig mogelijk bijgehouden te worden en in een gesloten brandvrije filekast bewaard te worden. Dit is om te voorkomen dat bij een eventuele wateroverlast, schade zou kunnen worden aangericht aan controle-informatie die nodig is voor onder andere het uitvoeren van controlewerkzaamheden van de controle-instituten van de staat Suriname.
- Er moeten niet slechts *back-up*- en *recovery*faciliteiten gecreëerd worden voor de administratie, maar ook de digitale vastlegging, zodat deze altijd beschikbaar gesteld kunnen worden aan de

controle-instituten. Het kunnen vaststellen van de juistheid en volledigheid van de bedragen die verantwoord worden in de BR is van essentieel belang voor het vormen van een oordeel.

- De post Binnenlandse Reiskosten dient in plaats van code 610 - Lonen en Salarissen op Code 612 - Goederen en Diensten geboekt te worden, zodat voorkomen kan worden dat Code 610 een vertekend beeld geeft.
- Op grond van de brief van het hoofd van de CBB van 5 juli 2021 met kenmerk La. CBB no. SR/no/21/822 dienen de BR-cijfers van het ministerie alsnog herzien te worden door officiële kanalen, voordat zij worden aangeboden aan DNA.

8. Ministerie van Arbeid

8.1 Inleiding

In de periode augustus - december 2022 is bij het Ministerie van Arbeid de BR van het dienstjaar 2018 gecontroleerd. Op grond van *artikel 24 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019* is er ook gebruikgemaakt van het accountantsverslag van de CLAD van 22 november 2021 met kenmerk MVN-cdn/0439/21 inzake de controle van de BR 2018 van het Ministerie van Arbeid.

De bevindingen, conclusies en de aanbevelingen van de controle van de BR 2018 van het ministerie zijn in dit rapport verwerkt.

Verloop correspondentie en veldonderzoek

Voor de transparantie en inclusiviteit wordt in het onderstaande het verloop van de correspondentie en het veldonderzoek met de auditee weergegeven.

- Op 18 augustus 2022 is de aankondigingsbrief verzonden, met daarin de bekendmaking dat de Rekenkamer de controle op de BR 2018 van het Ministerie van Arbeid zal uitvoeren. Aan deze brief was toegevoegd een controlebevestigingsbrief (in tweevoud). De controlebevestigingsbrief moest binnen vijf werkdagen na ontvangst getekend en geretourneerd worden naar de Rekenkamer.
- Op 25 augustus 2022 heeft de Rekenkamer het door de directeur van het Ministerie van Arbeid ondertekend exemplaar van de controlebevestigingsbrief ontvangen.
- Op 01 september 2022 verzond de Rekenkamer de aankondigingsbrief naar het ministerie. In deze brief werd specifiek aangegeven op welke begrotingsposten het onderzoek zich zou richten en welke informatie/documentatie het ministerie daarvoor moet presenteren.
- Op 13 september 2022 kreeg de Rekenkamer de schriftelijke bevestiging van het ministerie dat de BR 2018-informatie overeenkomt met de administratie van het ministerie.
- Op 05 oktober 2022 vond het pre-auditgesprek plaatst. Bij deze vergadering waren aanwezig: het auditteam van de Rekenkamer en vijf leidinggevenden van het Ministerie van Arbeid, namelijk de directeur, onderdirecteur Arbeidsmarkt, hoofd en onderhoofd van de afdeling BFZ, onderhoofd van de afdeling PZ.
- Tussen 03 en 17 november 2022 was het auditteam fysiek aanwezig bij het ministerie voor het verrichten van gegevensgerichte controle. In eerste instantie waren ze aanwezig bij de afdeling BFZ voor het doen van een controle op de begrotingsposten Goederen en Diensten, Programma's en de post Middelenbegroting. Het ander bezoek was bij de afdeling PZ voor ambtenaren-dossiercontrole.
- Op 08 december 2022 zijn de bevindingen van de controle in een exit meeting gepresenteerd aan het ministerie.

8.2 Ministerie van Arbeid Nader Bekeken

8.2.1 Algemeen

Het Ministerie van Arbeid werd op 27 januari 1970 ingesteld. De naam en taakstelling zijn door de jaren heen een aantal keren veranderd. Standvastig bleef wel dat het ministerie de verantwoordelijkheid draagt voor onder andere werkgelegenheid, goede arbeidsverhoudingen en arbeidsbescherming.

Doelstelling

Het doel van het Ministerie van Arbeid is het realiseren van duurzame ontwikkeling middels het vestigen van een gezonde productieve, ontwikkelingsgerichte en veilige arbeidsmarkt binnen het kader van de democratische rechtstaat, waarbij werkgevers, werknemers en hun organisaties nationaal en internationaal hun bijdrage ten volle kunnen leveren en hun rol kunnen vervullen.

Taakstelling

De taken van het Ministerie van Arbeid zijn vastgelegd in het Staatsbesluit 1991 no. 58 artikel 16 (S.B. 1991 no. 58 “Besluit Taakomschrijving Departementen”). Deze taken hebben betrekking op:

- a) beleid ten aanzien van de verhouding tussen werkgevers en werknemers en het toezicht op de naleving van wettelijke bepalingen terzake;
- b) toezicht op de naleving van wettelijke regelingen inzake de arbeidsbescherming c.q. de arbeidsinspectie;
- c) toezicht op wettelijke bepalingen inzake arbeidsbemiddeling;
- d) arbeidsmarktbeleid en de bevordering van de werkgelegenheid; het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
- e) beleid met betrekking tot het coöperatiewezen, waar nodig in interdepartementaal verband;
- f) registratie van de beroepsbevolking en de zorg voor het werkvergunningenbeleid, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries;
- g) her-, om- en bijscholing van de beroepsbevolking, het een en ander in samenwerking met het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling;
- h) regeling van en het toezicht op de naleving van wettelijke bepalingen inzake arbeidsgeschillen;
- i) onderhouden van contacten met en het toezicht op de naleving van wettelijke bepalingen inzake werknemers- en werkgeversorganisaties en het bevorderen van goede arbeidsverhoudingen;
- j) loonbeleid als deelbeleid van het loon-, winst- en prijsbeleid.

Het Ministerie van Arbeid was in 2018 opgedeeld in:

- Onderdirectoraat Operationele diensten, met de afdelingen: BFZ en PZ;
- Onderdirectoraat Arbeidsmarkt, met de afdelingen: Arbeidsbemiddeling, Werkvergunningen, Arbeidsontwikkeling, Arbeidsstatistieken en marktanalyse;
- Onderdirectoraat Juridische & Internationale Zaken met de afdelingen: Arbeidswetgeving, Internationale Zaken en CAO registratie.

Bij het onderzoek van de Rekenkamer waren betrokken de directeur van het ministerie, het waarnemend hoofd van de afdeling BFZ en het waarnemend onderhoofd van de afdeling PZ.

In het dienstjaar 2018 waren de huidige directeur en het hoofd van de IC-afdeling reeds in functie.

8.2.2 Afdeling Interne Controle

De IC-afdeling van de ministeries heeft als taak controle uit te voeren op een efficiënt en effectief beheer en besteding van de financiële en materiële middelen. Ook de personele administratie behoort door de IC-afdeling gecontroleerd te worden, evenals de uitvoering van de gestelde beleidsdoelen en zorggebieden van het vakministerie.

De IC- afdeling van het Ministerie van Arbeid behoort volgens de afdeling CFSE van het Ministerie van BIZA te bestaan uit minimaal drie medewerkers, te weten het hoofd, één senior- en één junior-medewerker.

De afdeling ressorteert onder de minister en wordt door slechts één functionaris bemenst die namelijk ook het hoofd is van de afdeling.

8.3 Bevindingen Controle BR 2018

8.3.1 Algemeen

De BR van 2018 van het Ministerie van Arbeid bestaat onder andere uit:

- TITEL I: Operationele Uitgaven;
- TITEL II: Programma's;
- TITEL III: Middelenbegroting;
- Een overzicht betreffende de betalingen van voorgaande dienstjaren.

De BR van het Ministerie van Arbeid over het dienstjaar 2018 is opgemaakt conform de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (S.B. 1952 no. 111)*.

Het ministerie heeft schriftelijk bevestigd dat de cijfers in de BR 2018 overeenkomen met de administratie van de afdeling BFZ van het ministerie⁷.

⁷ Briefkenmerk: AWJ 1668/22 de dato 13 september 2022. Onderwerp: aanbieding bevestigingsbrief BR dienstjaar 2018

8.3.2 Vergelijking BR 2018 met Begrotingswet 2018

8.3.2.1 Controletelling BR

Er zijn geen rekenfouten geconstateerd.

8.3.2.2 Aansluiting BR 2018 met Goedgekeurde Begroting 2018

- **Operationele Uitgaven**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- **Programma's**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- **Middelenbegroting**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Vergelijking verevende bedragen met de geraamde bedragen in de BR

- **Operationele Uitgaven**
De verevende bedragen van de post Lonen en Salarissen en Sociale premies is groter dan het geraamde bedrag.
Het ministerie heeft verklaard dat de overrealisatie te wijten is aan toegekende salarisverhogingen, met terugwerkende kracht tot het dienstjaar 2017. Het auditteam heeft kunnen vaststellen dat deze salarisverhoging heeft plaatsgevonden.
- **Programma's**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

8.3.2.3 Vergelijking Voldane Bedragen met Verevende Bedragen

- **Operationele Uitgaven**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- **Programma's**
Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

8.3.2.4 Vergelijking Ontvangen Bedragen met Geraamde Bedragen

Voor Niet-Belastingmiddelen en Belastingmiddelen is de realisatie als volgt:

- Artikel 53148 - Werkvergunning Vreemdelingen: er is meer ontvangen dan geraamd.
Toelichting in de BR geeft aan dat er meer is ontvangen dan geraamd, vanwege het feit dat het ministerie meer aanvragen heeft ontvangen dan begroot is. De Rekenkamer heeft dit ook vastgesteld middels controle.
- Artikel 53148 - Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector: er is meer ontvangen dan begroot.
Toelichting in de BR geeft aan dat er meer is ontvangen dan geraamd, vanwege het feit dat het ministerie meer aanvragen heeft ontvangen dan begroot is. Dit is ook middels controle vastgesteld door de Rekenkamer.
- Artikel 53148 - Status Bekwame Burgers: er is minder ontvangen dan geraamd.
Toelichting in de BR geeft aan dat er minder is ontvangen dan geraamd, vanwege het feit dat er weinig aanvragen voor Status Bekwame Burgers zijn ontvangen dan begroot is. De Rekenkamer heeft deze post niet gecontroleerd.

8.4 Bevindingen Gegevensgerichte Controle

8.4.1 Operationele Uitgaven

De Rekenkamer heeft met betrekking tot de Operationele Uitgaven de volgende posten gecontroleerd:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.

610 - Lonen en Salarissen en 611 - Sociale Premies

Tabel 20 is een weergave van de vergelijking tussen IFMIS, de schaduwadministratie van het ministerie, de BR-cijfers en de CEBUMA-cijfers.

Tabel 20 610 - Lonen en Salarissen

Omschrijving uit databestand	Bedragen in SRD				
	(1) Geraamd	(2) Verevend	(3)=(1)-(2) Verschil	(4) Voldaan	(5)=(2)-(4) Verschil
IFMIS	18.500.000	21.393.000	2.893.000	21.393.000	-
Schaduwadministratie	18.500.000	21.393.000	2.893.000	21.393.000	-
BR-cijfers	18.500.000	21.393.000	2.893.000	21.393.000	-
CEBUMA	n.v.t. ⁸	n.v.t.	n.v.t.	20.937.000	

Bron: Ministerie Arbeid, Rekenkamer van Suriname

⁸ Niet van toepassing

Tabel 21 611 - Sociale premies

Bedragen in SRD

Omschrijving uit databestand	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(2)-(4)
	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschil
IFMIS	1.256.000	1.824.000	568.000	1.824.000	-
Schaduwadministratie	1.256.000	1.824.000	568.000	1.824.000	-
BR	1.256.000	1.824.000	568.000	1.824.000	-
CEBUMA	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1.824.000	

Bron: Min Arbeid, Rekenkamer van Suriname

In het dienstjaar 2018 was er ten behoeve van de begrotingsposten 610 - Lonen en Salarissen en 611 - Sociale Premies respectievelijk SRD 18.500.000 en SRD 1.256.000 begroot.

De BR geeft aan dat met betrekking tot Lonen en Salarissen een bedrag van SRD 21.393.000 (afgerond) is gerealiseerd. Met betrekking tot de post 611 - Sociale Premies bedraagt de realisatie SRD 1.824.000.

Het ministerie heeft verklaard dat *“de overrealisatie het gevolg is van de toegekende salaris verhogingen aan landsdienaren, met terugwerkende kracht tot het jaar 2017. Het bedrag dat meer is gerealiseerd, is ten laste gebracht van de begroting van het Ministerie van Financiën”*.

In het CLAD-verslag is vermeld dat er een verschil is tussen het voldaan bedrag van IFMIS/schaduwadministratie en het voldaan bedrag van CEBUMA. Dit verschil is namelijk ad SRD 456.000 en heeft betrekking op de koopkrachtversterking over de maanden april en mei 2018 en is buiten de betaalrol van de afdeling CEBUMA betaald.

Tabel 22 geeft de realisatie weer van de subposten die onderdeel zijn van de post Lonen en Salarissen.

Tabel 22 Mate van realisatie subposten als onderdeel van Lonen en Salarissen

610 Lonen en Salarissen Subposten	Begroting 2018 In SRD	Schaduwadministratie verevend in SRD	Overrealisatie In %
Functionele toelagen	25.000	231.309,06	925%
Waarnemingstoelagen	20.000	167.508,07	838%
Vervoerstoelagen	62.000	402,386,67	649%
Representatievergoeding	75.000	184.613,32	246%
Persoonlijke toelagen	100.000	193.729,96	194%
Gezinstoelagen en kinderbijslag	80.000	127.580,00	159%
Bonussen en gratificaties	75.000	99.073,57	132%
Vacatiegelden	1.000.000	1.306.037,80	131%
Ambtelijk (bezoldigingen)	16.000.000	17.767.962,15	111%
Telefoonvergoeding	10.000	9.240,00	92%
Vakantietoeslag	1.000.000	865.760,48	87%
Overwerkvergoeding	53.000	37.404,24	71%
Totaal	18.500.000	21.392.605,32	

Bron: Ministerie van Arbeid, Rekenkamer van Suriname

Het ministerie verklaart in de BR 2018 dat de overrealisatie te wijten is aan salarisverhogingen met terugwerkende kracht tot het jaar 2017. Deze verklaring is niet in overeenstemming met bovenvermelde procentuele vergelijking. Tabel 22 geeft namelijk aan dat de (procentuele) stijging van de subpost Ambtelijk (Bezoldigingen) niet evenredig stijgt met onder andere de subposten Functionele, Waarnemings-, Representatie- en Persoonlijke toelagen. Deze subposten zijn procentueel vele malen meer gestegen dan de subpost Ambtelijk (Bezoldigingen).

Het ministerie geeft aan dat hun verklaring gebaseerd is op de bedragen, te weten de subpost Ambtelijk (bezoldigingen) heeft een overrealisatie van SRD 1.767.962,15, maar de totale overrealisatie van de toelagen is slechts SRD 1.275.238,45, dus minder.

De Rekenkamer heeft bij de controle van de post 610 - Lonen en Salarissen, op basis van de vastgestelde materialiteit, de volgende subposten geselecteerd:

Nr.	Omschrijving	Nr.	Omschrijving
1	Ambtelijk salaris	7	Representatievergoeding
2	Vacatiegelden	8	Waarnemingstoelage
3	Vakantietoeslag	9	Gezinstoelage en kinderbijslag
4	Vervoerstoelage	10	Bonussen en gratificaties
5	Functionele toelagen	11	Overwerk
6	Persoonlijke toelagen		

Het totaal van het verevend bedrag van elke subpost wordt bepaald door het totaal aantal toekenningen van de betreffende emolumenten. Het doel van deze controle was om vast te stellen of de toekenningen die gerelateerd zijn aan de subposten, rechtmatig zijn geschied.

Er is gebruikgemaakt van de verzamelloonstaat van het dienstjaar 2018 van het ministerie om de steekproef, bestaande uit functionarissen die in het dienstjaar 2018 in dienst waren, te bepalen. Dit is doordat het ministerie geen overzicht inzake het personeelsbestand heeft kunnen overleggen. De reden is dat de personeelsdata betreffende het dienstjaar 2018 zijn verwijderd en het ministerie niet over een back-upadministratie hieromtrent beschikt.

De Rekenkamer heeft (willekeurig) dertig namen van functionarissen geselecteerd en de dossiers van deze functionarissen opgevraagd voor de controle.

Resultaat detailcontrole

- Van elke functionaris die werkzaam is bij het Ministerie van Arbeid, wordt er een persoonsdossier bijgehouden.
- De onderliggende documenten betreffende de toekenning van kinderbijslag en vacatiegeld worden niet in de persoonsdossiers opgelegd.
- De uitbetaling van vacatiegeld aan één functionaris is niet opgebracht op de accumulatiestaat van betrokkene.
- Van de uitbetaling van een bedrag ad SRD 37.734 (code 108.1) aan één functionaris in de maand juni 2018 is in het dossier van betrokkene geen beschikking aangetroffen die een onderbouwing geeft van de rechtmatige toekenning van dit bedrag.

- In één dossier is er geen beschikking aangetroffen met betrekking tot de toekenning van kleding-, risico- en vervoerstoelage aan een ambtenaar. In het dossier is slechts een raadsvoorstel opgelegd.
- Ten aanzien van de toekenning van representatietoelage is er in één dossier geen beschikking aangetroffen.
- De presentielijsten worden niet door alle functionarissen getekend. Dit is geconstateerd bij drie functionarissen binnen de steekproef. In het dossier is er geen document aanwezig dat hiervoor een verklaring geeft. Met betrekking tot één functionaris die in het dienstjaar 2018 parlementariër was, is geconstateerd dat er geen wettelijke regeling in het dossier aanwezig is die onderbouwt dat functionarissen/ambtenaren die tevens parlementariër zijn, zijn vrijgesteld van het uitvoeren van hun taak als ambtenaar.
- De dossiers van de gepensioneerde ambtenaren zijn niet aanwezig op het ministerie.
- De dossiers van de overgeplaatste ambtenaren zijn onvolledig.

Verklaring ministerie voor bovenstaande bevindingen:

- *De uitbetaling van vacatiegelden wordt op een aparte accumulatiestaat opgebracht.*
- *De administratie met betrekking tot de toekenning van kinderbijsla, wordt door de afdeling Salarisadministratie verwerkt, waar ook de betreffende documentatie wordt opgeslagen.*
- *Het uitbetaalde bedrag ad SRD 37.734,- betreft een achterstallige betaling. De Rekenkamer heeft geen inzage gehad in de documenten die hierop betrekking hebben, aangezien het ministerie deze informatie alsnog zou overleggen. Maar per rapportagedatum zijn desbetreffende documenten niet ontvangen.*
- *De ontbrekende beschikkingen met betrekking tot de toekenning van de kleding-, risico-, vervoers- en representatietoelage, zullen alsnog in het dossier worden geplaatst.*
- *De dossiers van gepensioneerde ambtenaren worden afgestaan aan het Pensioenfonds.*
- *Het ministerie ontvangt slechts de documenten die betrekking hebben op ambtenaren die naar het ministerie worden overgeplaatst.*

Code 612 - Goederen en Diensten

De begrotingspost 612 - Goederen en diensten toont een onderrealisatie.

De verklaring van het ministerie voor de onderrealisatie is als volgt: *“feit is dat de Overheid, het Ministerie van Financiën, een beleid heeft uitgestippeld om te bezuinigen op het geraamd bedrag van het vakministerie”*.

De Rekenkamer heeft de subposten Buitenlandse verblijfskosten en Buitenlandse reiskosten, Onderscheidingen en andere feestelijkheden, Huur gebouwen en terreinen en Contributie, ook gecontroleerd.

Bij de controle van de subposten van 612 - Goederen en Diensten zijn er verder geen tekortkomingen geconstateerd.

8.4.2 Programma's

De Programma's zijn verdeeld in drie begrotingsposten, te weten:

1. Code 0936 - Programma Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling
Het begroot bedrag ad SRD 3.250.000 is in het dienstjaar 2018 geheel verevend.
2. Code 2401 Armoedebestrijding/Onderwijs en Volksontwikkeling
Van het begroot bedrag ad SRD 850.000 is slechts SRD 185.000 verevend.
Het ministerie heeft verklaard dat de reden van deze onderrealisatie is dat de aangevraagde autorisaties niet zijn verleend door het Ministerie van Financiën.
3. Code Stabilisatie en Herstelplan SOCARB-projecten.
Het ministerie heeft geen bestedingen gedaan via deze begrotingspost.
De verklaring van het ministerie voor deze onderrealisatie is dat het geraamd bedrag niet is aangesproken, omdat de aangevraagde autorisaties niet zijn verleend door het voornoemd ministerie.

Bij de controle van de Programma's zijn er verder geen tekortkomingen geconstateerd.

8.4.3 Middelenbegroting

De Middelenbegroting bestaat uit ontvangsten van Niet-Belastingmiddelen. Niet-Belastingmiddelen zijn onderverdeeld in de posten Werkvergunning Vreemdelingen (SRD 75), Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector (WvG) (USD 300) en Status Bekwame Burgers (SRD 75).

De Rekenkamer heeft de posten Werkvergunning Vreemdelingen (SRD 75) en WvG (USD 300) gecontroleerd.

8.4.3.1 Werkvergunning Vreemdelingen

De opbrengsten met betrekking tot de post Werkvergunning Vreemdelingen (SRD 75) waren in het dienstjaar 2018 meer dan er was begroot. De verklaring voor deze overrealisatie is dat het ministerie meer aanvragen heeft ontvangen dan er begroot was. Uit documentatie en bankafschriften heeft de Rekenkamer kunnen constateren dat er in het dienstjaar 2018 in totaal 1.471 werkvergunningen zijn verstrekt en dat de opbrengst hiervan SRD 110.325 bedroeg.

De Rekenkamer heeft het proces met betrekking tot de ontvangsten van de post Werkvergunning Vreemdelingen in kaart gebracht. Dit proces kan als volgt worden beschreven:

- De kassier ontvangt het geld en registreert het ontvangen bedrag in een kwitantieboekje.
- Aan het eind van elke dag worden de totale ontvangsten gecontroleerd door de IC-afdeling en hierna opgeborgen in een kluis.
- Op de vrijdag maakt de IC-afdeling een wekelijks overzicht op van de totale ontvangsten.
- Het wekelijks overzicht wordt door het hoofd BFZ gecontroleerd en geparafeerd.
- Elke vrijdag worden de wekelijkse opbrengsten door de kassier gestort bij de CBVS.

- In het dossier wordt er ook een kopie van het stortingsbewijs en het wekelijks overzicht van ontvangsten geplaatst.
- Door de IC-afdeling worden maandverslagen betreffende de ontvangsten opgemaakt.

De Rekenkamer heeft geconstateerd dat de dagelijkse, wekelijkse en maandverslagen met elkaar afstemmen. De geregistreerde ontvangsten komen ook overeen met de stortingsbewijzen en de bankafschriften. De kwitantieboekjes die door het ministerie zijn gebruikt ter registratie van de dagelijkse ontvangsten betreffende de post Werkvergunning Vreemdelingen, konden echter niet worden overgelegd ten tijde van het onderzoek.

De CLAD (vide CLAD-rapport met kenmerk MVN-cdn/0439/21 van 22 november 2021) heeft aan de hand van data afkomstig van de CBD geconstateerd dat niet alle ontvangen middelen met betrekking tot de post Werkvergunning Vreemdelingen zijn opgebracht in de BR 2018. Het betreft een bedrag van SRD 17.004 dat niet is verantwoord in de financiële administratie.

De verklaring van het ministerie omtrent de CLAD-bevinding luidt als volgt:

- *“Het bedrag ad SRD 17.004 is niet verwerkt in de administratie van het ministerie, omdat vergunningsaanvragers hebben betaald voor een vergunning, voordat ze goedkeuring van het ministerie hadden ontvangen. Het geld is gestort op een bankrekening van het Ministerie van Financiën. Het vakministerie ontvangt geen afschriften van de betreffende bankrekening waarop deze gelden zijn gestort, want de betreffende bankafschriften worden verzonden naar het Ministerie van Financiën.”*

Als reactie op de vraag van de Rekenkamer of het bedrag ad SRD 17.004 dat niet in de administratie van het ministerie is verwerkt, alsnog in de BR 2018 zal worden opgenomen, gaf het ministerie aan dat zij daarvan geen kennis draagt en dat het de taak van de CLAD is om de correcties door te geven aan de afdeling CBB. Het ministerie geeft aan dat er geen terugkoppeling heeft plaatsgevonden vanuit de afdeling CBB betreffende door te voeren correcties. Er heeft dus geen aanpassing plaatsgevonden in de BR 2018.

- *Het ministerie heeft als reden voor het ontbreken van de kwitantieboekjes opgegeven dat ten tijde van het onderzoek de kassier die tevens verantwoordelijk is voor de opslag van de kwitantieboekjes, met verlof was. De betreffende kwitantieboekjes zouden alsnog worden overgelegd aan de Rekenkamer, maar per rapportagedatum zijn de kwitantieboekjes nog niet ontvangen.*

Er zijn verder geen andere tekortkomingen geconstateerd.

8.4.3.2 Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector

De BR 2018 geeft aan dat de opbrengst met betrekking tot de post WvG SRD 264.000 bedroeg. Volgens de schaduwadministratie van het ministerie zijn er in totaal 117 vergunningen verstrekt in het dienstjaar 2018. De totale opbrengst bedroeg USD 35.100. De te hanteren dagkoers wordt bepaald op de dag van de storting/overmaking.

In de maand februari 2018 is slechts één WvG verstrekt. Twintig WvG's zijn in de maand april 2018 verstrekt. De opbrengst bedroeg USD 6.000,-.

Alle stortingen zijn verricht op de USD-rekening van het Ministerie van Arbeid bij de CBvS. Bij de controle van deze post zijn er geen tekortkomingen geconstateerd.

8.4.4 Overzicht Betalingen Voorgaande Dienstjaren

In het accountantsverslag van voornoemd CLAD-onderzoek inzake BR 2018 is de volgende verklaring vermeld dat: *“het overzicht van de betalingen over voorgaande dienstjaren, welke conform artikel 32 van de Comptabiliteitswet aan de BR is toegevoegd, informatie bevat over de schuldpositie per ultimo van de dienstjaren vóór 2017 die niet gecontroleerd zijn door een onafhankelijke accountant. Hierdoor kan er geen zekerheid worden verkregen over de juistheid en volledigheid van die schuldposities per ultimo 2018 voor de dienstjaren 2013 tot en met 2015. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot de in het overzicht gepresenteerde bedragen”*.

De voldane bedragen van 2016 en 2017 komen overeen met de rapportage uit IFMIS.

Het Ministerie van Arbeid heeft van de CLAD *‘een oordeel met beperking* ontvangen vanwege de bovenvermelde tekortkomingen met betrekking tot het overzicht van betalingen van voorgaande dienstjaren. Verdere constatering van de CLAD met betrekking tot het overzicht van voorgaande dienstjaren zijn:

1. Het vakministerie maakt vanaf het dienstjaar 2016 gebruik van de rapportages uit het IFMIS om de schulden per jaareinde en de betalingen ná het ontstaan van de schuld vast te stellen, waardoor het beheer van de schulden vanaf 2016 op een adequate wijze kan plaatsvinden.
2. De betalingen aan de leveranciers van goederen en diensten vinden plaats via de bankrekening van de afdeling CBD bij de CBvS, de algemene rekening van het Ministerie van Financiën bij de CBvS of via de SPSB. Op eventuele betalingen (transacties) via de algemene rekening van het Ministerie van Financiën bij de CBvS is er vooralsnog geen zicht. Van de betalingen via de SPSB is er ook niet altijd volledig zicht op alle transacties, waardoor de schuldposities ook niet bijgewerkt kunnen worden.

De aanbevelingen van de CLAD met betrekking tot de beschikbaarheid van informatie om de schuldpositie van het vakministerie adequaat te kunnen bewaken, zijn:

- een periodiek overzicht van alle reçu's per verschuldigd bedrag per uitgave code opmaken, waar-

door de boeking van de schulden (facturen) kan plaatsvinden;

- een periodiek overzicht van alle betalingen per reçu opmaken, waardoor op basis hiervan de schuldpositie in de administratie van de verschuldigde bedragen kan worden bijgewerkt.

De informatie met betrekking tot de betalingen per reçu, inclusief die via de SPSB en de CBvS, moet door de afdeling CBD worden verstrekt.

De Rekenkamer heeft het ministerie gevraagd naar de implementatie van de aanbevelingen van de CLAD met betrekking tot het bovenstaande, maar zij heeft tot bij het verzenden van dit concept-rapport helaas geen respons ontvangen. Derhalve heeft de Rekenkamer niet kunnen vaststellen of de betreffende aanbevelingen zijn geïmplementeerd.

8.5 Conclusies

De Rekenkamer heeft op basis van het onderzoek de volgende conclusies kunnen trekken:

- De BR van het Ministerie van Arbeid over het dienstjaar 2018 is opgesteld conform de instructies van de afdeling CBB en de *Comptabiliteitswet*, met uitzondering van het overzicht betalingen voorgaande dienstjaren.
- Het ministerie beschikt over overzichtelijke personeelsdossiers, maar niet alle documenten met betrekking tot de toekenning van emolumenten worden in de personeelsdossiers opgelegd.
- Hoewel de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de administratie van de ontvangsten aanwezig zijn, heeft de Rekenkamer de volledigheid van de ontvangsten niet kunnen vaststellen aan de hand van de gevoerde administratie van het vakministerie.
- Het blijkt dat niet alle data met betrekking tot de ontvangsten in het dienstjaar 2018 die aanwezig zijn bij de afdeling CBD van het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Arbeid ook hebben bereikt. Het ministerie kan dus geen deugdelijke financiële verantwoording (BR) opstellen, aangezien zij niet beschikt over alle financiële data.
- De Rekenkamer concludeert dat fouten en/of onvolkomenheden die tijdens de controle van de CLAD en de Rekenkamer zijn geconstateerd in de BR of de administratie van het ministerie, niet worden doorgevoerd in de BR.
- De IC-afdeling van dit ministerie is onderbezet en kan daardoor niet al zijn taken optimaal vervullen.

8.6 Aanbevelingen

De Rekenkamer heeft op basis van de conclusies naar aanleiding van de controle van de BR 2018 bij het Ministerie van Arbeid enkele aanbevelingen. Het ministerie wordt aanbevolen om erop toe te zien dat:

- het overzicht van betalingen voorgaande dienstjaren wordt opgesteld conform de instructies van CBB en de *Comptabiliteitswet*, zodat de schuldbalans van het ministerie adequaat kan worden vastgesteld en gecontroleerd door de controle-instituten;
- de IC-afdeling volledig wordt bemenst en optimaal voldoet aan haar taakstelling;
- de personeelsdossiers worden gecompleteerd, waarbij alle besluiten die de landsdienaar regarderen in het dossier van de desbetreffende functionaris kunnen worden getraceerd.
- alle financiële data verwerkt worden in de administratie van het ministerie en hiertoe een goede afstemming gepleegd wordt met het Ministerie van Financiën c.q. de afdeling CBD;
- de nodige correcties in de BR-cijfers, na controle van de CLAD, alsnog worden doorgevoerd, zodat de Rekenkamer de herziene versie van desbetreffende BR kan ontvangen.

9. Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

9.1 Inleiding

In de periode september tot en met november 2022 is bij het Ministerie van ROGB de BR van het dienstjaar 2018 gecontroleerd.

Verloop correspondentie en/of veldonderzoek

Voor de Rekenkamer is communicatie en daarmee transparantie en inclusiviteit onmisbaar voor het optimaal kunnen uitvoeren van het onderzoek. Hieronder wordt daarom het verloop van de correspondentie met de auditee weergegeven:

1. Op 16 augustus 2022 is de controlebevestigingsbrief (in tweevoud) vergezeld van een aanbiedingsbrief met de kenmerken AK/1119/du, briefnr. 0413.22 en 0414.22), ondertekend door de voorzitter van de Rekenkamer naar de minister van ROGB verzonden betreffende de controle van de BR- 2018 van ROGB.
2. Op 25 augustus 2022 is de controlebevestigingsbrief ondertekend door de directeur van GBB opgestuurd naar de Rekenkamer.
3. Hierna is er een aankondigingsbrief inclusief onderzoeksvragen, gedateerd 7 september 2022 met het kenmerk SC/1119/du, briefnr. 0437.22, verzonden naar het ministerie.
4. Vervolgens heeft op 27 september 2022 een pre-auditgesprek plaatsgevonden met diverse sleutelpersonen (onderdirecteur Financieel Beheer, hoofd BFZ, hoofd IC en onderhoofd PZ) van het ministerie.
5. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden in de periode 18 oktober tot en met 14 november 2022.
6. Op 28 november 2022 heeft de exit meeting plaatsgevonden met de onderdirecteur Financieel Beheer, hoofd van IC, onderhoofd PZ, twee medewerkers van BFZ en één medewerker van de Salarisadministratie.

9.2 Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond en Bosbeheer Nader Bekeken

9.2.1 Algemeen

Het Ministerie van ROGB heeft bij het aantreden van de nieuwe regering juli 2020 een naamsverandering ondergaan. Het ministerie wordt nu het Ministerie van GBB genoemd. De naamsverandering is vastgelegd in de S.B. 2020 no. 174 van de Republiek Suriname (Resolutie van 10 september 2020 no. 24.930/20).

Taakstellingen ministerie

Het Ministerie van GBB moet zorg dragen voor:

- een deugdelijke ruimtelijke ordening, het een en ander in samenspraak met onder andere het Ministerie van Regionale Ontwikkeling, het Ministerie van Openbare Werken, het Ministerie van Planning en Ontwikkelingssamenwerking en het Ministerie van NH;
- de topografie, de cartografie, de geodesie, het bodemonderzoek en de bodemkartering;
- de bodembestemming, waar nodig in interdepartementaal verband;
- een richtige gronduitgifte, het een en ander in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende ministeries, waar nodig in interdepartementaal verband;
- het kadaster en de openbare registers ten hypotheekkantoor;
- de controle op het rechtmatige en doelmatige gebruik van toegewezen gronden, waar nodig in interdepartementaal verband;
- de controle op de naleving van regels en voorschriften met betrekking tot de geodesie;
- de inventarisatie, exploratie, optimale exploitatie en het beheer van de hulpbron, de flora en fauna;
- een verantwoord natuurbeheer en voor natuurbescherming;
- controle op de naleving van regels en voorschriften met betrekking tot de productie van hout en houtproducten, de flora en fauna.

Voor het onderzoek is informatie verzameld met medewerking van de volgende sleutelfunctionarissen:

- directeur
- onderdirecteur Financieel Beheer
- hoofd Begrotings- en Financiële Zaken
- hoofd Personeelszaken
- hoofd Interne Controle

Het Ministerie van ROGB bestaat uit vier onderdirectoraten en zestien afdelingen. De onderdirectoraten bestaan uit diverse diensten, secties en subafdelingen.

In de nieuwe organisatiestructuur van het ministerie voornoemd (zie bijlage 13 Organogram ROGB) zijn de drie parastatalen die vallen onder het ministerie ook opgenomen.

Hieronder wordt algemene informatie opgenomen met betrekking tot de IC-afdeling, omdat de betrokkenheid van deze afdeling van eminent belang is ten aanzien van de taakuitvoering van ROGB.

9.2.2 Afdeling Interne Controle

De IC-afdeling van het Ministerie van GBB houdt controle op een efficiënt en effectief beheer en dito besteding van de financiële-en materiële middelen van het ministerie. Ook de personele administratie

wordt door IC gecontroleerd. Verder behoort de controle op de uitvoering van de gestelde beleidsdoelen en zorggebieden van het ministerie ook tot een taakstelling van IC.

De IC-afdeling is sedert 2018 actief en telt thans negen personen. In 2018 heeft IC diverse controlewerkzaamheden uitgevoerd op verschillende afdelingen van het ministerie, waaronder controle op de presentie, de bestedingen van de KO (de contante gelden ad SRD 50.000), op het beheer van kasgelden en op overige werkopdrachten verkregen van de minister.

Aan de Rekenkamer is de gelegenheid geboden ter inzage van enkele van deze rapporten.

9.3 Bevindingen Controle BR 2018

9.3.1 Algemeen

De BR van het Ministerie van ROGB is opgemaakt conform de wettelijke instructies van de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111)*.

De begroting/BR van het ministerie over het dienstjaar 2018 is opgebouwd uit:

TITEL I: Operationele Uitgaven.

TITEL III: Middelenbegroting.

TITEL IV: Parastatalen.

De geraamde bedragen uit de goedgekeurde begroting 2018 van de Operationele Uitgaven en Middelen sluiten aan met de geraamde bedragen in de BR 2018. Er zijn geen verschillen geconstateerd. Tevens heeft het ministerie te kennen gegeven dat de financiële bedragen van de BR 2018 in overeenstemming zijn met de financiële bedragen uit hun financiële administratie, namelijk de schaduwadministratie. Het ministerie was genoodzaakt deze toe te passen, omdat niet optimaal het IFMIS kon worden gebruikt vanwege het ontbreken van modules alsook door stagnatie bij het uploaden van het systeem.

Voor de controle van de BR over het dienstjaar 2018 zijn volgens de materialiteit de volgende posten geselecteerd:

- 610 - Lonen en Salarissen.
- 611 - Sociale Premies.
- 612 - Gebruik van Goederen en Diensten.
- 53107 - Landtaxen, Akkergelden, Huur, Erfrechten, Recognities en Grondhuur.
- 53102 - Opbrengsten Verkoop Onroerend Goed.
- 53153 - Diverse Vergoedingen.

9.3.2 Operationele Uitgaven

Van Titel I: Operationele Uitgaven zijn de volgende kostensoorten gecontroleerd: Code 610, 611 en 612.

Code 610 - Lonen en salarissen en Code 611 - Sociale Premies

Ter aansluiting van de BR-cijfers met RECAP en schaduwadministratie met betrekking tot de verevende bedragen zijn er verschillen geconstateerd (zie tabel 23).

Tabel 23 Verevende bedragen Code 610 en 611

(Bedragen in SRD)

Code	(I)	(II)	(III)	IV= (I)-(II)
	BR	Schaduwadministratie	Recapitulatiestaat CEBUMA	Vershil
610	24.129.000	24.128.891,84	24.129.000	108,16
611	2.186.000	2.186.289,26	2.186.000	-289,26
612	3.688.000	3.688.093,97	3.688.000	-93,97
Totaal	30.003.000	30.003.275,07	30.003.000	- 275,07

Bron: Ministerie van ROGB

Uit tabel 23 blijkt dat er kleine verschillen zijn geconstateerd tussen de aansluiting van BR-bedragen met de schaduwadministratie. Deze verschillen zijn echter gebaseerd op afrondingsverschillen (gehele getallen). De aansluiting van de BR-bedragen met de recapitulatiestaat vertoont geen verschillen.

Personeelsdossier en salarisverloop

Bij het controleren van het personeelsdossier en het salarisverloop is van een selectie bestaande uit vijftien landsdienaren nagegaan of hun desbetreffende stukken allemaal voorkomen in hun dossiers. Vervolgens is over drie maanden januari, juni en december van het dienstjaar 2018 gecontroleerd of hun salaris berust op juistheid. Hierbij is ook van de landsdienaren hun presentie gedurende de bovengenoemde maanden nagegaan.

Bevindingen

Persoonsdossiers

- De persoonsdossiers zijn overzichtelijk ingedeeld en alle relevante stukken zijn aangetroffen, zoals kopie diploma's, certificatenbeschikkingen over aanstelling, benoeming, plichtsverzuim, overwerk- en ontvangen toelagen.

Salarisverloop

- Er zijn enkele afwijkingen geconstateerd, wat het gevolg is van de 25% salarisverhoging die met als ingangsdatum 2017 is geïmplementeerd.

- Bepaalde landsdienaren komen meer dan een keer voor op de verzamelloonstaat, omdat ze naast hun normale bezoldiging meestal ook apart worden uitbetaald voor vacatiegelden⁹ en daardoor soms twee keer voorkomen op de verzamelloonstaat.
- Met betrekking tot vergelijking van de salarissen over de drie maanden zijn er geen onregelmatigheden geconstateerd. De juiste inschaling, berekening en het juiste nettobedrag is vermeld op de verzamelloonstaat die overeenstemt met de info uit de dossiers.

Presentie

- Volgens de werkprocedure moeten alle presentielijsten van alle afdelingen maandelijks worden opgestuurd naar de afdeling PZ, die vervolgens de informatie per landsdienaar verwerkt zoals hun verlofdagen, ziektedagen etc. Echter kon het ministerie de presentie van drie landsdienaren niet overleggen, waardoor van slechts twaalf landsdienaren, de presentie is gecontroleerd. Dus vanuit de steekproef van vijftien waren van drie landsdienaren de getekende presentielijsten niet beschikbaar. Bij navraag is aangegeven dat deze landsdienaren niet te werk gesteld zijn op het hoofdkantoor en dat de presentielijsten waarop deze landsdienaren voorkomen, worden opgeslagen op hun afdeling, namelijk onderdirectoraat Grondbeheer en Dienst Grondinspectie; deze afdelingen zijn op een andere locatie.
- De namen op de verwerkte presentiebestanden zijn niet in alfabetische volgorde ten opzichte van de originele presentielijsten, waardoor de controlewerkzaamheden niet efficiënt kunnen worden uitgevoerd.

De subcodes van Code 610

Van code 610 zijn ook andere uitgaven van de subcodes gecontroleerd op basis van de verkregen financiële verevende bedragen van ROGB.

Hierbij zijn de volgende subcodes gecontroleerd, te weten:

Nr.	Omschrijving	Bedrag in SRD	Nr.	Omschrijving	Bedrag in SRD
1	Representatietoelage	138.076,00	5	Gratificatie	101.277,75
2	Waarnemingstoelage	46.859,00	6	Kledinggeld	99.950,00
3	Vacatiegelden	116.186,10	7	Kinderbijslag	209.270,00
4	Overwerkvergoeding	307.244,85	8	Voedingsgeld	75.550,00

De bovenstaande bedragen zijn gehaald uit de recapitulatiestaten van CEBUMA. Van elke subcode zijn twee personeelsdossiers doorgelicht om te toetsen (o.a. de juistheid van de berekening) of voldaan is aan vereisten voor het verkrijgen van de deze gelden.

⁹ Vacatiegeld is het honorarium van een commissie binnen de overheid.

610 21 - Representatietoelage en 61017 - Waarnemingstoelage

De toekenning van deze toelagen is gecontroleerd bij vier landsdienaren. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd, betreffende de onderliggende stukken, de calculatie en de toekenning van deze toelagen.

610 06 - Vacatiegelden

De vacatiegelden die verstrekt zijn aan twee landsdienaren voor hun deelname als focal points binnen het Ministerie van ROGB zijn getoetst. Deze focal points vertegenwoordigen de staat in rechtszaken en geven adviezen inzake de gerechtelijke procedures.

In de dossiers zijn de beschikkingen aangetroffen die verwijzen naar hun benoeming en de toegewezen remuneratiecategorie A met een honorarium van SRD 1.000 en een onkostenvergoeding van SRD 125. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd wat de betaling en calculatie van de vacatiegelden betreft.

610 03 - Overwerkvergoeding

De toegekende overwerkvergoeding aan twee landsdienaren is gecontroleerd. Bij de controle zijn alle benodigde bescheiden en informatie aangetroffen, zoals de overwerkbeschikking, de urenverantwoording, vermelding van de bezoldiging en een document waaruit blijkt of de juiste berekening is gemaakt van het overwerkbedrag. Het enige dat ontbrak is de aparte toestemmingverlening voor het overwerk. In de beschikking wordt wel aangehaald dat het billijk is de ambtenaar uit te betalen voor overwerk en op de overuurstaat is vermeld waarvoor is overgewerkt, en het is ondertekend door de directeur.

610 23 - Gratificatie

Er zijn twee dossiers onderzocht van landsdienaren die een gratificatie hebben ontvangen in 2018.

In beide dossiers zijn de gratificatiebeschikkingen aangetroffen.

Bij een van de landsdienaren is er een calculatiefout geconstateerd, waardoor de landsdienaar benadeeld is voor een bedrag van SRD 5.187. Hij moet dit bedrag nog uitgekeerd krijgen, omdat bij de berekening niet gewerkt is met de laatstgenoten bezoldiging (zie tabel 24). Hier is er sprake van dat de gratificatie van de landsdienaar uiteindelijk zal worden gerectificeerd na plusminus vier jaren.

Tabel 24 Toetsing Gratificatie 2018

Persoonsnummer	Bezoldiging in 2018	Gratificatie 45 jaar (driemaal * bezoldiging) volgens beschikking en CEBUMA-staat	Opmerking:
554416	januari tot en met augustus SRD 2.437 september - december SRD 4.166 (vanwege loonsverhoging)	SRD 7.311 Datum indiensttreding 5 december 1978	30 juli 18 beschikking opgemaakt berekening gratificatie volgens salaris januari 2018: $3 \times 2437 = \text{SRD } 7.311$; Echter heeft een loonsverhoging plaatsgevonden in 2018. Volgens het nieuwe salaris moet gratificatie zijn $4.166 \times 3 = \text{SRD } 12.498$. Er is dan te weinig uitgekeerd aan de landsdienaar. Het verschuldigde bedrag bedraagt $12.498 - 7.311 = \text{SRD } 5.187$

Persoonsnummer	Bezoldiging in 2018	Gratificatie 45 jaar (driemaal * bezoldiging) volgens beschikking en CEBUMA-staat	Opmerking:
254619	januari tot en met augustus SRD 2.568 september - december SRD 4.363 (vanwege loonsverhoging)	SRD 13.089 Datum indiensttreding 1 november 1978	Geen onregelmatigheden. Gratificatiebedrag = $3 \times 4.363 = \text{SRD } 13.089$ is uitgekeerd.

Bron: Rekenkamer van Suriname

Bij navraag bij het hoofd van PZ omtrent de calculatiefout is de volgende uitleg gegeven:

“Ingevolge de resolutie van 26 september 2018 No. 10.451/18 (S.B. 2018 no. 89) is aan alle landsdienaren, te rekenen van 01 januari 2017 een bezoldigingsaanpassing toegekend die eind september 2018 is uitbetaald.

Op grond van de bezoldigingsaanpassing is de bezoldiging, te rekenen van 01 januari 2018 geworden SRD 4.166 per maand. Zijn gratificatiebedrag is geworden: $3 \times \text{SRD } 4.166 = \text{SRD } 12.498$.

Het te min ontvangen bedrag van SRD 5.187 (suppletie), zijnde het verschil tussen SRD 12.498 en SRD 7.311 is opgenomen in een wijziging gratificatiebeschikking die reeds is opgestuurd naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor het resumeren.

Nadat de minister van Binnenlandse Zaken de laatstgenoemde beschikking heeft getekend, krijgt het ministerie die terug voor het maken van een afschrift. Dan geschiedt de uitbetaling van de suppletie van SRD 5.187 aan de landsdienaar”.

Tijdens de exit meeting heeft het ministerie aangegeven dat men ook bezig is met andere personeelsaangelegenheden, zoals benoemingen en bevorderingen, om de achterstanden in te halen.

610 23 – Kledinggeld/toelage

Door ROGB wordt éénmalig, meestal in de maand februari, kledingtoelage verstrekt aan personen die recht hierop hebben. Bij dezen gaat het om bedragen van:

1. SRD 550 bestemd voor alle ambtenaren met een technische functie binnen de afdeling Algemene Zaken op het ministerie, zoals onderhoudsmedewerkers, timmerlieden en monteurs. Op het ministerie komen ook ambtenaren in aanmerking voor een kledingtoelage met de volgende functies: bode, chauffeur, chauffeur/bode, elektricien, koelmonteur, motorist, magazijnmedewerker en magazijnmeesters;
2. SRD 950 bestemd voor personeelsleden die specifiek uniformkleding moeten dragen, zoals jacht opzieners, postbeheerders en chef beheer.

Aan de hand van een overzicht opgesteld door ROGB is in totaal ad SRD 99.300 verstrekt aan kledingtoelage aan daartoe in aanmerking komende landsdienaren.

Echter is in de CEBUMA (Recap) staat van 2018 een bedrag van SRD 99.950 opgenomen.

Er is sprake van een verschil van SRD 650 dat als niet-materieel kan worden beschouwd.

61016 - Kinderbijslag

Met betrekking tot kinderbijslag zijn van twee personeelsleden de desbetreffende documenten (CBB-formulier) aangetroffen, waarbij er ook is nagegaan of het uitgekeerde bedrag juist is.

Er zijn geen onregelmatigheden geconstateerd.

61024 - Overige vergoedingen: Voedingsgeld

Volgens informatie van afdeling PZ bedroeg voedingsgeld SRD 25, twee uur nadat een landsdienaar heeft overgewerkt op een dag. Deze wordt uitgekeerd, indien de ambtenaar niet van voeding is voorzien door het ministerie. De toekenning van de voedingsgelden is vastgelegd in S.B. 2015 no. 79 (laatstelijk gewijzigd beschikking van 05 juni 2015 no. 11.956/15). Indien op de overwerkbeschikking en daarbij behorende overwerkstaat is vermeld dat de ambtenaar geen voeding heeft genoten van het ministerie, wordt het voedingsgeld uitgekeerd aan de ambtenaar. Het voedingsgeld wordt afzonderlijk in dezelfde maand uitgekeerd.

Bij de controle van de voedingsgelden van twee ambtenaren zijn er geen afwijkingen geconstateerd.

Code 612 - Gebruik van Goederen en Diensten

Bij de aansluiting tussen BR met schaduwadministratie met betrekking tot de totaal verevende bedragen van het ministerie is er geen verschil geconstateerd (zie tabel 25).

Tabel 25 Verevende bedragen code 612

Code	I	II
	BR-verevend	Schaduwadministratie verevend
612	SRD 3.688.000,00	SRD 3.688.093,97

Bron: Ministerie van ROGB

In het bovenstaand bedrag dat SRD 3.688.000,00 bedraagt in tabel 25 is ook opgenomen de maandelijkse KO (Contanten) van SRD 50.000, dus een totaalbedrag van SRD 600.000 over 2018.

Bij dit onderzoek is de focus gelegd op de drie subcodes van Code 612: *Deskundig Binnenland, Bewaking en Buitenlandse Dienstreis*.

In tabel 26 zijn de subposten met de verevende bedragen weergegeven:

Tabel 26 Verevende bedragen subcodes 612

(Bedragen in SRD)

Code	Omschrijving	Verevend bedrag
61205	Deskundig Binnenland	588.853,53
61250	Bewaking	1.118.500,00
61210 en 61211	Buitenlandse dienstreis	7.059,38
61210 en 61211	Buitenlandse dienstreis (suppletie)	550,44

Bron: Ministerie van ROGB

De controle heeft zich beperkt tot vier transacties die hebben plaatsgevonden in de periode januari tot en met december 2018.

Hieronder worden de bevindingen van deze subcodes toegelicht.

Subcode 61205 - Deskundig Binnenland

Bij de controle van dit dossier zijn de facturen getotaliseerd en is er een verschil geconstateerd van SRD 472,05 dat als niet-materieel kan worden beschouwd.

Subcode 61250 - Bewaking

Hier zijn er geen onregelmatigheden geconstateerd.

Subcode 61210 en 61211 - Buitenlandse Dienstreis en Suppletie)

Hierbij zijn er drie transacties gecontroleerd inhoudende: vliegticket, uitrusting- en suppletiekosten.

Het totaalbedrag van de bestelbonnen bedraagt SRD 6.984,23 en verschilt ten opzichte van het verevend bedrag met SRD 75,15, hetgeen niet-materieel is.

Algemene bevindingen werkprocedure subcodes

- De werkprocedure is niet vastgelegd.
- Van de bovengenoemde subcodes zijn de bestelbonnen, reçu's en de ontvangstbonnen aangetroffen.
- De stukken zijn tevens afgestempeld CKB en afdeling Comptabiliteit van het Ministerie van Financiën.

Controle KO

Bij de controle van de KO (contante middelen) zijn twee maanden geselecteerd, namelijk februari en april 2018. De volgende bevindingen zijn geconstateerd:

1. De totaalstelling van de bonnen/nota's van zowel februari als april komt overeen met de verantwoording. Alle bonnen zijn aangetroffen.
2. Bij de controle van bonnen over de maand april is een item namelijk een 'cartridge canon' aangeschaft voor SRD 5.188, wat het vastgestelde aanschaffingsbedrag overschrijdt van SRD 4.000. Het ministerie heeft in deze verzuimd, de gang naar de Raad van Ministers (RVM) in te zetten bij overschrijding. Ten aanzien hiervan is na controle door Comptabiliteit de volgende opmerking geplaatst op de verantwoording luidende: "*Ondanks het ministerie herhaaldelijk erop werd gewezen, het Comptabiliteitsbesluit inhoudende, om geen aankopen boven SRD 4.000 te doen in acht te nemen, maakt zij zich toch schuldig om voornoemde instructie niet na te leven.*" Bij navraag hieromtrent heeft de IC-afdeling van het ministerie ook aangegeven dat ze op de hoogte zijn van deze opmerking en dat dit zich niet meer heeft voorgedaan in 2018. Bij controle van de ontvangen documenten (jaaroverzicht/verantwoording van de KO) is deze kwestie bevestigd.

3. De KO wordt onder Code 612 verwerkt als te zijn aanvullende kredietopening, maar wordt niet onder een subcode verwerkt. In totaal is voor twaalf maanden SRD 600.000 aan contanten ontvangen en verevend door ROGB.
4. Bij het doorlichten van bepaalde bonnen is gebleken dat ze onleesbaar worden, doordat ze vervagen na verloop van tijd; ook zijn de bonnen niet volgens datumvolgorde gesorteerd.

9.3.3 Middelenbegroting

Van de staatsontvangsten die via ROGB zijn binnengekomen, zijn uit de BR 2018 de volgende subcodes van middelen gecontroleerd: Code 53017, Code 53303 en Code 53153.

In tabel 27 wordt de aansluiting tussen de BR met de schaduwadministratie/CBD-rapportages met betrekking tot de ontvangen bedragen van het Ministerie van ROGB gepresenteerd.

Tabel 27 Ontvangsten subcodes 53

(Bedragen in SRD)

Code	Ontvangsten	Begrotings- rekening	Schaduwadministratie/ CBD-rapportages	Vershil
		Ontvangen(1)	Ontvangen(2)	(1)-(2)
53017	Landtaxen, akkergelden, huur, erfpachten, recognities en grondhuur	3.893.000	3.892.871,96	128,04
53303	Retributie op hout	29.759.000	29.759.347,00	-347,00
53153	Diverse vergoedingen	607.000	606.582,04	417,96

Bron: Ministerie van ROGB

Met betrekking tot de aansluiting zijn er kleine afwijkingen geconstateerd, die te wijten zijn aan afrondingsverschillen. In de BR worden de bedragen op gehele getallen afgerond.

Algemene bevindingen Middelenbegroting

1. De bedragen die opgenomen zijn in de BR zijn gehaald uit de schaduwadministratie van BFZ. Het ministerie hanteert de bedragen van de CBD-rapportage voor het verwerken van de ontvangen bedragen op de BR. Desbetreffende afdeling haalt voor de ontvangsten geen bedragen uit het IFMIS, omdat de ontvangsten achteraf in het systeem worden ingevoerd. De afdeling BFZ van het ministerie controleert het IFMIS wel met hun schaduwadministratie om na te gaan of ze geen informatie zijn vergeten in te voeren.
2. Opmerkelijk is dat uit de CBD-rapportages is gebleken dat er een subcode 53145 - Bestekskosten is opgenomen met een bedrag van SRD 3.910. Deze subcode is niet vermeld in de begroting noch in de BR.

Bij navraag heeft het hoofd van BFZ verklaard dat zij de subcode 53145 niet hebben opgenomen in de BR, omdat pas bij het ontvangen van de CBD-rapportages deze subcode is waargenomen. Dus zij hebben bij het opstellen van de begroting de subcode 53145 - Bestekkosten niet begroot.

Bevindingen Code 53017, 53303 en 53153

Code 53017 - Landtaxen, akkergelden, huur, erfpachten, recognities en grondhuur

- Van het geraamd bedrag SRD 144.950.000 is slechts SRD 3.893.000 ontvangen. Volgens de BR-toelichting is er minder verevend dan geraamd, omdat bij samenstelling van de ontvangsten voor 2018 er geconcentreerd werd op de verhoogde grondhuurtarieven. Maar deze zijn echter formeel niet goedgekeurd. De reden dat de verhoogde grondhuurtarieven niet zijn goedgekeurd, is omdat in 2018 al goedkeuring was verleend door de RvM voor de verhoging van de grondhuurtarieven. Echter was het bijbehorende Staatsbesluit nog niet opgemaakt en afgekondigd.
- Van subcode 53017 is uit de schaduwadministratie van de afdeling BFZ een jaaroverzicht ontvangen, waarbij van vier maanden de onderliggende stukken zijn gecontroleerd (zie tabel 28).

Tabel 28 Ontvangsten Code 53017

(Bedragen in SRD)

Code 53017 - Landtaxen, akkergelden, huur, erfpachten, recognities en grondhuur	
Maand	Ontvangsten
Maart 2018	22.114,94
Mei 2018	132.099,60
Augustus 2018	40.784,47
Oktober 2018	1.988.295,34

Bron: Ministerie van ROGB

- Over de maanden mei en maart 2018 zijn er bankafschriften ontvangen, waarbij geen afwijkingen zijn geconstateerd.
- Over de maanden augustus en oktober 2018 zijn de afdrachtstaten en doorslagpapieren opgevraagd. Echter heeft het auditteam deze tot de rapportagedatum niet ontvangen van CBD.
- De ontvangsten van augustus en oktober betreffen ontvangen bedragen door cliënten betaald bij de subbetaaldienst Combé. Deze maakt de afdrachtstaten op en verzendt ze naar CBD voor verdere afhandeling.

Het waarnemend onderhoofd van CBD heeft aan het auditteam slechts de bankafschriften kunnen overleggen. Voor betreffende afdrachtstaten en doorslagpapieren is het auditteam doorverwezen naar het archief van het Ministerie van Financiën. Helaas was het waarnemend onderhoofd niet bekend met de exacte locatie van de opslag van deze stukken en wie de juiste verantwoordelijke contactpersoon was. In de bankafschriften zijn de geselecteerde bedragen waargenomen.

Code 53303 - Retributie op hout

Van het geraamd bedrag SRD 34.590.000 is minder ontvangen ad SRD 29.759.000, omdat er toestemming verleend is door het Ministerie van Financiën aan de SBB om geïnde niet-belastingontvangsten te mogen verrekenen met de exploitatiekosten van SBB.

In zowel de BR-toelichting als de SBB-rapportages bedroegen de werkelijke ontvangsten SRD 53.893.893, die niet als geraamd zijn geboekt in de begroting. In de begroting is echter het geraamd bedrag SRD 34.590.000 opgenomen, dat betekent dat SBB een zeer gunstige ontvangst heeft geboekt in 2018.

Het ministerie heeft hieromtrent aangegeven dat deze meevaller hoofdzakelijk verband houdt met een verhoogde rondhoutproductie van 1.000.000 m³ in plaats van 800.000 m³ alsmede een verhoging van het bedrag van de keuringslonen per m³ van SRD 3,- naar SRD 16,-.

Indien er daadwerkelijk SRD 34.590.000 was ontvangen, zou het ministerie na aftrek van de totale verrekende exploitatiekosten SRD 24.134.550,39 een bedrag van SRD 10.455.449,61 als afdracht ontvangen van SBB in plaats van SRD 29.759.345,61.

Derhalve bedraagt de meevaller ad SRD 19.303.896 (zie tabel 29).

Tabel 29 SBB-afdracht

Begroting 2018	SRD	SBB 2018	SRD
Geraamd BR 2018	34.590.000,00	Werkelijke ontvangsten	53.893.893,00
Exploitatiekosten	24.134.550,39	Exploitatiekosten	24.134.550,39
Geraamde afdracht	10.455.449,61	Afdracht	29.759.345,61
Meevaller	29.759.345,61 - 10.455.449,61 = 19.303.896		

Bron: Rekenkamer van Suriname

Van subcode 53303 is van ROGB de SBB-kwartaalrapportages ontvangen, waarin de ontvangsten en de exploitatiekosten middels afdrachtstaten zijn verantwoord. Hierbij is het 2^e kwartaal gekozen voor de controle en zijn op de afdrachtstaten en op een kopie van een cheque waargenomen het bedrag van SRD 8.735.924. Het gestorte bedrag is via de Finabankrekening van SBB op de bankrekening van CBvS overgemaakt.

Er zijn geen onregelmatigheden geconstateerd.

In tabel 30 wordt de informatie over het 2^e kwartaal van het jaar 2018 weergegeven.

Tabel 30 Realisatie en afdracht SBB 2e kwartaal

(Bedragen in SRD)

Maand	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten – Uitgaven
April	5.687.784	1.625.943	4.061.841
Mei	4.835.994	1.660.501	3.175.493
Juni	4.066.913	2.568.323	1.498.590

Maand	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten – Uitgaven
Totalen	14.590.691	5.854.767	8.735.924

Bron: SBB

Bevindingen Centrale Landsaccountantdienst (CLAD)

De Rekenkamer heeft ook gebruikgemaakt van het accountantsverslag van de CLAD met als kenmerk NDN/ndn/0188/20 van 14 mei 2020. In dit rapport staat vermeld dat ROGB moet werken aan verbetering betreffende het toezicht op de verrekening van de exploitatielasten door SBB.

Hierop heeft SBB gereageerd dat zij de samenwerking met de IC-afdeling van ROGB zal optimaliseren.

De Rekenkamer heeft hierbij nader gevraagd hoe het nu gesteld is met deze samenwerking.

De reactie van het ministerie ROGB luidt als volgt:

“Er zijn diverse overlegmomenten geweest, waarbij het ministerie terzake de zorgpunten van zowel de CLAD als de Rekenkamer aan SBB heeft aangegeven. Inmiddels is de IC-afdeling gestart met controle werkzaamheden te SBB (in het dienstjaar 2022)”.

Code 53153 - Diverse Vergoedingen

Van subcode 53153 is uit de schaduwadministratie van de afdeling BFZ een jaaroverzicht ontvangen, waarbij van twee maanden de onderliggende stukken zijn gecontroleerd.

Tabel 31 Ontvangsten code 53153

(Bedragen in SRD)

Code 53153: Diverse vergoedingen	
Maand	Ontvangsten
Juni 2018	139.480,00
Oktober 2018	77.185,38

Bron: Ministerie van ROGB

Bevindingen

- Bij de controle van code 53153 is gebleken dat in de schaduwadministratie een andere code, namelijk Code 53423, is gehanteerd.

De reactie van het ministerie ROGB luidt als volgt:

“Bij het opstellen van de begroting 2018 was er een misverstand/vergissing ten aanzien van deze code, omdat de subbetaaldiensten deze code ook gebruikt.

Code 53153 heeft als omschrijving "diverse vergoedingen". Het moet zijn "Diverse Niet-Belasting-ontvangsten", en dat is code 53423.”

- Verwijzend naar de eerdergenoemde bevindingen van Code 53017 is hier ook van de twee maanden de bedragen op de bankafschriften waargenomen. Het CBD heeft bovendien geen onderliggende stukken kunnen overleggen, vanwege het feit dat deze zich bevinden in het archief van het Ministerie van Financiën. In de bankafschriften zijn de geselecteerde bedragen waargenomen.

9.4 Conclusies

In dit onderzoek is nagegaan of de BR is opgemaakt in overeenstemming met de vastgestelde begrotingswetten en voorschriften. Tevens is onderzocht of bij het innen van ontvangsten en het doen van betalingen de terzake geldende voorschriften en besluiten van het bevoegde gezag in acht zijn genomen.

- De BR is opgesteld conform de *'Instructie informatieverstrekking ten behoeve van de samenstelling van de BR'* van de CBB en de *Comptabiliteitswet (G.B. 1952 no. 111)*. Dit blijkt uit de lay-out, afronding op gehele van SRD 1.000, de weergave in lokale valuta en de bijbehorende toelichting.
- Met betrekking tot de controle van de Operationele Uitgaven van code 610 en 611 zijn de personeelsdossiers goed ingedeeld en opgeslagen, waardoor de paper trail duidelijk te volgen is van een landsdienaar.
- Met betrekking tot de controle van Code 612 is gebleken dat de opslag heel keurig heeft plaatsgevonden. Er wordt een verantwoordingstaat opgemaakt, maar enkele bonnen waren haast niet leesbaar en waren ook niet volgens datumvolgorde gesorteerd. Dit bemoeilijkt de nauwkeurigheid van controlewerkzaamheden.
- Volgens de werkprocedure op de hoofdafdeling PZ moeten de presentielijsten van alle afdelingen worden afgegeven op desbetreffende afdeling voor verdere verwerking. Bij de controlewerkzaamheden bleek dit niet het geval te zijn, met als gevolg dat er onvolledige informatie wordt geproduceerd ten behoeve van het presentieverloop.
- Het Ministerie van ROGB ontvangt informatie van de onder haar ressorterende parastatalen SBB en LBB die niet volledig is. De documenten die zij ontvangen, zijn meer verantwoordingsstaten en geen bewijsstukken zoals bonnen, aantal werknemers in dienst en hun gehanteerde salarisreeks.
- Het ministerie stelt zijn BR samen met behulp van bedragen uit de schaduw-administratie vanwege de vele manco's die zij ondervindt bij het gebruik van het IFMIS. Doordat het IFMIS niet optimaal fungeert, heeft het ministerie niet de mogelijkheid om een effectieve en kwalitatieve BR op te stellen. Ze leunt en steunt op de informatie uit de schaduwadministratie die niet door wet en regelgeving is gewaarborgd.
- Het Ministerie van ROGB beschikt niet over beschreven werkprocessen. Er wordt gewerkt volgens wet- en regelgeving, interne instructies, informele werkprocedures en volgens routinewerkzaamheden als gevolg van jarenlange werkervaring. Het risico hiervan is dat er bewust en onbewust fouten kunnen worden gemaakt.
- Bij de controle van gratificatie is gebleken dat pas in 2022, dus bijkans vier jaar later, het ministerie bezig is geweest met een suppletie van een ambtenaar. Hierdoor worden ambtenaren onnodig lang benadeeld.

9.5 Aanbevelingen

Hieronder worden de aanbevelingen van de Rekenkamer met betrekking tot het onderzoek belicht.

- Voor de duurzaamheid en leesbaarheid kunnen bonnen liefst vooraf gekopieerd of gescand worden en daarna opgelegd worden in dossiers;
- De verwerkte presentiebestanden kunnen liever op alfabetische volgorde gesorteerd worden, zodat ze overeenkomen met de presentielijsten. Dit zal resulteren in een beter overzicht en betere controle-uitvoering.
- Naast het opsturen van de rapportages van SBB, LBB, adviseert de Rekenkamer deze dienstorganen ook hun onderliggende stukken digitaal door te sturen naar het ministerie voor een effectief beheer en effectieve controle van informatie.
- Ten aanzien van overwerk mag de schriftelijke toestemming vanuit de leiding van ROGB niet ontbreken. Daarnaast wordt het ministerie geadviseerd een presentielijst op na te houden bij de uitvoer van projecten, waar er sprake is van overwerk.
- Bij correcties in de uitbetaling van achterstallige personeelsaangelegenheden, zoals bij overwerkvergoeding of gratificaties, beveelt de Rekenkamer het ministerie erop toe te zien dat deze met meer voortvarendheid afgewerkt worden, zodat de landsdienaar zo min mogelijk wordt benadeeld.
- Het administratiesysteem IFMIS dient te worden geëvalueerd en de knelpunten dienen te worden weggewerkt. Hierdoor zal voornoemd administratiesysteem effectief kunnen worden ingezet voor het transparant maken en houden van de overheidsadministratie. Het gevolg is dat de ministeries kunnen beschikken over detailinformatie (financiële verantwoordingen per code/artikel per specifieke periode) die zij nodig hebben voor het maken van analyses. Hierdoor zal het gebruik van de schaduwadministratie door het ministerie tot het verleden gaan behoren en het IFMIS leidend zijn als bron van de controle-informatie op alle niveaus binnen het controle-instrumentarium.

9.6 Reactie Ministerie Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

Het ministerie heeft een reactie gestuurd op het conceptrapport inzake Controle BR 2018 met als kenmerk Min GBB No: 0008-23, de dato 06 januari 2023. De reactie betreft meer kleine correcties bij de onderwerpen organogram, presentie en aanvullingen betreffende kledinggeld/toelage (zie bijlage 14 Reactie Ministerie).

Bijlage 1 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) voor het **Ministerie van Buitenlandse Zaken** wordt als volgt vastgesteld:

TITEL I: Operationele Uitgaven

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	70.575	70.175	400	61.266	8.909
611	Sociale Premies	6.160	5.978	182	5.978	0
612	Gebruik van Goederen en Diensten	20.177	18.199	1.978	16.898	1.301
616	Sociale Uitkeringen	10				
	Totaal lopende uitgaven	96.922	94.353	2.569	84.143	10.210
	Totaal operationele uitgaven	96.922	94.353	2.569	84.143	10.210

TITEL II: Programma's

Bedragen x SRD.1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Programma: 07 Onderzoek en Ontwikkeling	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
704	Beleidsonderzoek, Planning en Capaciteitsversterking	10		10		
705	Residentiële kosten van Lokale en Buitenlandse Vertegenwoordigingen	100		100		
	Subtotaal	110	0	110	0	0
	Programma 12 - Algemeen Openbare Diensten					
1210	Migratie en Personenverkeer	1.537		1.537		
	Subtotaal	1.537	0	1.537	0	0
	Programma 14 - Internationale Samenwerking					
1404	Bilaterale Betrekkingen	1.072	443	629	443	1
1405	Multilaterale Betrekkingen	1.155	407	748	407	0
1406	Regionale Integratie	2.920	1.460	1.460	1.234	226
1408	Internationale Handels-onderhandelingen	30		30		0
	Subtotaal	5.177	2.310	2.867	2.084	226
	Totaal programma's	6.824	2.310	4.514	2.084	226

TITEL III: Middelenbegroting

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)
Code	Ontvangsten: 53 niet-belastingmiddelen	Geraamd	Ontvangen	Verschil
53110	Leges	35	75	-40
53139	Vernieuwing Rijbewijs	44	27	17
53141	Opbrengst Consulaire Diensten	45.347	46.267	-920
53142	Kanselarijrechten	991	1.330	-339
53143	Legalisatie	10	7	3
53153	Diverse Vergoedingen	92.050	271	91.779
	Totaal niet-belastingmiddelen	138.477	47.977	90.500
	Totaal middelenbegroting	46.837	47.977	-1.140

30

Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren conform art. 32 van de comptabiliteitswet

(Bedragen x SRD 1.000)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienstjaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma's	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma's	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Vrijgevallen wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013										
2014										
2015										
2016										
2017										

Afdeling 5. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken**Artikelsgewijze toelichting op hoofdartikelen****TITEL I: Operationele uitgaven****Lopende Uitgaven**

Artikel 610 Lonen en Salarissen

Artikel 611 Sociale Premies

Artikel 612 Gebruik van Goederen en Diensten

Artikel 616 Sociale Uitkeringen

TITEL II: Programma's

Artikel 704 Beleidsonderzoek, Planning en Capaciteitsversterking

Artikel 705 Residentiële kosten van Lokale en Buitenlandse Vertegenwoordigingen

Artikel 1210 Migratie en Personenverkeer

Artikel 1404 Bilaterale Betrekkingen

Artikel 1405 Multilaterale Betrekkingen

Artikel 1406 Regionale Integratie

Artikel 1408 Internationale Handelsonderhandelingen

TITEL III: Middelenbegroting**Niet belastingmiddelen**

Artikel 53110 Leges

Artikel 53139 Vernieuwing Rijbewijs

Artikel 53141 Opbrengst Consulaire Diensten

Artikel 53142 Kanselarijrechten

Artikel 53143 Legalisatie

Artikel 53153 Diverse Vergoedingen

Bijlage 2 Begrotingsrekening 2018 Directoraat Belastingen

TITEL I: Operationele Uitgaven Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende Uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	33.472	37.783	-4.311	0	37.783
611	Sociale Premies	3.432	3.559	-127	0	3.559
612	Gebruik van goederen en diensten	10.577	6.072	4.505		6.072
616	Sociale Uitkeringen	345	300	45	0	300
	Totaal Lopende Uitgaven	47.826	47.714	112	0	47.714
	Kapitaal Uitgaven					
620	Inventaris	500	33	467	33	0
621	Transportmiddelen	500	0	500	0	0
	Totaal Kapitaal Uitgaven	1.000	33	967	33	0
	Totaal Operationele Uitgaven	48.826	47.747	1.079	33	47.714

TITEL II: Programma's Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Programma:01 Infrastructurele werke	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0119	Renovatie en nieuwbouw kantoorgebouwen	2.329		2.329		
0120	Renovatie en nieuwbouw dienstwoningen	150		150		
0121	Aanschaf kantoorgebouwen					
	Subtotaal	2.479	0	2.479	0	0
	Programma:02 Institutionele versterking					
0218	Capaciteitsopbouw Belasting Dienst	1.000	693	307		693
0219	Modernisering/verzelfstandiging van de belastingorganisatie	5.000	319	4.681		319
	Subtotaal	6.000	1.012	4.988	0	1.012
	Programma:05 ICT(Automatisering)					
0506	Nieuw automatisering belastingstelsel, alsmede onderhoud van het Douane stelsel en Scans	5.000		5.000		
	Subtotaal	5.000	0	5.000	0	0
	Programma:16 Financieel ekonomies					
1604	Fiscale kontrole Binnenland	75		75		
1605	Introduksie nw. fiscale wet- en regulering	2.000		2.000		
	Subtotaal	2.075	0	2.075	0	0
	Programma:18 Veiligheid en beveiliging					
1802	Beveiliging Kantoorgebouwen Belastinge	25		25		
	Subtotaal	25	0	25	0	0
	Totaal Programma's	15.579	1.012	14.567	0	1.012

TITEL III: Middelenbegroting

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V
Code	Directe Belastingen	Geraamd	Ontvangen	(III-IV)
				Verskil
51010	Inkomsten Belasting (incl. LoonBelasting)	1.482.280	1.711.148	-228.868
51020	Vermogensbelasting	4.500	2.274	2.226
51021	Huurwaarde Belasting	6.720	3.183	3.537
51030	Loterijbelasting	45.500	4.362	1.138
51031	Dividendbelasting	10.000	12.567	-2.567
51032	Casino belasting	35.000	34.457	543
51034	Bronbelasting	20.000	6.206	13.794
	Totaal Directe Belastingen	1.604.000	1.774.197	-170.197
	Indirecte Belastingen			
51170	Invoerrechten	420.000	676.585	-256.585
51173	Statistiekrechten	45.000	34.340	10.660
51130	Omzetbelasting	470.000	885.645	-415.645
51171	Uitvoerrecht op hout	77.000	90.487	-13.487
51140	Accijns op Alcohol vrije dranken	42.000	45.278	-3.278
51141	Accijns op Gedistilleerd	30.000	58.117	-28.117
51142	Accijns op Bier	40.000	57.369	-17.369
51143	Accijns op Rooktabak en Sigaretten	95.000	83.143	11.857
51161	Verbruiksbelasting motorbrandstoffen	300.000	166.691	133.309
51162	Belasting op Publieke Vermakelijkheden	5.000	6.775	-1.775
51174	Rij-en voertuigenbelasting	102.974	2.927	100.047
51175	Belasting op de Toevoegde Waarde (BTW)	394.126		394.126
	Totaal Indirecte Belastingen	2.021.100	2.107.357	-86.257
	Totaal Belastingmiddelen	3.625.100	3.881.554	-256.454
	Niet Belastingmiddelen			
55003	AOV Premie	211.200	188.063	23.137
53111	Consent en deviezenrecht	64.700	60.835	3.865
53124	Ontvangsten inzake uitvoer aluinaarde en bauxiet			
53129	Ontvangsten inzake in en doorvoer van goederen	17.700	12.494	5.206
53131	Entrepotgelden	5	4	1
53153	Diverse Vergoedingen	63.000	7.457	55.543
53202	Fiscale boeten vervolgingsgelden etc.	1.800	2.578	-778
53109	Royalties	29.000		29.000
	Totaal Niet Belastingmiddelen	387.405	271.431	115.974
	Leningen			
54101	IaDB	3.750		3.750
	Totaal Leningen	3.750	0	3.750
	Totaal Middelen begroting	4.016.255	4.152.985	-136.730

Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren
conform art. 32 van de Comptabiliteitswet

(Bedragen x SRD.1000)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienstjaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel Operationele uitgaven/ Programma's	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel Operationele uitgaven/ Programma's	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	VrijgevalLEN wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013										
2014										
2015										
2016										
2017										

Bron: Directeur Directoraat Financiën

Bijlage 3 Begrotingsrekening 2018 Ministerie/Directoraat Financiën

TITEL I: Operationele Uitgaven Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende Uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en salarissen	16.882	19.388	-2.506	19.388	0
611	Sociale premies	1.658	1.801	-143	1.801	0
612	Gebruik van goederen en diensten	30.607	18.421	12.186	17.386	1.035
615	Schenkingen en bijdragen	200	0	200	0	0
616	Sociale Uitkeringen	60	42	18	36	6
	Totaal Lopende Uitgaven	49.407	39.652	9.755	38.611	1.041
	Kapitaal Uitgaven					
620	Inventaris	1.687	867	820	667	200
621	Transportmiddelen					
	Totaal Kapitaal Uitgaven	1.687	867	820	667	200
	Totaal Operationele Uitgaven	51.094	40.519	10.575	39.278	1.241

TITEL II: Programma's Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Programma 01: Infrastructurele werken	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0115	Renovatie en nieuwbouw kantoorgebouwen	11.400		11.400		
0151	Renovatie oad domeinkantoor	1.000		1.000		
	Sub-totaal	12.400	0	12.400	0	0
	Programma: 02 Institutionele versterking					
0217	Capaciteitsopbouw Financien	1.000		1.000		
	Sub-totaal	1.000	0	1.000	0	0
	Programma: 05 ICT (automatisering)					
0505	Nieuw IFMIS	16.000	135	15.865	135	0
	Sub-totaal	16.000	135	15.865	135	0
	Programma: 09 Subsidie en Bijdragen					
0921	Bureau voor de Staatsschuld	3.262	1.630	1.632	1.630	0
0922	CLAD	6.867	7.097	-230	7.097	0
0923	Bijdrage ter stimulering van	3.500		3.500		
	Ontwikkelingsprojecten					
0998	Subsidie aan EBS	950.000	950.000	0	950.000	0
	Sub-totaal	963.629	958.727	4.902	958.727	0
	Programma: 15 sociale Zekerheid					
1501	Suppletie overheidsbijdrage pensioensfonds	256.528	254.287	2.241	254.287	0
	Sub-totaal	256.528	254.287	2.241	254.287	0
	Programma: 16 Financieel Economisch					
1609	Rentes	836.875	418.502	418.373	365.687	52.815
1610	Aflossingen	1.259.643	514.158	745.485	410.370	103.788
1611	Fees	38.665	8.741	29.924	7.606	1.135
1612	Ondersteuning woningbouw	50.000	50.000	0	50.000	0
	Sub-totaal	2.185.183	991.401	1.193.782	833.663	157.738
	Programma: 17 Noodreserve					
	Bijzondere voorzieningen t.b.v. Rampen beheersing en -bestrijding					
1701		2.500	223	2.277	0	223
1702	Algemeen onvoorziën	169.420	145.655	23.765	110.217	35.438
	Sub-totaal	171.920	145.878	26.042	110.217	35.661
	TOTAAL PROGRAMMA'S	3.606.660	2.350.428	1.256.232	2.157.029	193.399

TITEL III: Middelenbegroting

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)
Code	Ontvangsten	Geraamd	Ontvangen	Verschil
	Niet Belasting Middelen			
53014	Dividend	11.236	2.161	9.075
53015	Winst CBvS	27.342		27.342
53171	Opbrengsten verkoop stroomlevering	225.000	75.817	149.183
53154	Opbrengst verkoop van overheidsaandelen	740.250	562.000	178.250
	Totaal Niet belasting Middelen	1.003.828	639.978	363.850
	Leningen			
54199	Overige ontvangen leningen	600.000	418.846	181.154
	Totaal Leningen	600.000	418.846	181.154
	Totaal Middelenbegroting	1.603.828	1.058.824	545.004

Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren conform art. 32 van de Comptabiliteitswet

(Bedragen x SRD. 1000)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienstjaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Vrijgevallen wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013	20	Materiele kosten	254	192						62
	110	Rente en aflossing	164.272							164.272
	121	Bijdr. Ter stimulering vn ontw. Proj.	35.000							
2014	20	Materiele kosten	4.586		586					4.000
	40	Aanschaffingen	120		14					106
	110	Rente en aflossing	218.048		904					217.144
	121	Bijdr. Ter stimulering vn ontw. Proj.	13.943		14					13.929
	124	Capaciteitsopbouw	161		44					117
2015										
2016	612	Gebruik goederen en diensten	1.053							
	616	sociale uitkeringen	3							
	1603	Rentes en Aflossingen	227							
2017	612	Gebruik goederen en diensten	1.250							
	505	Nieuw IFMIS	317							

Opmerking: Met betrekking tot de verschuldigde bedragen over de dienstjaren 2016 en 2017, kan niet worden achterhaald in welk dienstjaar deze zijn voldaan uit het IFMIS systeem

DIRECTORAAT FINANCIËN

Artikelsgewijze toelichting op hoofdartikelen

TITEL I: Operationele uitgaven

Lopende Uitgaven

Artikel 610 Lonen en Salarissen

Er is meer verevend dan geraamd, vanwege:

- de 25% loonsverhoging aan ambtenaren, die in september 2018 is ingegaan
- de TWK die in december 2018 is uitbetaald over de maanden september t/m december 2018.

Artikel 611 Sociale Premies

Er is meer verevend dan geraamd, omdat de overheidsbijdrage aan de ambtenaren z.a. pensioenen en SZF premies betrekking hebben op code "610 Lonen en Salarissen".

Artikel 612 Gebruik van goederen en diensten

Er is minder verevend dan geraamd, omdat niet alle geplande activiteiten t.b.v. het directoraat Financiën zijn uitgevoerd.

Artikel 613 Schenkingen en Bijdragen

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat er geen schenkingen en bijdragen geweest zijn aan niet commerciële instellingen.

Artikel 616 Sociale Uitkeringen

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is gedeclareerd voor poliklinische kosten en lig-en verpleegkosten voor hogere klasse.

Kapitaal Uitgaven

Artikel 620 Inventaris

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is uitgegeven aan aanschaffingen t.b.v. kantoorinrichting z.a. bureau's, bureaustoelen, computers etc.

Artikel 621 Transportmiddelen

TITEL II: Programma's

Artikel 0115 Renovatie en nieuwbouw kantoorgebouwen

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, vanwege gewijzigde beleidsinzichten.

Artikel 0151 Renovatie oud domeinkantoor

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, vanwege gewijzigde beleidsinzichten.

Artikel 0217 Capaciteitsopbouw Financiën

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat er geen aanvragen hiervoor zijn ingediend.

Artikel 0505 Nieuw IFMIS

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er alleen toegekend is aan wat er is aangevraagd. Er is bij het opmaken van de begroting ook rekening gehouden met onvoorziene uitgaven voor het nieuw systeem en diverse aankopen.

Artikel 0921 Bureau voor de Staatsschuld

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is geautoriseerd.

Artikel 0922 CLAD

Er is meer verevend dan geraamd, vanwege de toegekende loonsverhoging van 25% in 2018.

Artikel 0923 Bijdrage ter stimulering van Ontwikkelingsprojecten

Het geraamd bedrag is niet aangesproken, omdat er geen aanvragen binnen zijn gekomen, noch toekenningen zijn gegeven.

Artikel 0998 Subsidie aan EBS

Het verevend bedrag is gelijk aan het geraamd bedrag.

Artikel 1501 Suppletie overheidsbijdrage pensioenfonds

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er iets minder is aangevraagd.

Artikel 1609 Rentes

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Artikel 1610 Aflossingen

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Artikel 1611 Fees

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder is aangevraagd door het Bureau voor de Staatsschuld.

Artikel 1612 Ondersteuning woningbouw

Het verevend bedrag is gelijk aan het geraamd bedrag.

Artikel 1701 Bijzondere voorziening tbv Rampenbeheersing en -bestrijding

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er minder calamiteiten hebben voorgedaan dan begroot.

Artikel 1702 Algemeen onvoorzien

Er is minder verevend dan geraamd, omdat er niet veel onvoorziene betalingen waren.

TITEL III: Middelenbegroting

Niet belastingmiddelen

Artikel 53014 Dividend

Er is minder ontvangen dan geraamd, omdat het ontvangen bedrag van SRD 2.161.000 betreft de dividend van de Hakrinbank.

Artikel 53015 Winst CBvS

Het geraamd bedrag is niet ontvangen, omdat er geen winst is ontvangen van de CBvS.

Artikel 53171 Opbrengsten verkoop Stroomlevering

Er is minder ontvangen dan geraamd, omdat op basis van de PPA1 Agreement, Rosebel Goldmines slechts SRD 75,8 miljoen aan hydro-stroom van de overheid heeft gekocht.

Artikel 53154 Opbrengst verkoop van overheidsaandelen

Er is minder ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende.

Het initiatief van de staat om haar aandelen aan de financiële instellingen als Hakrinbank, Self Reliance en DSB te verkopen, heeft in 2018 geen voortgang gevonden. Met betrekking tot de overname van de aandelen van de staat in New Mont door Staatsolie is in mei 2018 een bedrag van SRD 562.000 miljoen gestort door Staatsolie.

Leningen

Artikel 54199 Overige ontvangen leningen

Er is minder ontvangen dan geraamd, omdat er minder getrokken is uit buitenlandse leningen voor de externe begrotingsfinanciering.

Bijlage 4 Begrotingsrekening Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) voor het Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme wordt als volgt vastgesteld.

TITEL I: Operationele Uitgaven

(Bedragen x SRD 1.000)

Code	Lopende uitgaven	(1)	(2)	(3) = (1) – (2)	(4)	(5) = (2) – (4)
		Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	24.130	26.223	-2.093	26.223	0
611	Sociale Premies	2.495	2.346	149	2.346	0
612	Gebruik van Goederen en Diensten	3.502	1.494	2.008	829	665
615	Schenkingen en Bijdrage	15	0	15	0	0
616	Sociale Uitkeringen	12	0	12	0	0
	Totaal lopende uitgaven	30.154	30.063	91	29.398	665
	Kapitaaluitgaven					
620	Inventaris	358	0	358	0	0
621	Transportmiddelen	492	0	492	0	0
	Totaal kapitaaluitgaven	850	0	850	0	0
	Totaal operationele uitgaven	31.004	30.063	941	29.398	665

TITEL II: Programma's

(Bedragen x SRD 1.000)

	(1)	(2)	(3) = (1) – (2)	(4)	(5) = (2) –(4)	
Code	Programma: 02 Institutionele Versterking	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0243	Beleid Economische Controle	250	102	148	102	0
0244	Beleid Institutionele versterking	132	0	132	0	0
	Subtotaal	382	102	280	102	0
	Programma: 07 Onderzoek en Ontwikkeling					
0707	Ontwikkeling Industriële sectoren	25.745	15	25.730	15	0
0708	Ontwikkeling Dienstensectoren	278	0	278	0	0
0709	Ontwikkeling Ondernemersklimaat en Concurrentievermogen	37.155	267	36.888	267	0
0749	Ontwikkeling Innovatie Ecosysteem	400	0	400	0	0
0750	Ontwikkelen beleid Intellectueel Eigendom	1.000	0	1.000	0	0
0753	Economische Planning en Ontwikkeling	400	0	400	0	0
0754	Beleid Nationaal kwaliteitsinfrastructuur	1.150	17	1.133	6	11
0755	Beleid Interne Markt	700	0	700	0	0
	Subtotaal	66.828	299	66.529	288	11
	Programma: 09 Subsidies en Bijdragen					
0927	Surinaams Standaarden Bureau (SSB)	1.985	1.229	756	1.229	0
0928	Suriname Business Forum (SBF)	900	241	659	0	241
0960	Subsidie Stichting Toerisme Suriname (STS)	1.605	344	1.261	344	0
0962	Stg. Suriname Hospitality and Tourism Training Center	512	0	512	0	0
0963	Promotie Kosten en Toerisme Planning	1.399	0	1.399	0	0
	Subtotaal	6.401	1.814	4.587	1.573	241
	Programma: 14 Internationale Samenwerking					
1409	Internationale Handelsbeleid	1.900	0	1.900	0	0
	Subtotaal	1.900	0	1.900	0	0
	Programma: 20 Contributies					
2001	Contributie Verplichtingen aan Regionale en Internationale organisaties	5.000	4.973	27	4.973	0
	Subtotaal	5.000	4.973	27	4.973	0
	Totaal programma's	80.861	7.188	73.673	6.936	252

TITEL III: Middelenbegroting

(Bedrag en x SRD 1.000)

		(1)	(2)	(3) = (1) – (2)
Code	Ontvangsten	Geraamd	Ontvangen	Verschil
53	Niet-belastingmiddelen			
53110	Leges Vergunningsrechten voor het Intellectuele Eigendommen	725	89	636
53116	Leges Vergunningsrechten voor het Vestigen van Bedrijven	2.221	836	1.385
53132	Justeerloon (IJKgelden)	511	284	227
53153	Diverse Ontvangsten	2	0	2
53145	Bestekkosten	1	0	1
53151	Luchtaccommodatievergoeding	800	0	800
	Totaal niet-belastingmiddelen	4.260	1.209	3.051
54	Leningen			
54101	CUS – IDB-Lening	27.855	0	27.855
54107	IsDB – Lening	23.145	0	23.145
	Totaal leningen	51.000	0	51.000
	Totaal middelenbegroting	55.260	1.209	54.051

TITEL IV: Parastatalen

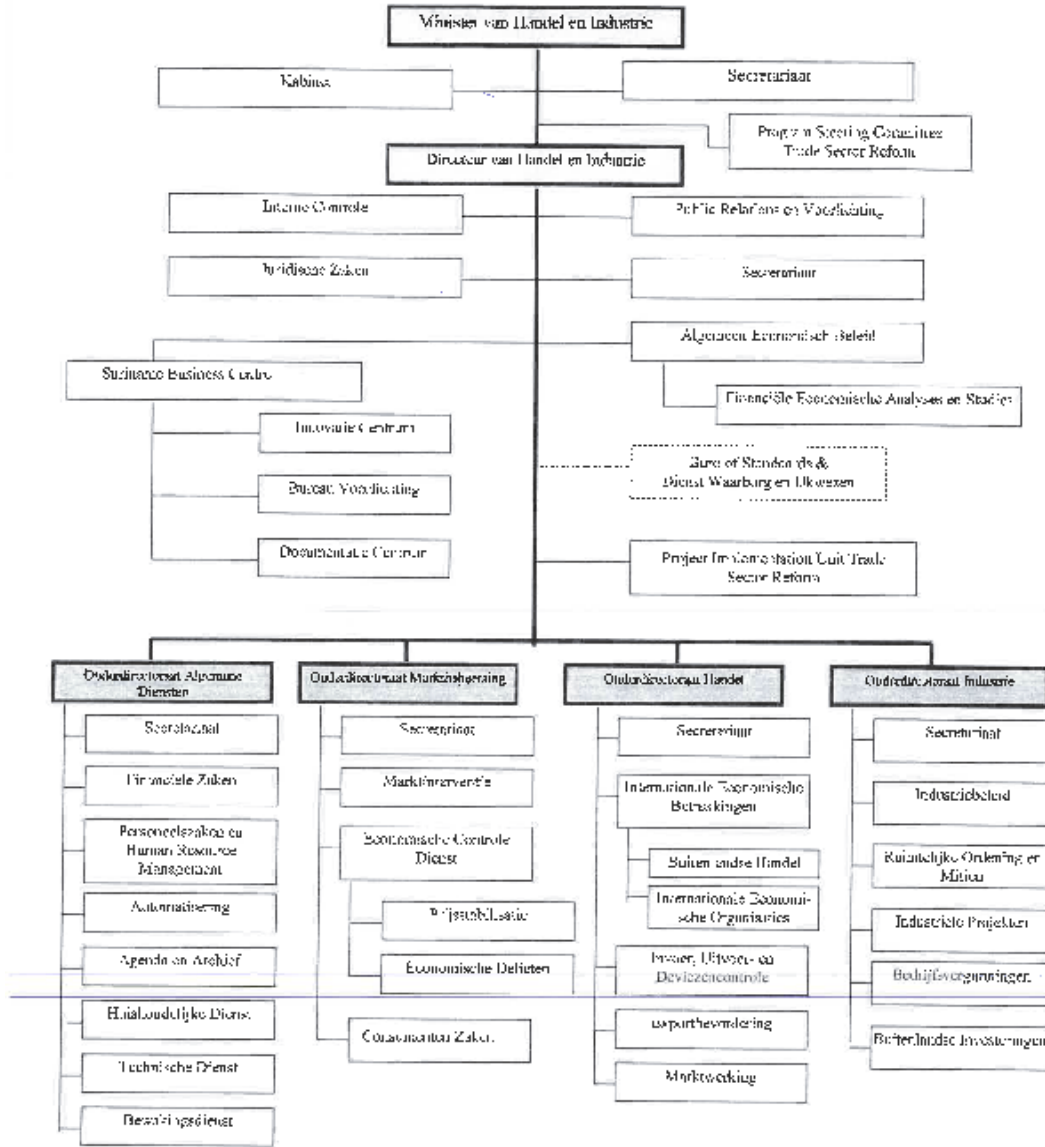
1. N.V. Hotelmaatschappij Torarica
2. Stichting Toerisme Suriname (STS)
3. Stichting Suriname Hospitality and Tourism Training Center (SHTTC)

Bijlage 5 Organogram Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme

DFX22-195
14 11 2022

BILLAGE 5 ORGANISATIESTRUCTUR VAN HET MINISTERIE VAN HANDEL EN INDUSTRIE

LEGENDA:

= ALGEMENE LEIDING

= HOOFDSTRUCTUUR

DFX-3540

Bijlage 6 Begrotingsrekening Ministerie van LVV

Afdeling 8. Het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij Artikel 8

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) voor het MINISTERIE VAN LANDBOUW, VEETEELT EN VISSERIJ wordt als volgt vastgesteld

TITEL I: Operationele Uitgaven

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en salarissen	50.607	55.117	-4.510	55.117	0
611	Sociale Premies	4.326	5.022	-696	5.022	0
612	Gebruik van goederen en diensten	1.000	765	235	765	0
	Totaal Lopende uitgaven	55.933	60.904	-4.971	60.904	0
	Totaal Operationele uitgaven	55.933	60.904	-4.971	60.904	0

TITEL II: Programma's

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Programma: 01 Infrastructurele werken	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0123	Cultuurtechnisch Onderhoud	40.336	10.440	29.896	6.314	4.126
0124	Institutionele Vormgeving	8.500	1.583	6.917	1.583	0
0125	Reactivering Waterschappen	750	0	750	0	0
	Subtotaal	49.586	12.023	37.563	7.897	4.126
	Programma: 07 Onderzoek en Ontwikkeling					
0714	Stimulering Landbouwsector	47.104	0	47.104	0	0
0715	Veehouderij	12.000	1.051	10.949	1.051	0
0716	Visserij	800	278	522	278	0
	Subtotaal	59.904	1.329	58.575	1.329	0
	Programma: 09 Subsidies en bijdrage					
0929	Alliance	4.776	176	4.600	176	0
0930	Stichting Landbouw Ontwikkeling Commewijne	35	0	35	0	0
0931	Stichting Nationale Parken	50	0	50	0	0
0932	Stichting proeftuinen in Suriname	50	0	50	0	0
0933	Stichting Nationaal Rijst Instituut	460	460	0	460	0
	Subtotaal	5.371	636	4.735	636	0
	Totaal Programma's	114.861	13.988	100.873	9.862	4.126

TITEL III: Middelenbegroting
Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)
Code	Niet belastingmiddelen	Geraamd	Ontvangen	Verschil
51162	Zeevergunningrechten en andere visvergunningen	7.829	8.004	-175
53016	Opbrengst parastatalen	180	0	180
53145	Bijdragen bestekskosten	66	8	58
53167	Opbrengsten Plantenonderzoek en Resultaten	1.373	3.371	-1.998
53150	Opbrengst veeteelt o.a. slacht- en keuringsgelden	3.084	4.058	-974
	Totaal Niet belastingmiddelen	12.532	15.441	-2.909
	Ontvangen Leningen			
54002	India ontvangen leningen	9.200	0	9.200
54101	IDB ontvangen leningen	8.000	8.000	0
54707	IsDB ontvangen leningen	82.800	0	82.800
	Totaal Leningen	100.000	8.000	92.000
	Totaal Middelenbegroting	112.532	23.441	89.091

46

Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren
conform art. 32 van de Comptabiliteitswet

(Bedragen x SRD 1.000)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienstjaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele Uitgaven/ Programma's	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele Uitgaven/ Programma's	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Vrijgevallen wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013	10	Personeelskosten	11							11
	20	Materielekosten	1.639							1.639
	40	Aanschaffingen	836							836
	127	Visserij	3.431	1.349	279		213			1.590
	135	Landbouwinfrastructuur en exportpromotion	5.413	4.660	183					570
										0
2014	10	Personeelskosten	3							3
	20	Materielekosten	6.790		1.034	1.733				4.023
	30	Subsidie en bijdragen	55							
	40	Aanschaffingen	1.830		197	690				943
	108	Cultuurtechnisch onderhoud	18.773		7.897	8.829	1.650			397
	119	Institutionele Vormgeving	643		83					560
	126	Veehouderij	276		199					77
	130	Stimulering Landbouwsector	5.587			5.422				165
	135	Landbouwinfrastructuur en exportpromotion	2.936		401	1.309	412			814

2015	10	Personeelskosten	2					2
	20	Materielekosten	6.014			67		5.947
	30	Subsidie en bijdragen	55					55
	40	Aanschaffingen	829			330		499
	105	Stichting Nationaal Rijst Instituut	2.141			490	810	841
	108	Cultuurtechnisch onderhoud	14.690			13.450	15	1.225
	119	Institutionele Vormgeving	1.286			298	207	781
	120	Reactivering waterschappen	1.748			705		1.043
	126	Veehouderij	195			71		124
	127	Visserij	2.086			2.045		41
	135	Landbouwinfrastructuur en exportpromotion	2.164			228		1.936
2016	0123	Cultuurtechnisch onderhoud	7.237				7.229	8
	0124	Institutionele Vormgeving	221				152	69
	0125	Reactivering waterschappen	145				118	27
	0712	Stimulering private sector	23					23
	0714	Stimulering Landbouwsector	441				441	0
	0715	Veehouderij	32				29	3
	0717	Landbouwinfrastructuur en exportpromotion	37				37	0
	0929	Alliance	227				227	0
	0930	Stichting Landb.Ontw.Com	129				129	0

		mewijne						
	0933	Stichting Nationaal Rijst Instituut	1.071				1.071	0
2017	610	Lonen en salarissen	11				11	0
	612	Gebruik van goederen en diensten	461				294	167
	0123	Cultuurtechnisch onderhoud	1.684				1.684	0
	0124	Institutionele Vormgeving	2.378					2.378
	0933	Stichting Nationaal Rijst Instituut	68				68	0

Bijlage 7 Verbeterde versie Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen afkomstig van het ministerie

WET VAN....., HOUDENDE HET SLOT DER REKENING (BEGROTINGSREKENING) VAN DE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN OVER HET DIENSTJAAR 2018, BEHORENDE BIJ DE WET VAN 27 APRIL 2018 (SB 2018 NO. 42), HOUDENDE VASTSTELLING VAN DE STAATSBEGROTING VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VOOR HET DIENSTJAAR 2018 (WET STAATSBEGROTING 2018)

ONTWERP

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - ter uitvoering van artikel 32 van de Comptabiliteitswet (GB 1952 no.111, zoals laatstelijk gewijzigd bij SB 2003 no.76) - het nodig is dat ingevolge artikel 156, lid 5 van de Grondwet het slot der rekening (Begrotingsrekening) over het dienstjaar 2018 bij wet dient te worden vastgesteld;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

**Afdeling 9. Het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
Artikel 9**

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) voor het **MINISTERIE VAN NATUURLIJKE HULPBRONNEN** wordt als volgt vastgesteld:

TITEL I: Operationele uitgaven
Bedragen x SRD 1.000

		(1)	(2)	(3)=(1)-(2)	(4)	(5)=(2)-(4)
Code	Lopende uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	33.384	27.407	5.977	27.407	0
611	Sociale Premies	2.087	2.264	-177	2.264	0
612	Gebruik van goederen en diensten	9.269	2.736	6.533	2.541	195
614	Subsidies	7.388	3.042	4.346	3.042	0
616	Sociale uitkeringen	8.893	7.658	1.235	7.658	0
	Totaal Lopende uitgaven	61.021	43.107	17.914	42.912	195
Code	Kapitaal uitgaven					
620	Inventaris	523		523		
621	Transport middelen	700		700		
	Totaal Kapitaal uitgaven	1.223		1.223		
	Totaal Operationele uitgaven	62.244	43.107	19.137	42.912	195

TITEL II: Programma's
Bedragen x SRD 1.000

		(1)	(2)	(3)=(1)- (2)	(4)	(5)=(2)- (4)
Code	Programma: Infrastructurele werken	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0127	Renovatie Hoofdkantoor					
0129	Nieuwbouw kantoorgebouw B.F.Z./N.H. aan de Grote Combeweg	1.000		1.000		
	Sub-totaal	1.000		1.000		
	Programma: Onderzoek en Ontwikkeling					
0718	Uitvoering projecten t.b.v. Geologische Mijnbouwkundige Dienst (G.M.D.)	1.875	173	1.702	173	0
0719	Vorbereiding Mineralen Instituut	500		500		
0758	Duurzame organisatie ontwikkeling	74		74		
1305	Institutionele voorziening en wetgeving watersector	348		348		
1306	Energie Autoriteiten Suriname	350		350		
	Sub-totaal	3.147	173	2.974	173	0
	Programma: Subsidie en Bijdragen					
0935	Bauxiet Instituut Suriname	3.000	2.174	826	2.174	0
	Sub-totaal	3.000	2.174	826	2.174	0
	Programma: Drinkwater voorziening					
2101	Watervoorziening	3.700	27	3.673	27	0
2102	Kosten instandhouding waterleidingbedrijven en nieuwe aansluitingen	1.500		1.500		
2103	Uitvoering waterleidingprojecten in het kustgebied en binnenland					
2105	Overdracht van waterleidingstations aan S.W.M.					
2106	Drinkwater productie centrum Commewijne	83.410		83.410		
	Sub-totaal	88.610	27	88.583	27	0

Programma: Energie						
2201	Energievoorziening	2.000		2.000		
2202	Openbare straatverlichting	3.500	831	2.669	831	0
2204	Kosten elektrische centrales Binnenland	4.338	2.555	1.783	927	1.628
2205	Renewable Energie (Zonne-, Hydro- en Wind energie)	20.000	921	19.079	921	0
	Sub-totaal	29.838	4.308	25.530	2.679	1.628
Programma: Mijnbouw						
2301	Ordering Goudsector	3.500	3.490	10	3.490	0
	Sub-totaal	3.500	3.490	10	3.490	0
	Totaal Programma's	129.095	10.171	118.924	8.543	1.628

TITEL III: Middelenbegroting
Bedragen x SRD 1.000

		(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
Code	Ontvangsten	Geraamd	Ontvangen	Vershil
53014	Dividend Staatsolie	255.000	86.000	169.000
53100	Verhuur van landsgebouwen en toebehoren	188	187	1
53103	Overheidswaterleidingbedrijven in de districten	5		5
53104	Overheidselectriciteitbedrijven in de districten	2		2
53109	Royalties	637.305	256.000	381.305
53302	Vergunnings- en concessierechten overige delfstoffen	7.500	743	6.757
53152	Diverse vergoedingen	50.000		50.000
	Totaal Niet Belasting Ontvangsten	950.000	342.931	607.069
	Donormiddelen			
52200	I.D.B	19.500	921	18.579
	Totaal Donormiddelen	19.500	921	18.579
	Leningen			
54199	Overige Ontvangen Leningen	83.410		83.410
	Totaal leningen	83.410		83.410
	Totaal middelenbegroting	1.052.910	343.851	709.059

TITEL IV: Parastatalen

Bauxiet Instituut Suriname (B.I.S.)
N.V. Surinaamsche Waterleiding Maatschappij (S.W.M.)
Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.
De N.V. Energie Bedrijven Suriname (E.B.S.)
N.V. Grasshopper Aluminium Company

**Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren
conform art.32 van de comptabiliteitswet**

Bedragen x SRD (i.000)

I Dienst- jaar	II Code Kostensoort/ Beleids- Maatregel/O peratieve uitgave/Prog ramma	III Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel/Operatie le uitgaven/Programma	IV Verschuldigd ultimo periode	V Voldaan	VI Voldaan	VII Voldaan	VIII Voldaan	IX Voldaan	X Vrijgevall en wegens verjaring	XI Verschuldi gd bedrag der verevening per ultimo december 2018
2013				2014	2015	2016	2017	2018		
2014										
2015										
2016										
2017										

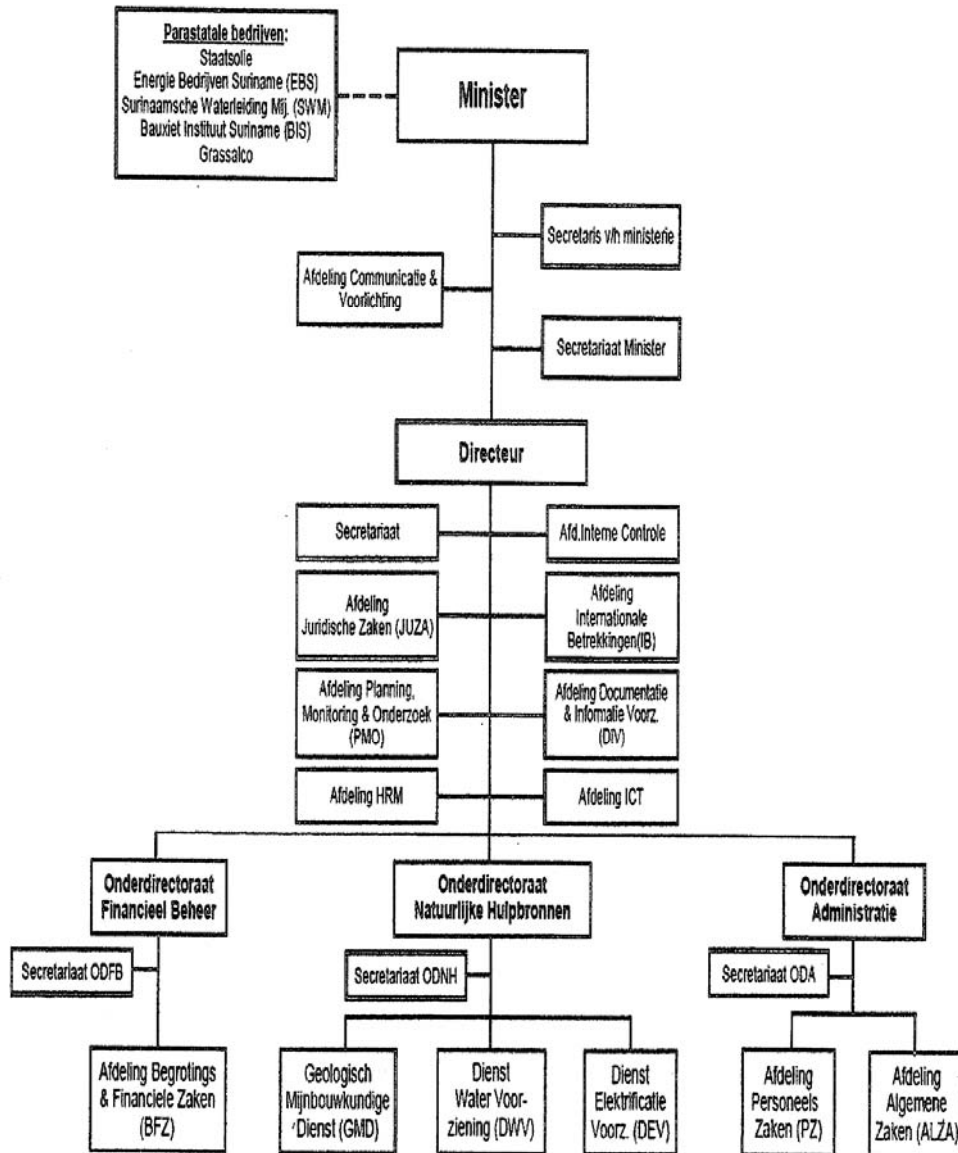
Artikel 17

1. Deze wet wordt aangehaald als: Wet Slot der rekening 2018.
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd en treedt in werking op 1 januari 2018.
3. De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de

Bijlage 8 Organogram Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

Nieuwe Organisatiestructuur Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

Bijlage 9 Correspondentie Centrale Begrotingsboekhouding aan het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

La F CBB no. SR/ro/21/822

Wordt verzocht bij aanhaling dezer dagtekening letter en nummer nauwkeurig te vermelden

MINISTERIE VAN FINANCIËN
Centrale Begrotingsboekhouding
Gompertstraat 3
Telefoon 453039 tst. 2689, 2619
E-mail: seccbbfinancien@yahoo.com
Paramaribo - Suriname

Aan: Het afdelingshoofd Begrotings- en Financiële Zaken van het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

Paramaribo, 05 juli 2021

Onderwerp: correcties conceptbegrotingsrekening 2018 van het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen

Bijlage : 1. Concept begrotingsrekening 2018 na Clad-correctie
2. Overzicht van de geïdentificeerde afwijkingen of onzekerheden

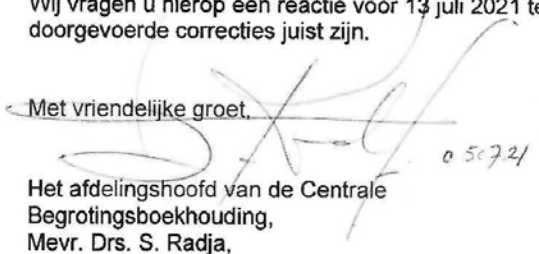
Geachte afdelingshoofd,

Hierbij bericht ik u dat de Centrale Landsaccountantsdienst (CLAD) de conceptbegrotingsrekening 2018 heeft gecontroleerd.

Tijdens de controle is gebleken dat er enkele correcties moeten worden aangebracht. De Centrale Begrotingsboekhouding heeft de correcties reeds doorgevoerd.

Wij vragen u hierop een reactie vòòr 13 juli 2021 te geven, dan wel te bevestigen dat de doorgevoerde correcties juist zijn.

Met vriendelijke groet,

Het afdelingshoofd van de Centrale Begrotingsboekhouding,
Mevr. Drs. S. Radja,

cc. Manager van de CLAD

Ministerie van Natuurlijke Hulpbronne

Bijlage 1
CLAD-kenmerk
MHE/rmd/0185/21
d.d. 03 juni 2021
Blad 1 van 2 bladen

Overzicht geïdentificeerde afwijkingen of onzekerheden

Nr.	Omschrijving	Geïdentificeerde afwijking of onzekerheid	Voorgestelde aanpassing in de begrotingsrekening
1	Lonen en salarissen	Afwijking (Bedrag) Het verevende bedrag in de begrotingsrekening van SRD 25.282.000 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 27.407.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 25.282.000 naar SRD 27.407.000.
2	Lonen en salarissen	Afwijking (Bedrag) Het voldane bedrag in de begrotingsrekening van SRD 25.282.000 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 27.407.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 25.282.000 naar SRD 27.407.000.
3	Sociale premies	Afwijking (Bedrag) Het verevende bedrag in de begrotingsrekening van SRD 1.916.000 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 2.264.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 1.916.000 naar SRD 2.264.000.
4	Sociale premies	Afwijking (Bedrag) Het voldane bedrag in de begrotingsrekening van SRD 1.916.000 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 2.264.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 1.916.000 naar SRD 2.264.000.
5	Gebruik van goederen en diensten	Afwijking (Bedrag) Het verevende bedrag in de begrotingsrekening van SRD 2.786.000 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 2.736.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 2.786.000 naar SRD 2.736.000.
6	“Subprogramma” code 0758 Duurzame organisatie ontwikkeling	Afwijking (Bedrag) Het bedrag in de kolom “Verskil” in de begrotingsrekening van SRD 0 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 74.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 0 naar SRD 74.000
7	“Subprogramma” code 2205 Renewable Energie	Afwijking (Bedrag) Het vervende bedrag in de begrotingsrekening van SRD 0 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 921.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 0 naar SRD 921.000.
8	“Subprogramma” code 2205 Renewable Energie	Afwijking (Bedrag) Het voldane bedrag in de begrotingsrekening van SRD 0 is niet juist. Het juiste bedrag is SRD 921.000.	Het bedrag in de begrotingsrekening moet aangepast worden van SRD 0 naar SRD 921.000.

Nr.	Omschrijving	Geïdentificeerde afwijking of onzekerheid	Voorgestelde aanpassing in de begrotingsrekening
9	Niet-Belastingmiddelen	<p>Onzekerheid Aan verhuur van landsgebouwen en toebehoren is een bedrag van SRD 187.000 ontvangen. Het bedrag volgens het IFMIS bedraagt SRD 72.000 en volgens de opgave van de CBD SRD 163.000.</p> <p>Wij hebben geen zekerheid omtrent de juistheid en volledigheid van het bedrag.</p>	
10	Niet-Belastingmiddelen	<p>Onzekerheid In de begrotingsrekening zijn ontvangsten opgenomen maar zijn niet terug te vinden in de opgave van CBD. Het gaat hierbij om de code 53014 "Dividend Staatsolie" en code 53109 "Royalties".</p> <p>De onzekerheid is in het bedrag is SRD 342.000.000.</p>	
11	Niet-Belastingmiddelen	<p>Onzekerheid De ontvangsten van het dividend Staatsolie en Royalties volgens de begrotingsrekening bedragen respectievelijk SRD 86.000.000 en SRD 256.000.000. Volgens het IFMIS bedragen te ontvangsten respectievelijk SRD 439.434.858,60 om SRD 513.740.568,50</p> <p>De onzekerheid betreft het bedrag van het verantwoorde dividend en royalties ad SRD 953.175.000.</p>	
12	Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren	<p>Onzekerheid Het overzicht betalingen voorgaande dienstjaren is opgenomen in de begrotingsrekening, maar is niet ingevuld. Hierdoor kan de schuldpositie niet worden beoordeeld op juistheid en volledigheid.</p>	

Bijlage 10 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Arbeid

TITEL II: Programma's

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V	VI	VII (IV-VI)
Code	Programma	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
0936	Programma: Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling	3.250	3.250	0	3.250	0
2401	Programma: Armoede bestrijding/ Onderwijs en Volksontwikkeling Verbetering Sociale Bescherming	850	185	665	185	0
0511	Programma: Stabilisatie en Herstelplan SOCARB projecten	2.200	0	2.200	0	0
	Totaal programma's	6.300	3.435	2.865	3.435	0
	Totaal Operationele Uitgaven en Programma's	29.642	29.920	-278	29.739	181

TITEL III: Middelenbegroting

Bedragen x SRD 1000

I	II	III	IV	V
Code	Ontvangsten	Geraamd	Ontvangen	(III-IV) Verschil
53	Niet belasting middelen			
53148	Werkvergunning Vreemdelingen(SRD 75)	75	110	-35
53148	Werkvergunning Vreemdelingen Goudsector (\$300)	220	264	-44
53148	Status Bekwame Burgers (SRD 75)	70	0	70
	Totaal Niet Belasting Middelen	365	374	-9
	TOTAAL MIDDELENBEGROTING	365	374	-9

TITEL IV: Parastatalen

- Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO)
- Stichting Productieve Werkenheden (SPWE)
- Suriname Hospitality Tourism and Training Centre (SHTTC)
- Stichting Scholings Instituut voor de Vakbeweging in Suriname (STIVIS)

**Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren
conform art. 32 van de Comptabiliteitswet**

Bedragen x SRD. 1000

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienst- jaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Vrijgevallen wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013	10	Personeelskosten	15	0	0	0	0	0		15
	20	Materiele kosten	17	0	0	0	0	0		17
2014	10	Personeelskosten	18	0	0	0	0	0		18
	20	Materiele kosten	1.415	0	0	0	0	0		1.415
	40	Aanschaffingen	311	0	0	0	0	0		311
	149	Armoede bestrijding/Onderwijs en Volksontw./Verbetering sociale bescherming	37	0	0	0	0	0		37
2015	10	Personeelskosten	48	0	0	0	0	0		48
	20	Materiele kosten	1.757	0	0	0	0	0		1.757
	40	Aanschaffingen	173	0	0	0	0	0		173
2016	612	Goederen en Diensten	857	0	0	0	0	400		457
	616	Sociale Uitkeringen	1	0	0	0	0	0		1

	2401	Armoede bestrijding/Onderwijs en Volksontw./Verbetering sociale bescherming	1	0	0	0	0	0		1
2017	612	Goederen en Diensten	49	0	0	0	0	45		4
	2401	Armoede bestrijding/Onderwijs en Volksontw./Verbetering sociale bescherming	40	0	0	0	0	0		40
	511	Programma: Stabilisatie en Herstelplan SOCARB projekten	334	0	0	0	0	101		233

Afdeling 10. Het Ministerie van Arbeid
Artikel 10

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) van de uitgaven en ontvangsten over het dienstjaar 2018 betreffende het **MINISTERIE VAN ARBEID** wordt als volgt vastgesteld:

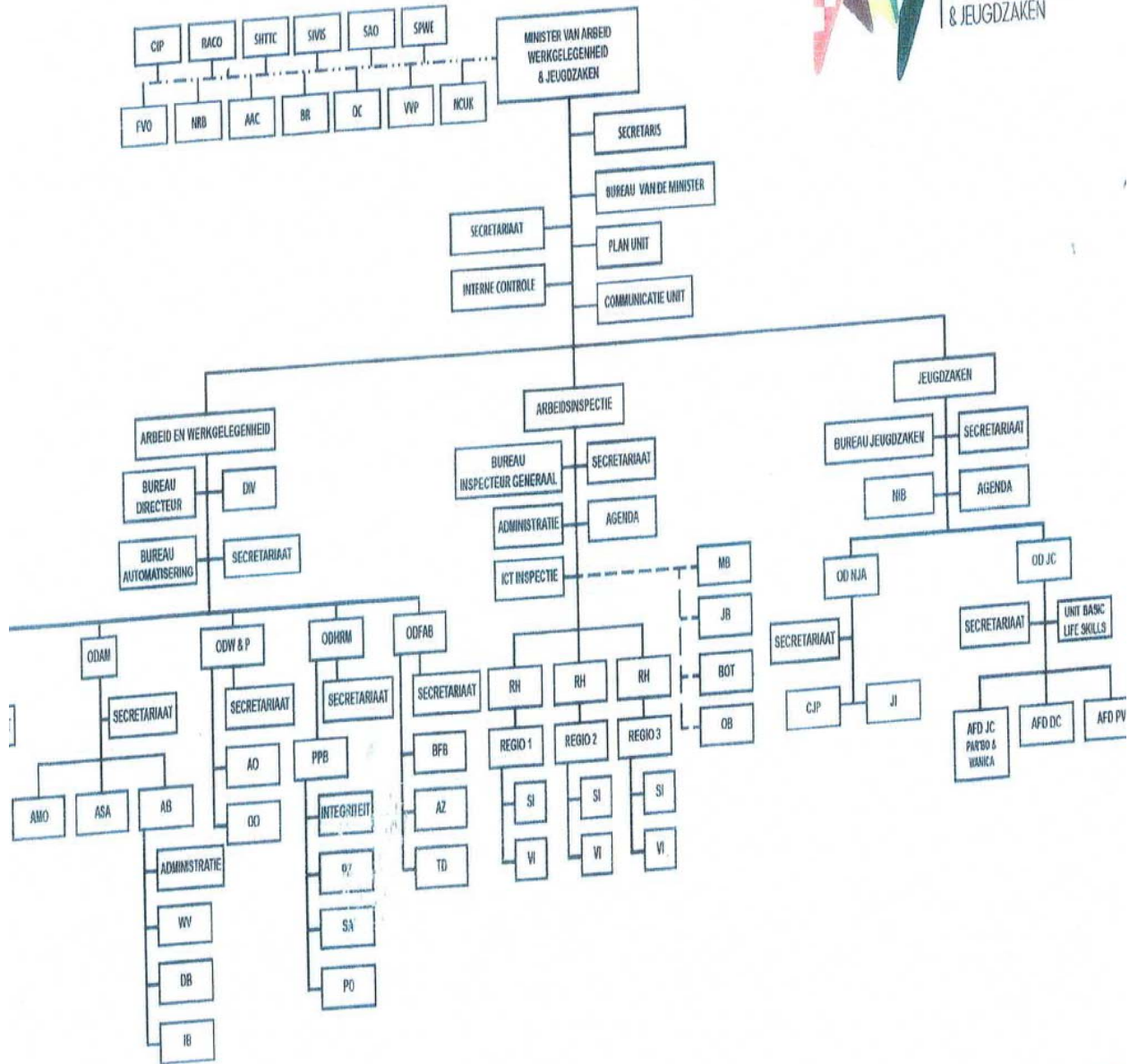
TITEL I: Operationele uitgaven

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	18.500	21.393	-2.893	21.393	0
611	Sociale Premies	1.256	1.824	-568	1.824	0
612	Gebruik van goederen en diensten	3.566	3.264	302	3.086	178
616	Sociale uitkeringen	20	4	16	1	3
	Totaal lopende uitgaven	23.342	26.485	-3.143	26.304	181
	Totaal Operationele Uitgaven	23.342	26.485	-3.143	26.304	181

Bijlage 11 Organogram Ministerie van Arbeid

Bijlage 12 Begrotingsrekening 2018 Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

88

Afdeling 15. Het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer Artikel 15

Het slot der rekening (Begrotingsrekening) voor het MINISTERIE VAN RUIMTELIJKE ORDENING GROND EN BOSBEHEER wordt als volgt vastgesteld:

TITEL I: Operationele uitgaven

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)	VI	VII (IV-VI)
Code	Lopende uitgaven	Geraamd	Verevend	Verschil	Voldaan	Verschuldigd
610	Lonen en Salarissen	21.598	24.129	-2.531	24.129	0
611	Sociale Premies	2.158	2.186	-28	2.186	0
612	Gebruik van goederen en diensten	3.875	3.688	187	3.623	65
616	Sociale uitkeringen	0				
	Totaal Lopende uitgaven	27.631	30.003	-2.372	29.938	65
	Totaal Operationele uitgaven	27.631	30.003	-2.372	29.938	65

TITEL III: Middelenbegroting

Bedragen x SRD 1.000

I	II	III	IV	V (III-IV)
Code	Ontvangsten	Geraamd	Ontvangen	Verschil
53017	Landtaxen, akkergelden, huur, erfrechten, recognities en grondhuur	144.950	3.893	141.057
53102	Opbrengst verkoop onroerend goed	85.000		85.000
53303	Retributie op hout	34.590	29.759	4.831
53153	Diverse vergoedingen	184	607	-423
	Totaal Niet Belastingmiddelen	264.724	34.259	230.465
	Totaal Middelenbegroting	264.724	34.259	230.465

Titel IV: Parastatalen

Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB)
Stichting Jan Starke Opleidings- en Ontspanningscentrum (JSOOC)
Stichting Natuurbehoud Suriname (STINASU)

Overzicht van betalingen over voorgaande dienstjaren conform art.32 van de Comptabiliteitswet

(Bedragen x SRD.1000)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Dienst-jaar	Code Kostensoort/ Beleidsmaatregel/ Operationele uitgaven/ Programma's	Omschrijving Kostensoort/ Beleidsmaatregel /Operationele uitgaven/ Programma's	Verschuldigd ultimo periode	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Voldaan	Vrijgevallen wegens verjaring	Verschuldigd bedrag der verevening per ultimo december 2018
				2014	2015	2016	2017	2018		
2013	10	Personeelskosten	14							14
	20	Materiële kosten	1.025							1.025
	40	Aanschaffingen	380							380
	109	Institutionele versterking Ruimtelijke Ordening	101							101
2014	10	Personeelskosten	487							487
	20	Materiële kosten	1.827							1.827
	40	Aanschaffingen	169							169
	100	Grondaankopen	5.500							5.500
2015	10	Personeelskosten	258							258
	20	Materiële kosten	2.721							2.721
	40	Aanschaffingen	186							186
	109	Institutionele versterking Ruimtelijke Ordening	296							296
2016	610	Lonen en salarissen	1							1
	612	Gebruik van goederen en diensten	1.099				407	296		396

Afdeling 15. Het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

Artikelsgewijze toelichting op hoofdartikelen

TITEL I: Operationele Uitgaven

Lopende uitgaven

Artikel 610 Lonen en Salarissen

Er is meer verevend dan geraamd, vanwege de 25% salarisverhoging.

Artikel 611 Sociale Premies

Er is meer verevend dan geraamd, omdat de sociale premies afhankelijk zijn van de lonen en salarissen.

Artikel 612 Gebruik van goederen en diensten

Er is minder verevend dan geraamd, doordat niet alle autorisatieaanvragen zijn goedgekeurd door het Ministerie van Financiën.

Artikel 616 Sociale uitkeringen

TITEL III: Middelenbegroting

Niet Belasting middelen

Artikel 53017 Landtaxen, akkergelden, huren, erfrechten, recognities en grondhuur

Er is minder ontvangen dan geraamd, omdat bij de samenstelling van de ontvangsten voor 2018 er gefocust werd op de verhoogde grondhuurtarieven. Deze zijn echter niet goedgekeurd.

Artikel 53303 Retributie op hout

Er is minder verevend dan geraamd, vanwege het volgende.

Middels de brief van het Ministerie van Financiën met het kenmerk Sec no. 111 – 18/min dd 21 februari 2018 is aan de Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht (SBB) toestemming verleend om geïnde niet-belasting ontvangsten te mogen verrekenen met de exploitatiekosten van SBB.

Vanwege de verrekenende exploitatiekosten zijn de ontvangsten minder dan geraamd.

Onderstaand een uiteenzetting van de werkelijke ontvangsten minus verrekend bedrag.

De werkelijke ontvangsten 2018: SRD. 53.893.893,00

Verrekend exploitatiekosten 2018: SRD. 24.134.550,39

Werkelijke afdracht aan de staat 2018: SRD. 29.759.345,61

Artikel 53102 Opbrengst verkoop onroerende goed

Het geraamd bedrag is niet ontvangen, vanwege het feit dat in het dienstjaar 2018 geen overheidspanden zijn verkocht.

In het geraamd bedrag was opgenomen de opbrengsten van de verkoop van overheidspanden.

Artikel 53153 Diverse vergoedingen

Er is meer ontvangen dan geraamd, vanwege het volgende.

In het geraamd bedrag is opgenomen de inning van de Diverse Niet Belasting Middelen door:

1. Dienst Bodem Kartering; er is hier minder ontvangen, vanwege minder afname van bodemkaarten door studenten en lokale- en buitenlandse investeerders (in de agrarische en mijnbouw sectoren en t.b.v. de aanleg van infrastructuur).

2. Export wilde planten en dieren:

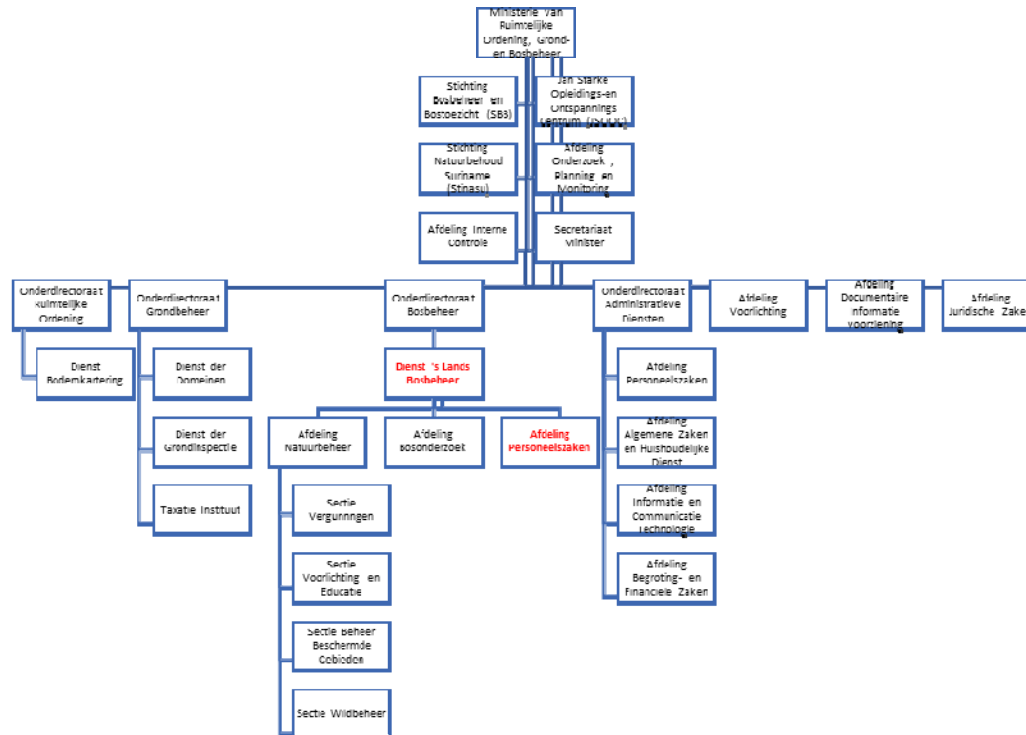
Enkele argumenten van meer ontvangsten in het kalenderjaar 2018:

- De exporten van cederhout waarvoor een CITES document vereist is, is drastisch toegenomen en wordt er met een percentage van 6% van de minimale FOB (Free On Board) waarde gewerkt. Vermeld dient te worden dat cederhout niet voorkomt op de quotalist van in het 'wildvoorkomende dier- en plantensoorten;

- De in het wild voorkomende dieren/vogels, dat in het gevangenschap zijn geboren, wordt er met een percentage van 1% van de minimale FOB waarde gewerkt en komt niet voor op de quotalist 2018;
 - Voor het kalenderjaar 2018 waren er enkele ontheffingen van soorten van in het wildlevende dieren, waarvoor 6% van de minimale FOB waarde + documentkosten zijn gehanteerd;
 - Bij de reguliere exporten wordt de permit fee berekend op basis van 2% van de minimale FOB (Free On Board) waarde + documentkosten.
 - Bij exporten in het gesloten (jacht- en vang-) seizoen is de berekening 4% van de minimale FOB waarde + documentkosten geweest.
3. Sub-Betaalmeesters: bij de uitvoering van de begroting zijn er diverse niet belasting middelen via de Sub-Betaalmeesters geïnd, die de afdeling Begrotings- en Financiële Zaken gerapporteerd krijgt van de betaaldienst.

Bijlage 13 Organogram Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

Bijlage 14 Reactie Ministerie GBB

MINISTERIE VAN GRONDBELEID EN BOSBEHEER
Ministry of Land Policy & Forest Management
Cornelis Jongbawstraat 10 - 12
Paramaribo – Suriname
Telefoon: 470788
Email: sec.min.gbb@gmail.com

Uw kenmerk: Uw brief van: Ons kenmerk: *M. GBB* Bureau No.: 0008-23

De Voorzitter van de Rekenkamer van Suriname
Dhr. drs. S. Bhoendie
Waterkant 28
Paramaribo

Paramaribo, 6 januari 2023

Rekenkamer van Suriname	
Ontvangen d.d. 06 JAN. 2023	
Volg. no. 0003-23	
Dossier no. 1117	
Antw. nr.	Par.
d.d.	

Onderwerp: feedback conceptrapport inzake Controle Begrotingsrekening 2018

Geachte heer Bhoendie,

Met referentie aan uw schrijven d.d. 23 december 2022 met als kenmerk AK/1119/va no. 0535.22 betreffende onderwerpelijke aangelegenheid, verwijs ik u korthedshalve naar de bijlage van deze brief.

Hopende u voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Grondbeleid en Bosbeheer

Mw. Dintha Vorswijk BSc.

Bijlage: 1

Cc: Directeur Grondbeleid en Bosbeheer
Onderdirecteur Financieel Beheer
Onderdirecteur Administratieve Diensten
Manager Plan Unit

Feedback op het conceptrapport van de Rekenkamer inzake controle op BR 2018:

Bevindingen controle onderzoek BR 2018	Commentaar GBB
<p><u>Pagina 6:</u> Het Ministerie van ROGB bestaat uit 4 onderdirectoraten en 5 afdelingen.</p> 	<p>Het Ministerie van ROGB bestaat in het jaar 2018 uit 4 onderdirectoraten en 16 afdelingen. De onderdirectoraten zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onderdirectoraat Administratieve Diensten 2. Onderdirectoraat Grondbeheer 3. Onderdirectoraat Bosbeheer 4. Onderdirectoraat Ruimtelijke Ordening <p>De afdelingen zijn in 2018</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Departementsleiding 2. Algemene zaken en huishoudelijke Dienst 3. Begrotings- en Financiële Zaken 4. Personeelszaken 5. DIV 6. Interne Controle 7. Voorlichting 8. Juridische Zaken 9. Technische dienst 10. Dienst der Domeinen 11. Grondinspectie 12. Taxatie instituut 13. Geodesie 14. Dienst Bodemkartering 15. Dienst s' Landsbosbeheer 16. Natuurbeheer <p>(Bron: Codeboek Chart of Accounts IFMIS)</p>
<p><u>Pagina 10</u> Presentie</p>	<p>In punt 1 zin 4 geeft men aan "bij navraag is aangegeven dat deze landsdienaren, niet tewerkgesteld zijn op het hoofdkantoor en dat hun dossiers worden opgeslagen op hun afdeling". In plaats van dossiers moet er staan presentielijsten</p>
<p><u>Pagina 12</u> Kledinggeld en voeding</p>	<p>In punt 1 is opgesomd onderhoudsmedewerkers, timmerman, monteur, maar feitelijk krijgen alle ambtenaren met een technisch functie binnen de afdeling Algemene Zaken kledinggeld van SRD 550 per jaar. Daarnaast komen de volgende functies in aanmerking: bode, chauffeur, chauffeur/bode, elektricien, koelmonteur, motorist, magazijnmedewerker, magazijnmeester</p> <p>In punt 2 is opgesomd jachtopziener en bode.</p>

	<p>Een bode valt onder punt 1 nl. SRD 550 aan kledinggeld.</p> <p>Voor SRD 950 komen behalve de jachtopzieners ook in aanmerking de volgende functies:</p> <p>Hoofd jachtopziener, aspirant jachtopziener, postbeheerders, regioleiders wildbeheer/beheer beschermde gebieden, sectiechef wildbeheer/beheer beschermde gebieden, Chef Beheer.</p>
--	---

Rekenkamer van Suriname

A: Waterkant 28

T: 473759/ 475585

E: rekenkamer@rekenkamer.gov.sr

W: www.rekenkamer.sr